

Uvodnik

Igor Gregori

Politična moč denarja

Ekonomske strokovnjaki so v desetletju pred izbruhom finančno-gospodarske krize leta 2008 s svojimi teorijami temeljito prispevali k cunami v kapitalistični družbi. Njihovi modeli so bili poenostavljeni, izmaličeni, zanemarjali so najpomembnejše vidike. Take ideje so spodbujale v političnih prepričanje, da bo tržišče s svojimi močmi sposobno rešiti vse težave. "Po finančnem polomu je lahko človek povsem upravičeno pričakoval, da bo ekonomska akademska stroka spremenila svoja stališča, da bo politična garnitura postala previdnejša v svojem odločanju in bolj oprezna v udeležanju nasvetov ekonomskih svetovalcev. Do tega pa ni prišlo, zaradi česar sem zelo razočaran", je v intervjuju za nemški časopis The European zardil ameriški ekonomist, Nobelov nagrajenec leta 2001 Joseph Stiglitz, sicer sodelavec v Clintonovi administraciji.

V svojih odgovorih je Stiglitz posvaril, da je le majhen krog akademskih strokovnjakov spremenil svoje ideje, saj je celo guverner ameriške centralne banke Ben Bernanke poudaril, da je ekonomska teorija zdrava, pomanjkljiva pa le v nekaterih izvršilnih postopkih - je še dejal Stiglitz.

Na tovrstna stališča se opirajo vodilni krogi v Italiji in si tako polnijo usta s trditvijo, da se tuji investitorji otepaajo vlaganja v našo domicilno državo zgolj zaradi določenih delovnih-zakonskih norm (npr. 'zloglasnega' člena 18 delavskega statuta), ne pa zaradi korupcije v javni upravi, utaje davkov, organiziranega kriminala in podobno ... Pravila igre naj bi torej ostala nespremenjena. Prav tako naj bi dosedanja finančna akterja še naprej igrali na svoj način, nanašajoč se na dejstvo, da imajo na svoji strani tudi ... sodnika, politiko, ki prekrškov ne vidi. Njena slabovidnost se namreč naslanja na sporno prepričanje o nenehnem razvojnem toku, v katerem ima denar prvenstveno vlogo. Prav zaradi tega so na primer namere o obdavljenju finančnih transakcij ostale le pri besedah, denarni interesi pa so še naprej neokrnjeni. In še kako boli sporazum, ki so ga bančne ustanove - povzročiteljice krize leta 2008 zaradi skrahiranja kriminalnega sistema lahko dosegljivih posojil - sklenile z ameriško administracijo predsednika Obame. Na podlagi tega bodo banke odplačale prizadetim (v glavnem so bili ti neizobraženi ljudje, ostareli, priseljenci, skratka družbeno ogrožene osebe, ki so jim nezakonito zarubili dom, in preprosto ljudje, ki so bili vajeni standardnega, sicer glede na gospodarske okoliščine zadnjih desetletij, nadpovprečnega življenjskega nivoja) skupno vsoto 26 milijard dolarjev, kar za posamezno ogoljufano stranko zneso pičlih 1.800 dolarjev!

Višek pohujšljivega odnosa finančnih in političnih krogov pa je naša domicilna država dosegla ob odstopu nekdanjega premierja in nastopu novega. Tedaj je pod taktirko komisarske uprave finančni svet poskušal vstaviti skorajda skrahirano državo v tok zahodne kapitalistične filozofije. Tedaj - se pravi konec lanskega leta - je bila ta zamena pod silo okoliščin upravičena, ne more pa ostati trajna praksa. Predvsem zato ne, ker je prav politika oziroma pomanjkanje le-te ne samo v Italiji, ampak domala povsod na Zahodu, prispevala k izničenju pravil na trgu. Diagnoza stanja narakuje potrebo po nekem novem postopanju, ki naj temelji na prepričanju, da je politika, ne le v ožjem pomenu strankarske pripadnosti, izraz posameznika, njegovega početja in odnosa do bližnjega. Je okolje, v katerem lahko odločamo, ali naj še naprej podpiramo odločitve, ki gladko olajšajo pot mogotcem in njihovemu kapitalu in ki omogočajo brezbriznim finančnim krogom kopičenje ekonomske in predvsem politične moči, ali delavnica, v kateri lahko oblikujemo svojo prihodnost. Kriza politike nam kaže obenem nelagodni položaj demokracije zahodnega kova: namesto da bi politika postala sredstvo demokracije, je žal postala tarča le-te.

Mladinski zbor Emil Komel / Koncert in predstavitev zgoščenke

Foto DPD

Srečanje predsednika Napolitana s predstavniki slovenske manjšine Drago Štoka: "S tem dejanjem je predsednik storil več od tega, kar smo pričakovali!"

Italijanskega predsednika republike Giorgia Napolitana je pot spomina v torek, 29. maja, popeljala v našo deželo, da bi se v kraju Fojda poklonil spomenu na pobite partizane brigade Osoppo na Toplem vrhu (znan pod imenom Porčinj-Porzus), ki so februarja leta 1945 padli pod streli enot brigade Garibaldi. Kot je poudaril predsednik Napolitano, gre za temno plat sicer sijajnega obdobja italijanskega partizanstva, razlog za ta krvavi dogodek gre poiskati v izbruhu krute ideologije in težnjah neke tuje sile, da bi na škodo Italije širila oblast na že itak prizadetem območju vzhodne meje. Tedaj je namreč šlo za spor med komunistično strujo krajevnih partizanskih enot in liberalno katoliških skupin, ki so se upirale spojitvi z jugoslovanskimi komunističnimi partizani. "To je bil največji spor znotraj italijanskega od-

porniškega gibanja", je dejal predsednik republike. "Od samega začetka svojega mandata sem izjavil, da ne bom zanemarljal 'senčnih strani, pretiravanja in zablod', ki sicer nikakor

ne zmanjšujejo zgodovinske vrednosti italijanske osvoboditve izpod nacifašizma. Teh dogodkov pa se moramo spominjati, da se bomo lahko s pravičnostjo in spoštovanjem poklonili nedolžnim žrtvam. Le tako bomo premostili boleče rane iz preteklosti. In prav zato, s takim duhom, sem tu med vami", je dejal in dodal, da je kljub temu tragičnim primerom partizansko gibanje pripomoglo k enotnosti države in nato republike. Predsednik Napolitano je v sklepnem delu svojega posega poudaril, da "spomin na tisto strahotno tragedijo ne ločuje našega naroda od sedanjih". Danes so namreč vsi tedanja akterji soudeleženi pri sijajnem inštitucionalnem osebku, ki je osrednji pokrovitelj celinskega miru.

In ravno v spravnem evropskem duhu se je predsednik republike Napolitano med svojim natrpanim programom sestal na vljudnostnem in močno simbolnem sestanku s predstavniki slovenske narodne skupnosti v Italiji v hotelu Carnia v okolici Tolmeča. "S tem dejanjem je predsednik Napolitano storil več od tega, kar smo pričakovali", nam je zaupal predsednik Sveta slovenskih organizacij Drago Štoka, ki ga je na sestanku spremljal pokrajinski predsednik SSO za Videmsko Giorgio Banchig; SKGZ sta zastopala njen predsednik Rudi Pavšič in predsednica za videmsko pokrajino Luigia Negro.

Pogovor

Podžupan občine Dreka Miha Coren je spregovoril o udeležanju zaščitnega zakona na občinskem območju

3

Jubilej

V nedeljo, 10. junija 2012, bo v KCLB v Gorici slovesnost v spomin na duhovnika in glasbenika Mirka Fileja

12

Čedad / Srečanje ministra Turka z Lorenzom Ornaghijem in Benečani

Za krepitev kulturnega sodelovanja

Na povabilo čedajskega župana Stefana Ballocha sta se slovenski minister za izobraževanje, znanost, kulturo in šport Žiga Turk in njegov kolega v italijanski Montijevi vladi Lorenzo Ornaghi v ponedeljek, 4. junija, srečala v mestu ob vznožju beneških dolin, da bi se udeležila slovesnosti ob odkritju tabel, ki označujejo objekte, ki so bili vključeni na Unescov seznam svetovne kulturne dediščine.

Ministra sta priložnost izrabila, da bi analizirala vprašanja, ki bodo predmet napovedanega srečanja med ministrskima delegacijama Slovenije in Italije; obenem sta se zavzela za krepitev sodelovanja med državama na področju kulture. Slovenski minister je svojemu kolegu omenil tudi vprašanje vračanja istrskih umetnin, hkrati pa ga je opozoril na željo Narodne galerije, da bi v času prenovitvenih del njenih prostorov svojo zbirko impresionistov predstavila tako kot drugod po Evropi tudi v Rimu. Temeljni argument pa je zadeval tudi ponovno uvedbo stolice za slovenščino na rimski univerzi La Sapienza in obnovitev sporazuma o priznanju diplom: sedanjim namreč ne ustreza več nazivom po bolonjski reformi. Istega dne se je slovenski minister Turk sestal tudi s predstavnikoma slovenske manjšine v videmski pokrajini in obiskal dvojezično osnovno šolo v Špetru, kjer ga je ravnateljica šolske ustanove Živa Gruden

seznanila z glavnimi problemi šole, med katerimi je najbolj pereče vprašanje sedeža. Zaradi neustrezne protipotesne varnosti je namreč občina prepovedala uporabo poslopja, v katerem je imela šola sedež, zato pouk začasno poteka v več poslopjih, kar je neustrezno. Ravnateljica je sogovorniku obrazložila, da so italijanske oblasti sicer zagotovile sredstva za sanacijo poslopja;

Minister Žiga Turk in italijanski minister za kulturno dediščino Lorenzo Ornaghi

sedaj je v pripravi načrt, preteči pa bo moralo kar nekaj časa, preden bo poslopje ponovno vseljivo. Ravnateljica Gruden upa, da bodo s prihodnjim šolskim letom oblasti poskrbele za ustrežnejšo začasno rešitev. Minister Turk je bil v svojem odgovoru jassen. Poudaril je, da je Slovenija pripravljena slovenskemu šolstvu v Italiji pomagati tudi preko strogih določil zakonodaje, ker se zaveda, da je šola temeljna struktura za ohranjanje kultu-

re in jezika. Prav tako je poudaril, da pristojni v Sloveniji, tako urad za Slovence v zamejstvu in po svetu kot tudi konzularni in diplomatski predstavniki Slovenije v Italiji, pozorno spremljajo razvoj dogajanja in so v stiku z italijanskimi oblastmi z namenom, da bi se pospešili postopki za obnovo sedeža. Minister Turk pa se veseli novice, da bo prihodnje šolsko leto prineslo Slovincem videmske pokrajine pomembne novice, saj bodo uvedli dvojezični pouk tudi

na Solah v Terski in v Kanaški dolini. Tudi glede tega je minister zagotovil zamejskim Slovincem pomoč matične domovine.

Da bi minister Turk odšel v Ljubljano s popolnejšim vpogledom v stanje Slovencev v videmski pokrajini, so poskrbeli predsednica Slovenske kulturno-gospodarske zveze v videmski pokrajini Luigia Negro, predsednik Sveta slovenskih organizacij za Videmsko Giorgio Banchig, predsednica paritetnega odbora Jole Namor in predsednik društva Ivan Trinko Miha Obit. Na sedežu društva, ki ga je minister ocenil za steber slovenstva v videmski pokrajini, je predstavnik slovenske vlade zardil, da sedanji varčevalni ukrepi ne smejo vplivati na zagotavljanje podpore institucijam slovenske manjšine predvsem na področju šolstva, za kar je neposredno pristojen. Tako se bodo nadaljevali vsi izobraževalni tečajji in projekti, s katerimi Slovenija prispeva k ustreznemu delovanju slovenskih oziroma dvojezičnih šol v zamejskem prostoru.

spremljala ves povojni čas. V spomenici je med drugim poudarila vprašanje špetske dvojezične šole in splošnega kulturnega položaja v Benečiji, Giorgio Banchig pa se je navezal na dogodek v Porčinjnu in opozoril na njegovo nepravilno tolmačenje, zaradi katerega so veliko moralno škodo utrpeli prav naši rojaki v Benečiji. Predsednika SSO in SKGZ pa sta predsedniku italijanske države izročila dokument, v katerem sta zbrala še vedno odprta vprašanja slovenske narodne skupnosti v Italiji, "od neresnih norm, ki jih predvideva zaščitni zakon, prek pravnega ustroja in avtonomije slovenske šolske mreže, do zagotavljanja zastopstva slovenskih predstavnikov v izvoljenih telesih. Poudarila pa sva tudi vprašanje financiranja slovenske narodne skupnosti, ki bi moralo postati sistemske narave: od teh finančnih prilivov je odvisna usoda naše kulturne dejavnosti, medijskega sistema (ne le Primorskega dnevnika, ampak tudi Novega glasa, Doma, Novega Matajurja, Slomedie) ". Potrebnost bo počakati na ustanovitve vladnega omizja za slovenska vprašanja, "upamo zato, da nam bo vladni podtajnik Ruperto na sestanku v petek, 6. junija, na tržaški prefekturi prinesel kakšno pozitivno vest v zvezi s tem", nam je še povedal predsednik SSO Drago Štoka.

Nov spletni portal za slovenske manjšine

RTV Slovenija

Na RTV Slovenija so pred kratkim predstavili nov spletni podportal, namenjen informiranju slovenskih manjšin v sosednjih državah. Prispevke na spletni strani objavljajo slovenski novinarji iz vseh štirih sosednjih držav. Portal je pozdravila tudi ministrica

Ljudmila Novak, ki se je udeležila nedavne novinarske konference. Novi portal Slovinci v sosednjih državah deluje v Multimedijem centru RTV Slovenije. Zajema novice, ki jih pripravljajo slovenski novinarji na Hrvaškem in Madžarskem ter v Italiji in Avstriji. Vključuje pa tudi vsebine, ki jih za zamejske Slovence pripravlja RTV, kot so na primer oddaje Dober dan Koroška, Sotočja in Brez Meja. Partnerji iz sosednjih držav, ki sodelujejo pri portalu, so uredništvo slovenskih sporedov ORF v Avstriji, Primorski dnevnik v Italiji, prav tako pa novinarki Niko-

letta Vajda na Madžarskem in Marjana Mirković na Hrvaškem. Ministrica za Slovence v zamejstvu in po svetu Novakova je portal označila za veliko pridobitev za slovenske manjšine. Dejala je, da Slovinci v Sloveniji nismo dovolj obveščeni, kako bogato življenje živijo Slovinci v vseh

štirih sosednjih državah. "Nov portal bo tako omogočil, da bomo v Sloveniji pridobili informacije iz zamejstva iz prve roke", je povedala Novakova. Generalni direktor RTV Slovenija Marko Filli je poudaril, da nov podportal nastaja v tesnem sodelovanju z vsemi štirimi slovenskimi manjšinami in bo za obiskovalce spletne strani MMC RTV predstavljal pomemben vir informacij o Slovincih v sosednjih državah.

"Uporabniki naših spletnih strani bodo lahko na enem mestu, z enim klikom izvedeli vse aktualne novice o delovanju naših manjšin, njihovih organizacijah in o dogajanju v zamejstvu", je dejal Filli. Dodal je, da bo portal prispeval k povezovanju slovenskega kulturnega prostora, ki presega obstoječe meje. "Meje očitno ne padajo samo v političnem, temveč tudi v medijskem smislu", je povedal Filli.

Tudi predsednik Komisije za programske vsebine, namenjene Slovincem v sosednjih državah, Janko Malle, je poudaril potencial novega portala. Bil pa je kritičen do poročanja osrednjih slo-

venskih medijev o Slovincih v sosednjih državah.

"Pri poročanju prevladuje senzacionalizem, prav tako pa se izpostavlja predvsem negativne zgodbe in dogodki o manjšinah. Premalo se poudarjajo pozitivni aspekti delovanja manjšin, na primer na področju kulture in izobraževanja", je dejal Malle. Zato portal vidi kot dobro priložnost, da se negativna slika, ki se je v medijih ustvarila o Slovincih v sosednjih državah, popravi.

Deželni svetnik SSK Gabrovec posegel v deželni vladi Kako je s sežiganjem smeti, ki prihajajo iz Kampanje?

Meseca februarja je deželni svetnik Slovenske skupnosti Igor Gabrovec vložil svetniško vprašanje v zvezi s smetmi, ki naj bi prihajale iz dežele Kampanje v Trst. Novica o tem prevažanju takrat še ni bila uradno potrjena. Odbornik Ciriani je v odgovoru Gabrovcu potrdil, da to drži, in navedel podatek, da je v letu 2011 samo iz Kampanje prispelo 11. 830 ton odpadkov. Pristojni odbornik je takrat tudi razložil, da so ti odpadki klasificirani kot nenevarni

in se zato za njihov prevoz in dovažanje lahko menijo zasebne družbe. Od takrat se situacija prav gotovo ni izboljšala, kvečjemu poslabšala, saj so pritožbe o povečanju aktivnosti tržaške sežigalnice vsem na dlani. Še pred nekaj meseci so okoljevarstvene organizacije opozarjale, da naj bi prihajali v Trst tovornjaki, naloženi s smetmi, danes pa beremo, da prihajajo smeti v Trst kar s tovornimi vlaki", piše svetnik SSK v svojem novem svetniškem vprašanju o tej temi; v njem tudi

opozarja, da prihajajo pritožbe tudi z onstran državne meje s Slovenijo, zato je zadeva dosegla že mednarodno raven. Gabrovec sprašuje predsednika Dežele Tonda, kako namerava deželna uprava

ščiti zdravje ljudi in okolje. Dejstvo, da je upravljanje s tovrstnimi odpadki v rokah privatnih družb, ne sme onesposobiti naporov, ki jih mora javna uprava vlagati v politiko čim bolj učinkovitega recikliranja odpadkov, in torej v varstvo narave. Sklicevanje na solidarnost z deželami, ki so v težavah zaradi odpadkov, v dolgoročnem času ne bo prispevalo k rešitvi problema, temveč k kvečjemu samo k blagajni tržaškega podjetja ACEGAS - APS, pravi Gabrovec.

S 1. strani Drago Štoka: "S tem dejanjem ..."

Predsednik Štoka pripisuje poseben pomen, zlasti zato, ker je bilo srečanje "v videmski pokrajini, v neposredni bližini področja, kjer živijo naši beneški rojaki". Ti so bili po besedah predsednika Štoka ves povojni čas zanemarjeni, tlačeni in zasmehovani. "Zaradi predvojnih dogodkov in tragičnih okoliščin v času vojne in po njej so Beneški Slovinci močno čutili sovraštvo pretežnega dela večinskega naroda (zmerjali so jih z izrazom slavocomunisti!) in celo nekaterih slovenskih krogov. Kljub temu se je naš življenjski prostor ohranil zaradi požrtvovalnega dela laikov in duhovnikov, ki so v nelahkih okoliščinah branili in negovali slovenski jezik in slovensko narodno zavest". Ustanovitev dvojezične šole v Špetru, drugačno ozračje v slovensko-italijanskih odnosih in - ne nazadnje - tudi srečanje predsednika republike s predstavnikoma slovenske manjšine pomenijo konec 'temnih let Benečije'. "Predsednik Napolitano je s tem dejanjem tudi implicitno 'preklical' žaljive besede, ki jih je

svojčas izrekel na račun Slovencev, češ da smo zaradi povojnih obračunavanj barbarski narod. Verjamem, da predsednik države teh besed ni samovoljno izrazil, morda so mu jih sugerirali nekateri tržaški 'velepolitiki'...", nam je povedal predsednik Štoka, ki se je v preteklosti zaradi inštitucionalnih funkcij srečal kar s tremi predsedniki italijanske države. "Prvo srečanje sem imel s Saragatom v Trstu. Pristrčen pa je bil pogovor s Pertinijem v obsevu tirolskih gora: priljubljeni predsednik se je takrat spomnil Slovencev, ki so z njim v času fašizma trpeli v konfinaciji na otoku Ventotene". Srečanje s predsednikom Napolitanom je bilo četrto po vrsti. Sam državnik se je na srečanju s predstavnikoma manjšine spomnil pomembnega pravnega dogodka izpred dveh let v Trstu. Predsednika krovnih organizacij Štoka in Pavšič sta namenoma prepustila besedo pokrajinskima predsednikoma Banchigu in Negrovu. "Predstavnica SKGZ je začrtala zgodovinski oris Beneških Slovencev in poudarila nenaklonjenost, ki jih je

Povejmo na glas

Varčujemo tudi z naravnimi dobrinami

V času, ko se večji del sveta spopada z ekonomsko in finančno krizo in je prisiljen v vse večje varčevanje, nikakor ne bi smeli pozabiti na naravne dobrine. Tudi na tem področju bi bilo varčevanje koristno in nemara v še večji meri smiselno. Smiselno bi bilo, da bi bolj skrbeli za okolje, katerega uničevanje stane ogromno, ne da bi se tega zavedali. Smiselno bi bilo, da bi se odločneje zavzeli za zajezitev podnebnih sprememb, katerih posledice so še kako ekonomsko usodne. Smiselno bi bilo torej, da bi se spopadli z navedenimi hudimi in vsekakor nevarnimi izzivi, ki pa, kot da so za človeka preveliki, da bi se jih lotil pravočasno in jih že vnaprej preprečil ali vsaj bistveno omilil. Tu pa očitno nastopi nekakšna paraliza, kot je npr. nastopila po potresu, ki je še v teku, ko so strokovnjaki takoj po prvem udarcu jasno opozorili, da se bodo močni sunki nadaljevali, česar pa ni hotel nihče zares slišati, in se je število žrtev potem znatno povečalo. Nekaj podobnega je tudi z našim odnosom do naravnih dobrin, med drugim do vode kot temeljnega in nepogrešljivega vira življenja. Strokovnjaki že precej časa opozarjajo, da bo zaradi podnebnih sprememb in dvigovanja temperature prej ali slej prišlo do dramatičnega pomanjkanja vode, ki lahko zadobi katastrofalno razsežnost, toda resnega odziva na ta opozorila ni. V svetovnem merilu vsak človek porabi povprečno 130 litrov vode dnevno, kar pomeni osebno porabo za pitje, umivanje in pranje, medtem ko se 4000 li-

trov vode dnevno na človeka porabi za predelavo prehranskih izdelkov in drugih proizvodov. Če to pomnožimo s sedmimi milijardami, je slika jasna, pri čemer velja navesti še dejstvo, da se poraba vode povečuje dvakrat hitreje od naraščanja prebivalstva. Italijan rabi zase 213 litrov vode dnevno, Američan 300, Slovenec 117 in Indijec 25. Strokovnjaki zatrjujejo, da bi z nekaj več varčnosti, ki zagotovo ne bi prizadela naše ravni življenja, lahko zmanjšali domačo porabo za polovico. Zanimivo pa je, da je poraba vode tesno vezana na pridelavo hrane, kjer smo verjetno pri dodatnem razsipništvu. Kilo-gram govedine "stane" 10 tisoč litrov vode, če upoštevamo nekajletno napajanje živali. Kilo-gram pšenice zahteva 1500 litrov, predvsem pa velja upoštevati ogromne količine hrane, ki gre v smeti - Evropski parlament navaja neverjeten odstotek, ki se približuje polovici, zato v želji, da bi vendar pretresel javnost, ponavlja podatek, da v Evropski uniji kar 16 milijonov ljudi dobi va pomoč v hrani od dobrotelnih organizacij in socialnih ustanov. Torej poziv k manjši razsipnosti s posebnim poudarkom na tistih, ki hrane niso deležni v zadostni količini. Glede na vse povedano bi lahko rekli, da naš nasprotnik danes sploh nista le finančna in ekonomska kriza, ampak premajhna in skoraj lahkomišelnost skrb za primarne dobrine, ki so daleč pomembnejše in jih bomo za našo prihodnost dobesedno kravali potrebovali.

Janez Povše

Papež z milijonom vernikov na Svetovnem srečanju družin v Milanu

“Družine naj postanejo živi evangelij, prava domača Cerkev!”

Na letališču Bresso blizu Milana se je minulo nedeljo, 3. t. m., pri maši papeža Benedikta XVI., ob zadnjem dnevu Svetovnega srečanja družin, zbralo več kot milijon vernikov iz Italije in približno 170 drugih dežel. Maša je bila vrhunec papeževga tridnevnega obiska v Milanu, na katerem je poudaril pomen tradicionalnih družinskih vrednot v času hude gospodarske krize. Na prizorišču je vidno utrujenega, a vedrega papeža

pričakala ogromna množica, med prisotnimi so bili tudi italijanski premier Mario Monti in več članov njegove vlade. Papež Benedikt XVI. je pri sve-ti maši, ki je predstavljala vrh sedmega svetovnega srečanja družin, dejal, da poklicanost družin ni lahka “zlasti ne danes, vendar pa je poklicanost ljubezni čudovita resničnost, je edina moč, ki lahko resnično preobrazi svet”.

V nedeljo popoldne se je papež srečal še z organizatorji in prostovoljci ter odpotoval v Va-

tikan. S tem pa se je tudi sklenilo 7. svetovno srečanje družin v Milanu. Sveti oče je v Milanu kritiziral sodobne “utilitaristične koncepte dela, proizvodnje in trga, ki spodbujajo kruto tekmovalnost, povečujejo družbene neenakosti, degradirane okolja in napetosti v družinah”.

“Božji načrt in izkustvo samo pa kažeta, da enostranska logika lastne koristi in največjega dobička ne more pripeljati do skladnega razvoja, do družinske dobrine in do

gradnje pravičnejše družbe, ker vključuje ogorčeno tekmovalnost, močno neenakost, propadanje okolja, potrošniško tekmo, nelagodje v družinah. Še več, utilitaristična miselnost se hoče razširiti tudi na medosebne in družinske odnose, ki jih zreducira na bežne stike po-

sameznikovih interesov in spodkopava trdnost družbenega tkiva”, je bil jasen sveti oče. Dodal je še, da bi morale družine, še posebej v času gospodarske krize in družbene negotovosti, praznovati nedelje, saj: “Za nas, kristjane, je dan praznovanja nedelja, Gospodov dan, tedenska Velika noč. To je dan Cerkev, zbor, ki ga Gospod skliče okrog mize Besede in evharistične daritve, kakor to počnemo mi danes, da bi se nahranili z Njim, vstopili v njegovo ljubezen in živeli od njegove ljubezni. To je dan za družino, v katerem je mogoče skupaj doživeti čut za praznovanje, srečevanje, podelitev, tudi z udeležbo pri sveti maši. Drage družine, čeprav nas preganja napeti ritem našega časa, ne izgubite čuta za Gospodov dan! Ta je kot oaza, kjer se lahko ustavite, da bi okusili veselje ob srečanju in se odžejali v svoji žejji po Bogu”.

Med mašo se je papež znova ter odločno zavezal za zakonsko zvezo, za družino: “Bog je moškega in ženske ustvaril enakovredna v dostojanstvu, vendar tudi z individualnimi in dopolnilnimi značilnostmi. Družinsko življenje, osnovano na zakonu med moškim in žensko, je tako nenadomestljiva družbena vrednota”!

V sklepih besedi pred molitvijo angelovega čaščenja je sveti oče nato, vidno prevzet od čudovitega dogajanja in veličastnega okolja, priznal, da ne najde besed, s katerimi bi se zahvalil za veliki praznik v Milanu. Bogu je izrazil hvaležnost za milost doživetja občestva Cerkev, organizatorjem in prostovoljcem pa za njihov trud in delo. Nato je, kot je sam dejal, z velikim veseljem naznanil, da bo prihodnje svetovno srečanje družin leta 2015 v Filadelfiji, v ZDA. Pozdravil je v Milanu prisotnega filadelfijskega nadškofa in se mu že vnaprej zahvalil za odprto pripravljenost. Nato je papež Benedikt XVI. besedo spodbude izrekel v raznih jezikih prisotnih skupin. V nemščini je poudaril resnico o življenjskem pomenu družine za celotno družbo. Po Božjem stvariteljskem načrtu je namreč družina prednostni kraj, v katerem otrok odrasča in se uči biti pravi človek; družina je neobhodno potrebna za celostni razvoj človeka. Povabil je, naj storimo vse, da bomo dosegli družini prijazno ozračje, ter naj molimo za dobre družine in njihovo trdnost. V španščini

ni je sveti oče vsem zaželel, naj Bog, ki je Oče, Sin in Sveti Duh, vsem pomaga rasti v modrosti ljubezni in razumevanja po vzoru Device Marije, ki je zgled hčere, matere in žene, da

pridružil 350 tisočim zbranim v parku Bresso pri t. i. praznovanju pričevanj, enem izmed vrhuncem 7. svetovnega srečanja družin v Milanu. Po uvodnem pozdravu kardinala

bi tako naši domovi postajali vedno bolj bivališča Boga in resnična domača Cerkev. “Pred seboj imate pričevanje toliko družin, ki kažejo, kako

Ennia Antonellija je papež navezal pogovor z navzočimi družinami tako, da je prisluhnil njihovim pričevanjem ter odgovoril na njihova

je mogoče rasti v ljubezni: tako da nenehno ohranjate odnos z Bogom in sodelujete v cerkvenem življenju, gojite dialog, spoštujete stališče drugega, ste pripravljeni služiti, ste potrpežljivi z napakami drugega, znate odpustiti in prositi odpustitve, z modrostjo in ponižnostjo premagujete morebitne spore, se usklajujete glede vzgojnih usmeritev, ste odprti za druge družine, pozorni do ubogih, odgovorni v civilni družbi. Vse to so prvine, ki gradijo družino. Živite jih pogumno in v prepričanju, da boste v tolikšni meri, v kolikšni boste ob pomoči Božje milosti živeli vzajemno ljubezen do vseh, postajali živi evangelij, prava domača Cerkev. Želim še nameniti besedo tudi vernim, ki so zaznamovani z bolečim izkustvom poraza in ločitve. Vedite, da vas papež in Cerkev podpirata v vaši bolečini. Spodbujam vas, da ostanete povezani s svojimi občestvi, in želim, da bi skofije uresničile ustrezne pobude za sprejemanje in bližino”, je med drugim v svojem nagovoru zbranim družinam med pridigo povedal sveti oče.

Opoldanski nagovor je papež Benedikt XVI. sklenil s spodbudno besedo zahvale družinam, ki so v Milan prišle iz Italije in z vsega sveta. Povabil jih je, naj vedno živijo v solidarnosti s tistimi, ki so v večjih potrebah, v gospodarski in družbeni krizi, s tistimi, ki so v tem času doživeli potres v pokrajini Emiliji. Naj jih vedno spremlja in podpira Devica Marija. Po molitvi in blagoslovu so organizatorji srečanja vsem naznanili, da je papež Benedikt XVI., 500.000 evrov, ki so jih v tem času zbrali zanj, namenil ljudem, ki jih je prizadel potres.

Sveti oče se je v soboto zvečer vprašanja. Papež je na sobotnem srečanju dejal, da se zaveda, kakšne tegobe zaradi krize prestajajo številne družine. Pri tem je pograj politike, ki veliko obljublja, a nato obljub ne izpolnijo: “Politične stranke morajo pridobiti večji občutek odgovornosti. Ne smejo obljubljeni nečesa, česar nato ne morejo izvesti. Prenehati morajo skrbeti samo zase ter začetni skrbiti za skupno dobro”! Papež je pozval tudi k večji dobroti navadnih državljanov in dodal, da bi lahko družine iz bogatejših držav pomagale družinam iz revnejših. Papež je sicer prišel v Milan že v petek, 1. t. m., ko je v milanski katedrali odločno poudaril, da je celibat za duhovništvo osrednjega pomena: “Duhovniški celibat in sveta deevkost sta sijoča luč pastoralne usmiljenosti”! Po papeževih besedah ni dvoma, da je Jezusova ljubezen namenjena vsem kristjanom, a je za duhovnike in tiste, ki so sledili pozivu in se odločili, da življenje posvetijo Bogu ter živijo v celibatu, posebnega pomena. Papež se je v petek z več tisoč mladimi podal tudi na milanski nogometni stadion San Siro. Tu je mladim dejal, naj ohranijo svoje ideale, naj se redno udeležujejo nedeljskih maš in dnevno molijo. Uradno slovensko delegacijo je v Milanu na Svetovnem srečanju družin vodil novomeški škof msgr. Andrej Glavan, prisotna sta bila še celjski škof msgr. Stanislav Lipovšek in tudi tajnik Medškofijskega odbora za družino pri Slovenski škofovski konferenci Jože Miklavčič. Srečanja se je udeležilo tudi precejšnje število romarjev iz Slovenije.

Po različnih virih pripravil Jurij Paljk

POGOVOR Miha Coren, podžupan občine Dreka

Pozna se, da delamo na podlagi načrtov in idej za dobrobit občanov

Političnoupravno udeleževanje Slovencev v videmski pokrajini ni bilo nikoli enostavno. Leta 2009 smo zaskrbljeno gledali na rezultate občinskih volitev v beneških občinah. Izidi so bili takrat zelo neugodni. Po treh letih pa se kažejo drugačna, boljša znamenja. Že pred letom dni je v občini Dreka zmagal sedanji župan Mario Zufferli z listo “Drenchia identita” e rinascita”. Na tej listi je nastopal, kot predstavnik SSK, tudi Miha Coren, ki je bil izvoljen in nato imenovan za podžupana. Pred mesecem dni pa je prišla še ena razveseljiva vest, da je v občini Sovodnje zmagal Slovenec Germano Cendou z občansko listo. Upravljanje obmejnega dela videmske pokrajine ni enostavno. Gre predvsem za gorske predele, ki zahtevajo veliko več naporov za vzdrževanje javnih struktur in uslug. Kakšna je današnja slika, je lahko razvidno tudi iz pogovora z dreškim podžupanom Miho Corenom.

Miha Coren, kako ocenjujete delo, ki ga je opravila občinska uprava, v kateri zasedate podžupansko mesto?

Delo, ki ga je v preteklem letu (umestitev je bila maja 2011) opravila občinska uprava v Dreki, lahko označim za več kot dobro. Kljub kriznemu trenutku in negotovostim, ki zadevajo prihodnost krajevnih javnih uprav, še posebno majhnih občin, je bilo danih več pobud. Največ skrbi je bilo namenjenih ostarelim, ki predstavljajo večino prebivalstva, in pa izboljšanju osnovnih uslug za številne zaselke na občinskem področju. Uprava pozorno spremlja razvoj ustanavljanja novih Gorskikh združenj. Večkrat smo izrazili našo zaskrbljenost glede težav, ki so nastale ob izvajanju določil deželne zakonodaje za Slovence. Občinska uprava v Dreki se je izrazila zelo jasno za ohranitev Gorske skupnosti, kateri bi lahko občine dodelile upravljanje uslug in pri tem upoštevale prisotnost številne in strnjene slovenske narodne skupnosti.

Občino Dreka ste vključili v izvajanje zaščitnega zakona 38/01. Kako je bilo to sprejeto? Kar se tiče zaščitnih določil za slovensko narodno skupnost, se je občinska uprava srečala s pred-

sednikom paritetnega odbora Bojanom Brezgarjem in zahtevala vključitev občine Dreka v seznam, ki ga predvideva čl. 10 zakona 38/2001 (javni napisi in toponomastika). Odlok predsednika Dežele FJK je bil objavljen na Deželnem uradnem listu. Sedaj pa smo kot občinska uprava “sprožili” postopek za dodelitev finančnih sredstev za nakup cestnih tabel za dvojezično, italijansko-slovensko toponomastiko. To je bilo zelo potrebno, saj je občina Dreka precej zaostala glede izvajanja zaščitne zakonodaje za slovensko narodno skupnost.

Nekaj težav je bilo z vašim odbornikom Brunom Tusgnachom, ki se je udeležil protislovenskih pobud. Kako je to vplivalo na delo v občinskem odboru?

Obnašanje in posegi omenjenega odbornika so povzročili nekoliko nelagodja znotraj občinske uprave, saj se to ni ujemalo z volilnim programom, ki je bil dogovorjen.

Vsekakor župan in ostali odborniki ter svetniki smo se takoj javno ogradili od teh stališč, ki so bila le osebna. Vsekakor je občinska uprava dokazala, kot sem že prej omenil, da je bilo poskrbljeno v zelo kratkem času za začetek postopka glede izvajanja določil zaščitne zakonodaje za Slovence.

Ali je bilo poročanje medijev o tem dogodku objektivno?

Mogoče bi mediji lahko dali več poudarka temu, kar je občinska uprava naredila za uvajanje zaščitne zakonodaje. Zdi se mi, da je bilo nesorazmerno več pozornosti namenjene osebnim stališčem tega odbornika kot pa delu uprave.

Kakšni so prihodnji načrti vaše občinske uprave?

Uprava občine Dreka ima namen

nadaljevati pobude v korist občanov. Gre predvsem za izboljšanje uslug, ustvarjanje pogojev za ponovno vrnitev in nastanitev, in to predvsem za mlade družine, za oskrbo ostarelih in naravno varstvo. Večje projekte želimo uresničiti skupaj z drugimi občinami v Posočju in v Nediških dolinah. Ti projekti se bodo naslanjali predvsem na razvojne programe, ki jih nudi Evropa preko čezmejnega sodelovanja. V poštev pridejo naravno varstvo, turizem in turistično ovrednotenje zgodovinske dediščine (predvsem, kar se tiče prve svetovne vojne). Posebno pozornost bo občinska uprava namenila kmetijstvu in gozdarstvu, saj je tu še precej razvojnih možnosti. Veliko si namreč prizadevamo, da ohranimo občinsko avtonomijo, pa čeprav moramo razvijati sodelovanje z ostalimi občinami v sklopu Gorskega združenja.

Vstopili ste v občinsko upravo župana Zufferlija kot predstavnik SSK. Kakšni so odnosi?

Odnosi z županom so zelo dobri in delamo zares v sozvočju. Pripadnost stranki SSK pa je bila že od začetka sprejeta kot dodana vrednost. Pozna se, da delamo na podlagi načrtov in idej za dobrobit občanov in zato je pravi užitek sodelovati; to se sedaj dogaja v Dreki.

Kakšne so politične perspektive za slovensko narodno skupnost v Benečiji, Reziji in Kanalski dolini?

Moram biti optimist, čeprav slovenska narodna skupnost v videmski pokrajini doživlja težke trenutke. Moramo biti enotni, da lahko presežemo ideologije in se lahko uspešno spopademo s težavami naše narodne skupnosti. Zavedati se moramo, da sta država in dežela na strani Slovencev. To pot je nakazala tudi SSK.

Je predlog o zbirni stranki, kot je SSK, aktualen in sprejemljiv?

Menim, da je ta edina pot. Težave in potrebe slovenske narodne skupnosti v deželi FJK lahko rešimo samo s skupno, zbirno stranko, ki bo predstavljala vse Slovence, tako na krajevni ravni (dežela, pokrajina, občine) kot tudi na nivoju države. Moramo delati skupaj ne glede na ideološke razlike. Pred nami imamo zelo dobre zglede, ki jih predstavljajo druge narodne in avtonomistične skupnosti v Italiji.

Julijan Čavdek

Slovesnost ob 60. obletnici smrti Vinka Vodopivca

Njegove stvaritve bodo zadonele na Sveti Gori

Prosvetno društvo in Mešani pevski zbor Podgora se pridružujeta številnim pridelitvam na Goriškem ob 60. obletnici smrti našega rojaka, duhovnika in skladatelja Vinka Vodopivca in prirejata v sodelovanju z župnijskimi pevskimi

skimi pevci in člani kulturnega društva tudi zaradi dejstva, da je v Podgori najprej služboval Vinkov oče Vincenc, in sicer kot učitelj in organist, pa tudi zato, ker je bilo kar osem otrok od desetih v Vodopivčevi družini rojenih v Podgori.

lo Josipa Stritarja. Med študijem bogoslovja je ves čas vodil zborovsko petje, orglal in širše deloval na glasbenem področju in prejel mašniško posvečenje 14. julija 1901, teden kasneje pa pel novo mašo v Grgarju. Duhovniška služba ga je najprej vodila v Kamnje, nato v Črniče in potem v Kromberk, ki je bil med prvo svetovno vojno povsem porušen. Umaknil se je v Cerknico, kjer je 26. junija 1918 skomponiral slovit *Žabe*. Vodopivec se je vrnil v Kromberk leta 1918, skupaj z ljudmi začel obnovo kraja, cerkve in župnišča, nadškof Sedej pa mu je v oskrbo izročil Še župnijo Sv. Vida na

MePZ Podgora

zbori iz Solkana, Šempetra pri Gorici in Kapele – Nove Gorice, spominsko slovesnost, ki bo v **nedeljo, 10. junija, ob 16.00 uri v baziliki na Sveti Gori**.

Med mašo bodo združeni pevski zbori prepevali Vodopivčeva dela, med kratko akademijo po njej pa bodo predstavniki sodelujočih župnij in kromberske župnije, kjer je Vodopivec sklenil svojo življenjsko pot 29. julija 1952, med pesmimi orisali življenje in delovanje pomenljivega Primorca na Goriškem.

Pobuda je vzniknila med podgor-

Prav oče je Vinka uvedel v prve glasbene skrivnosti. Že z dvanajstimi leti je gladko igral harmonij in v Podgori spremljal ljudsko petje. Med šolanjem na gimnaziji v Gorici je stanoval v semenišču, ki ga je vodil dr. Anton Mahnič in kjer so imeli dijaki lepe možnosti za razvijanje svojih glasbenih talentov. Tako se je kot violist vključil v dijaški orkester, hkrati vadal klavir, prepisoval note za orkestrsko igrano in 28. junija 1893 kot petnajstletni fantič napisal prvo skladbo ravno v Podgori. Šlo je za pesem *Večer na besedi-*

Placuti v Gorici. Nastopilo je najbolj plodno ustvarjalno obdobje v Vodopivčevem življenju in hkrati tudi spoznanje glasbenih akademikov, da želi Vodopivec ostati preprost, blizu ljudem, predvsem pa je bilo pomembno, kot je v Cerkveni glasbeniku zapisal skladatelj dr. Franc Kimovec leta 1923, "da pozdravljajo Vodopivčev zbirko zborovskih pesmi moški in mešani zbori, ker vedo, kako je pesem v razmerah, v katerih so se znašli Primorski Slovenci, odločilnega pomena za ohranitev kultu-

imel kruh pa kakšno klobaso, lahko pa tudi sir. Lahko je imel tudi vino ali pa si je pri vodnjaku natočil vodo. Nato je legel in zaspal, saj je bil truden. Prišel je iz Furlanije in cesta je bila zelo grda. Ko se je zbudil, je iz torbe potegnil neki zelo zapacan zvezek – gorje nam, če bi v šoli imeli takšne zvezke! – in začel risati. Narisal je to, kar je bilo pred njim: cerkev z zvonikom, na levi drevesa in obris neke hiše – lahko bi bilo to župnišče –, pa še neki zid, na desni pa hiše, ograjo in še eno drevo. Tu je tudi tista velika hiša, ki je nekaj let pozneje pripadla župniji in jo je ta dala v trajno posest Štefanu Jelenu. To je bilo istega leta 1871, 2. avgusta. Z risbe se vidi, da je bil trg pred cerkvijo velik, tu je bilo veliko prostora, proti jezeru pa sta šli kar dve gazi ali cesti – ena za veliko hišo in druga pred njo ob ograji. Taka je bila naša vas takrat. To je do sedaj najstarejša upodobitev dela našega Doberdoba.

Na Binkošti, 27. maja, smo ta dogodek predstavili v naši cerkvi. Najprej sta Aleš in Jurij Lavrenčič zaigrala na violino in violončelo tisto lepo pesem *K Tebi želim, moj Bog* – v spomin na vse vaščane, ki so že v večnosti. Potem smo sliko predstavili; Thomas, Anna, Mojca in Chiara. Na koncu je vsak dobil razglednico te upodobitve kot trajen spomin na dogodek izpred 141 leti.

Da smo do tega odkritja prišli, gre zasluga našemu g. župniku Ambrožu, ki vedno kaj stakne. Ko smo ga iz radovednosti vprašali, kako je do tega prišel, je rekel: "Tudi slepa kura zrno najde"! Iz tega sklepamo, da bomo lahko še kaj izvedeli iz naše krajevne zgodovine.

Marco Peric

re". Neprecenljiva ostaja ugotovitev, da so vsaj nekateri akademiki in pomembni Slovenci ocenjevali Vodopivčev delo ne zgolj z estetskega vidika, temveč predvsem z vidika vrednotenja

Vodopivčevega celovitega delovanja, ko je stal predvsem na strani svojega ljudstva in se upiral raznarodovanju. Goriški Slovenci so ga zato neizmerno cenili in so mu na praznik sv. Jožefa leta 1924 priredili Vodopivčev večer, na katerem je petje vodil prof. Emil Komel. Nesmiselno je ponavljati, kakšno gorje je Slovincem povzročil fašizem. Vodopivec je kljuboval tudi v teh razmerah, prijateljeval s preganjanimi... Lojzeto in Jožkom Bratužem, svojim glasbenim sodelavcem, z Beletom in Terčeljem, ki je pisal izjemno sporočilna besedila o temi trpljenja primorskih ljudi. Kritiki so kmalu ugotovili, da se tudi v Vodopivčevih cerkvenih pesmih večkrat zasliši linija narodnih viž, kar se je pogosto pripisovalo tudi drugim sodobnim ljudskim skladateljem (npr. Ivanu Laharnarju). Kako močno ljudski je bil, priča

tudi navedba, da je ogromno skladb napisal po naročilu, za posebne priložnosti, za jubilate, za slovesnosti. Doslej odkrit opus preko 1200 stvaritev in domnevno še okrog 300 skladb, ki se nahajajo v osebnih arhivih še neobjavljene, je dovolj zgovoren podatek, da se je Vinko Vodopivec kot izjemno prepoznavna osebnost svojega časa odgovorno in nesebično razdal predvsem in samo za ljudi. Pomenljivo je, da se iz krajev, kjer je Vodopivec pustil neizbrisen pečat odpira pogled na Sveto Goro, njegov izjemno priljubljeni in sveti kraj. In če je njegova pesem pospremila vrtnitev Svetogorske podobe na kraj njenega domovanja iz begunstva, je naša pobuda za obeležitev njegovega jubileja na tem priljubljenem kraju zrela, odgovorna in narodno ozaveščena odločitev.

Slavje v duhovniških vrstah Zlatomašnik Franc Prelc

Letošnje poletje bodo naši kraji zaznamovani z obhajanjem zlatega jubileja duhovnika Franca Prelca, po rodu iz Podgrada pri Vremah, ki je pred 50 leti v Rodiku daroval novo mašo.

Franc Prelc prihaja iz dobre slovenske družine v Podgradu pri Vremah, ki je slovenski cerkvi prispevala kar tri duhovnike, brata Milana ter bratranca Gašperja. Gimnazijo je obiskoval v Pazinu, bogoslovne študije pa v ljubljanskem semenišču, kjer ga je škof Vovk 29. 6. 1962 posvetil v duhovnika. Le nekaj dni potem je 3. 7. 1962 pel prvo novo mašo. Te praznične slovesnosti se rodiška župnija ter bližnja okolica dobro spominja. Zlatomašnik Franc Prelc je svoje tretje duhovniško leto deloval kot kaplan v župniji Klanec. S klanškim župnikom Kocjančičem sta dušnopastirsko službo opravljala tudi v takratni podružnici Hrpelje ter vikariatu Draga in Gročana in s tem skrbela za vse vasi na Malem Krasu. To so bili za duhovnike težki časi preizkušanj.

Franca Prelca so poti vodile še v

Tomaj, Avber, Škofije in preko Pirana v Portorož. Z gradnjo nove cerkve in več kot tridesetletnim delovanjem je pustil Portorožanom neizbrisen pečat. Tam je pričel tudi požrtvovalno delo krščanske ljubezni, ko je odprl vrata župnišča in sprejel mlade, ki so se izgubili v svetu drog in alkoholne omane. Bil je pobudnik in ustanovitelj prvih skupnosti Srečanje, ki omogočajo zdravljenje zasvojenosti. Nam najbližja je v Vremah, v Sloveniji pa delujejo tudi v več drugih krajih. Danes g. Prelc živi s svojo sestro Kristino v Bertokih ter vodi župnijo Sv. Anton.

Poslanstvo nesebične ljubezni do bližnjega pa razvija še naprej z novimi programi v istrski in slovenski Karitas. Tako so v Bertokih ustanovili center za brezdomce, imajo tudi skupnost Vrt-

tem jubileju iskreno čestitamo in mu želimo še mnogo zdravih let. Vse ljudi dobre volje pa vabimo, da pridejo na njegovo zlato mašo. V nedeljo, 1. julija, bo ob 10. uri v Rodiku vodil slovesno somaševanje.

Jana Barba

Foto JMP

Doberdob 25. maj 1871 – 25. maj 2012 Najstarejša risba izseka doberdobske vasi

Naša župnija Doberdob ima svoj župnijski list *Beseda*. Navadno izhaja enkrat na mesec in je redno priložen v slovenski verski tisk, to je v Ognjišče in Družino. Tako pride na marsikateri naš dom. Na voljo

so jih ti uporabljali, ko so prihajali na Kras na lov. Na Binkošti letos smo po maši predstavili dogodek, ki se je zgodil 25. maja 1871; torej natanko pred 141 leti. Tedaj je prišel v našo vas nenavaden popotnik. To je bil

pa je tudi redno nekaj izvodov za tiste, ki niso naročniki tega tiska. Lani smo v *Besedi* objavili vsebino stare listine z datumom 2. avgust 1871. V njej piše, da je na sedanem prostoru, kjer se začne Rimška ulica, bila večja zgradba s pripadajočimi objekti. To je bila nekakšna podeželska vila, ki je verjetno prvotno pripadala grofu rodbine Della Torre. Razpadajoča, z dvema murvama, je bila dana v trajno oskrbo Štefanu Jelenu, kar dokazuje, da je bila last župnije. Istočasno smo tudi spoznali, da v naši vasi niso bile samo majhne hiše, ampak tudi večje. Te so bile verjetno v lasti raznih grofov in

gospod Torquato Taramelli. Verjetno je prijel na konju ali pa se je pripeljal s kočijo. Gotovo ni potoval peš. Zaustavil se je na prostoru, kjer je sedaj sola. Tu so bila verjetno drevesa. Konja je pustil, da se je napasel in odpočil. Sam je iz torbe vzel malico in se okrepčal. Kaj je jedel? Verjetno je

31 let dolga zgodba Marijinih prikazovanj Ugibanja o Medjugorju

Zadnje čase, ko smo pričehajanja zaupnih podatkov iz Vatikana, so se med temi znašle tudi informacije o Medjugorju. Vsi vemo, da uradna Cerkev še ni zavzela nobenega stališča o tamkajšnjih prikazovanjih, ampak jih tolerira. Izvedelo se je, da državni tajnik kardinal Tarcisio Bertone meni, da bi lahko tako tudi ostalo. Kardinal Camillo Ruini, ki ga je papež Benedikt XVI. pred dve letoma postavil za vodjo komisije, ki proučuje medjugorske dogodke, se s tem ne strinja. Ruini je sicer najbližji papežev sodelavec in je, kot se zdi, naklonjen Medjugorju, mogoče tudi zato, ker je predsednik omenjene komisije; prisoten je na vseh sejah in zaslišanjih in tako najboljše pozna medjugorsko dogajanje. Komisija ima 17 članov, med njimi sta hrvaški kardinal Josip Bozanič in Vinko Puljič. Uradnih podatkov o delovanju komisije ni, ker ta dela tajno. Znano je samo to, da je komisija izpraševala škofa Ratka Perića iz Mostarja, kamor spada Medjugorje. Prav tako so bili na zaslišanju provincial Franciškanske hercegovske province p. Ivan Sesara in vseh šest vidcev. Kot tudi p. Jozo Zovko, ki je eden od simbolov Medjugorja.

Vatikanska komisija intenzivno proučuje medjugorske dogodke, zaslišuje najrazličnejše osebe, še zlasti iz prvih dnevov prikazovanja. Neslužbeno se je izvedelo, da raziskujejo vso dokumentacijo, ki je bila priložena, tudi tisto o čudežnih ozdravljenjih. Znano je tudi, da je Vatikan poslal določene osebe v Medjugorje, da bi analizirale pastoralno delovanje tamkajšnjih frančiškanov. Sklepa se, da bo omenjena komisija do konca leta prišla do kakega sklepa in ga predložila Kongregaciji za verski nauk. Ta pa bo potem – tu ni nakazan noben termin – zavzela svoje stališče in to poslala papežu v dokončno odobritev. Papež je manreč tisti, ki odloči, na podlagi omenjenega poročila, ali so Marijina prikazovanja v Medjugorju resnična ali ne. Medjugorski dogodki so se razširili iz Hercegovine po celem svetu. Vernike pa so tudi razdelili na tiste, ki so trdno prepričani, da so prikazovanja resnična, in v tiste, ki vanje dvomijo. V Cerkvi poteka že 31 let trenje med enimi in drugimi, prav zato z velikim zanimanjem pričakujejo mnenje vatikanske komisije. Kaj naj bi ta komisija priporočila? Veliko je ugibanj. Pricurjal pa je tudi tale podatek, ki govori o štirih rešitvah. Prva opcija je sta-

tus quo. Medjugorje bi ostalo pod jurisdikcijo mostarskega škofa msgr. Ratka Perića, ki sicer trdi, da v tej župniji ni nikoli bilo prikazovanj. Z ozirom na to, da v Medjugorje prihaja na milijone romarjev, bi službeno sporočili, da je to pač kraj molitve, in s tem bi se zaveda končala. Tako pa ni uradnega stališča, ali so prikazovanja resnična ali ne. Druga opcija je, da papež imenuje svojega delegata za Medjugorje, ki bi bil odgovoren za to župnijo. Svoje odločitve pa bi posredoval tamkajšnjemu župniku, frančiškane. Tako mostarski škof ne bi imel več jurisdikcije nad to župnijo. Tretja opcija je zelo radikalna. Predvideva ustanovitev posebne trebinjsko-makarske škofije, h kateri bi bila priključena tudi župnija Medjugorje. Tako bi se mostarsko-duvanjska škofija zmanjšala. Papež pa bi za novo škofijo imenoval novega škofa, ki bi imel Medjugorje pod jurisdikcijo. Četrta opcija je najbolj zanimiva, a skoraj gotovo neizvedljiva. Medjugorske dogodke bi proglasili za prevaro – fantazijo in tako bi vernim prepovedali romanja. V današnjem času, ko smo sila radovedni in radovednosti radi dodamo še kaj iz "svoje malhe", so te novice zanimive in seveda vzbujajo radovednost, kakšno sališče bo po 31 letih zavzela Cerkev.

Ambrož Kodelj

Potovanje na Sicilijo z Novim glasom (3)

Kulturne znamenitosti iz različnih zgodovinskih dob

Mesto Caltagirone je na višini 600 m nadmorske višine. Ime je arabskega izvora in pomeni Grič anfor. To dokazuje tisočletno

tipični gostilni.

Popoldne smo se odpeljali proti morju v Agrigento. Mesto se sicer dviga na obronkih planote nad sotočjem dveh rek Sant'Anna

di ime Girgenti. To ime se je ohranilo vse do leta 1927. V mestu je bil rojen slavni grški filozof Empedokles (5. stol. pr. Kr.). To je rojstno mesto pisatelja in dramaturga Luigijsa Pirandella. Sredi zime, ko cvetijo mandeljni, imajo Festival mandljev v cvetju. Tudi danes je nižina rodovitna, polna sredozemskih dreves, rastlin in cvetja. Po vseh mestih smo imeli tudi lokalne vodiče, ki so bili res prijazni in sposobni, seveda so se nekateri začudili, ko so slišali našo govornico.

Peti dan zjutraj smo si najprej ogledali svetovno znani arheološki park Selinunte. Prvo naselje je bilo že v 7. stoletju pr. Kr. ob reki Selinos, po kateri ima mesto

tudi svoje ime. Akropola predstavlja ostanke mestnega zidovja, ki so ga utrdili Kartažani, ob njem so ostanki hiš iz punskega obdobja. Selinuntske temple odlikuje značilnost črk abecede; žal ni še mogoče pojasniti, kateremu božanstvu na čast so bili zgrajeni. Poimenovali so

jih po abecedi A, B, C, D, E, F, G, O. Najlepši je baje pripadal boginji granatnega jabolka.

Na parkirišču je naš sofer ugotovil, da je naš avtobus obstal in da noče dalje. Dobri dve uri se je trudil, da je popravil okvaro, ko je dobil navodila s servisne postaje.

Zato smo opustili ogled Segeste in se napatili na kosilo, ki nas je čakalo v restavraciji Molino v naravnem rezervatu solin pri Trapaniju, ki se razprostira na 1.000 hektarih površine. Poskusili smo znani kuskus in jedli ribe. Na solinah še danes pridelajo kakovostno

morsko sol.

Po kosilu smo se odpeljali na Erice, ki se nahaja na vrhu is-

toimenskega hriba. Mesto je postalo slavno zaradi Mednarodnega centra za znanstveno kulturo E. Majorana, ki je bil ustanovitelj in znanstvenik v šestdesetih letih prejšnjega stoletja. S parkirišča smo se povzpeli na hrib skozi kamnito tlakovane ulice do Materne cerkve iz 15. stoletja z impozantnim zvonikom iz normanskega obdobja. Cerkev sv. Janeza Krstnika je bila zgrajena v normansko-gotskem obdobju (13. stoletje), pozneje so jo močno predelali v baročnem slogu. Nedaleč je tudi nekdanja utrdba-grad Venus iz normanskega obdobja (12. stoletje). Z vrha se razprostira širok pogled do Trapanija, z Egadskimi otoki, in celo do libijske in tunizijske obale v lepem vremenu.

/dalje
JM

Caltagirone - stopnice sv. Marije del Monte (foto Alojz Hlede)

tradicijo keramičarstva. S porcelanastimi ploščicami je zgrajeno stopnišče do cerkve Marijinega oznanjenja, vseh stopnic je 142. Tudi to mesto je na seznamu dediščine cloveštva UNESCO. Tu se je rodil in živel znani duhovnik in ustanovitelj Krščanske demokracije don Luigi Sturzo (1871-1959). Videli smo njegovo rojstno hišo. Kosilo smo imeli v

(stari Hipsas) in San Biagio (stari Akragas). Sprehodili smo se po Dolini templjev. Veličastna sta Junonin tempelj z originalnimi 25 stebri, nekaterimi še nedokončanima, in Jupitrov tempelj, oba iz 5. stoletja pr. Kr. Tu so bili boji med Kartažani in Rimljani; Bizantinci so zapustili tudi svoj pečat, pa še dvestoletna arabska kolonizacija; mestu so dali tu-

Erice (foto Alojz Hlede)

Terčeljeva pot 2012

Drugi romarski shod

Drugi romarski shod po t. Terčeljevi poti bo potekal v nedeljo, 10. junija 2012. Na lokaciji *Nova pot*, ki se nahaja na gozdni jasi na posestvu Taloške domačije na Kovku (Kovk 19 - Na Logu), bo ob 15.00 molitvena ura, ob 16.00 pa maša, ki jo bo daroval postulator za beatifikacijo Filipa Terčelja in voditelj pobude Molitev in post za domovino dr. Primož Krečič.

Pri maši bo sodeloval župnijski cerkveni pevski zbor s Cola, člani prostovoljnega gasilskega društva pa bodo nosili bandera s podobama Srca Jezusovega in Srca Marijinega, ki ju je blagoslovil Terčelj, ter podobo Filipa Terčelja.

Nova pot

Nova pot se nahaja na gozdni jasi na posestvu Taloške domačije na Kovku. Na eni strani jase je oltar iz velikega kamnitega bloka, ki ima na čelni strani vklesano letnico 1922, križ in letnico 1989. Okoli jase so postavljeni stebrički z začetnicami: CM (Ciril in Metod), PP (Peter in Pavel), M (Matej), M (Marko), L (Luka), J (Janez), J (Jožef), J (Janez Krstnik). **Dodatne informacije o romanju dobite pri Silvi Vidmar, GSM: 031/869-133, e-pošta: silva.vidm@gmail.com, o pohodu konjenikov pri Rafaelu Premrlu, GSM: 051/427-823 in o delavnicah za otroke pri Nadji Pregeljic, GSM: 031/506-555. Za stike z javnostjo je na voljo Urška Makovec, GSM: 041/207-653 ali po e-pošti: u.makovec@gmail.com. Prim. tudi spletno stran: http://194.249.196.221/FilipTercelj/.**

Terčeljeva pot v vipavski dekaniji
Duhovniki vipavske dekanije so na veliko soboto leta 2010 podpisali pobudo za začetek postopka za Terčeljevo beatifikacijo in jo izročili koprskemu škofu Metodu Pirihu, kmalu zatem pa je bil ustanovljen Terčeljev odbor. Pobu-

da za Terčeljevo pot je nastala že leta 2010, na drugem srečanju Terčeljevega odbora v župnišču v Šturjah. Ideja je bila, da med seboj povežejo kraje, ki spominjajo na Filipa Terčelja. Za začetek poti so določili Šturje, kjer je bil Filip Terčelj v župnijski cerkvi sv. Jurija krščen, na Cankarjevem trgu pa stoji njegov spomenik. Iz Šturij so pot usmerili v Grivče in predvideli postanek pred njegovo rojstno hišo. Preko Sinjega Vrha, od koder seže pogled do Istre in Gradeža, so pot nadaljevali do *Nove poti* na Kovku, kjer so določili prostor za mašo. Razlogov za to odločitev je bilo več: v hiši *Na Logu* je Terčelj prespal, ko je v aprilu 1934 zbežal v Jugoslavijo. Na tej domačiji je otroke učil verouk in blagoslovil podobni Srca Jezusovega in Srca Marijinega. Poleg tega je bila na gozdni jasi, ki pripada tej domačiji, leta 1922 in nato še leta 1923 maša v času italijanske okupacije naših krajev. Po maši so pot nadaljevali po Angelski gori do Otlice, kjer so obiskali župnijsko cerkev. Sledil je sestop; mimo Otiškega okna in izvira Hublja so se vrnili na izhodiščno mesto pred Terčeljev spomenik. Prvo peš romanje po Terčeljevi poti je potekalo 18. junija 2011. Udeležilo se ga je okoli 90 romarjev, ki so se na prej opisano pot odpravili peš. Po zaslugi Silve Vidmar se je ta dan dogajalo marsikaj. Poleg romarjev so Terčelja počastili tudi konjeniki, gasilci, pritrkovalci, Jakobovi romarji, skavti idr. Pri maši na Novi poti se je zbralo okrog 300 udeležencev. Veliko, a še vedno malo, če pomislimo, da se je 12. junija 1922 na Novi poti zbralo 2000 ljudi.

Ob 20-letnici samostojne Slovenije blagoslovil Filip Terčelj. Ivan Jamšek iz Manč je pred kipom Matere Božje z Jezusom v nebo izpusil 20 golobov - za vsako leto samostojne Slovenije po enega. Pod vodstvom Nade Blažko so bili prisotni pritrkovalci iz Lokavca, ki so pritrkovali na šest zvonov. Maši je sledila pogostitev na Logu. Za hrano je poskrbel Hieronim Vidmar, hrano pa so delile gorjanke, oblečene v tradicionalna oblačila pod vodstvom Ivce Vidmar. K maši so na pobudo predsednika Konjeniškega društva sv. Štefana Vipavske dolina Rafaela Premrla prišli tudi s konjskimi vpregami in iz Vipave pripeljali sodček vina, ki ga je podarila Vipavska klet. Manjkali niso niti člani društva prijateljev poti sv. Jakoba,

je so mašo darovali za domovino. Temu je bila namenjena tudi molitvena ura pred mašo. Somaševanje je vodil dekan Dominik Brus. Pri maši je s skalnate pečine nad oltarjem mešani pevski zbor župnije Šturje pod vodstvom Marinke Šuštar prepeval pesmi, ki jih je napisal Filip Terčelj. Pri maši so bili prisotni tudi člani Gasilskega društva Col, ki so nosili podobi Srca Jezusovega in Srca Marijinega, ki ju je

oblečeni v romarska oblačila. Paša za oči so bile različne narodne noše, tako gorjanske kot vipavske. Pri izvedbi pohoda je sodelovalo Planinsko društvo Ajdovščina pod vodstvom Tomaža Breclja, prisotni so bili zdravstveni delavci, ki so skrbeli za prvo pomoč. Pozabiti ne smemo na domačine, ki so vodili molitveno uro, med temi gospod Matej Kobal, Jožica Vidmar ter Terčeljevi sorodniki, ki so pripravili pogostitev pred rojstno hišo Filipa Terčelja. O dogodku so poročali tudi mediji. Čemu vse to naštevanje? - Filip Terčelj je z opisanim raznolikim dogajanjem doživel poklon, ki se ga ne da izsiliti, temveč je prišel iz src preprostih ljudi, ki so odprti za resnico, dobroto in lepoto, iz src ljudi, ki ne pristajajo na nihilizem. Terčeljev odbor se je letos odločil, da Terčeljevo pot razširi. V času fašizma so naši predniki pokazali neverjetno iznajdljivost in pogum, sposobnost za organizacijo in sodelovanje. Z namenom, da bi obvarovali slovenske knjige pred uničenjem, so v nekaj urah izpraznili knjižnice, ki so jih člani posameznih družin odnesli na svoje domove, kjer so jih brali, knjige pa so nato krožile od hiše do hiše. Zbirali so se ob samotnih cerkvah, npr. na Vitovljah, kamor so prišli iz vseh smeri, da so tam peli, molili in zborovali. Ob takih shodih je tisočem ljudem govoril tudi Filip Terčelj. Čeprav ni podatkov o tem, da bi bil Filip Terčelj leta 1922 in 1923 prisoten na Novi poti, pa je šlo za shod, ki je bil značilen za tisti čas. Da bi obudili tradicijo, se je Terčeljev odbor odločil, da bodo peš romanja na Novi poti leta 2012 potekala iz različnih smeri: iz Šturij preko Grivč; iz Vipave preko Vrhpolj in Budanj; iz Podkrajja preko Cola; iz Ozeljana, preko Vrtovina, Kamenj, Skrilj, Lokavca, Predmeje, Otlice;

iz Črnega Vrha preko Zadloga. Terčeljeva pot, kot so si jo zamislili lani, ostaja, dodane pa so še druge veje. Terčeljeva pot je zasnovana tako, da je en sam človek v enem dnevu ne more prehoditi, prehodi jo lahko le skupaj, vsak določen del. Poleg tega so se odločili, da bo po maši na programu nagovor tako, kot je bilo v času Filipa Terčelja. Nalogo govornika je tokrat velikodušno sprejel Jože Dežman. Smisel Terčeljeve poti ni le obujanje spominov na svetle točke naše težke preteklosti, temveč nadaljevanje hoje po poti, ki jo je začrtal Filip Terčelj. Je priznavanje, da je njegova pot prava, je priznavanje njegove karizme, ki nam je dana zato, da odkrivamo, kdo smo, in se vedno bolj zavedamo svojega dostojanstva in poslanstva. Terčeljev odbor Vipavske dekanije si ne domišlja, da so z opisano potjo zaobjeli celotno Terčeljevo

življenjsko pot. Nastajajo pobude, da bi organizirali romanje po poti, ki jo je Filip Terčelj prehodil, ko je 25. in 26. aprila 1934 pred fašističnim preganjanjem pobegnil v Jugoslavijo. Dozoreva tudi ideja, da bi poromali po poti, ki sta jo mučenca Filip Terčelj in Franc Krašna prehodila v zadnjih dveh dneh svojega življenja. Žal je omenjena pot naštetih mučencev še vedno zavita v skrivnost. Morda ne bomo nikoli natančno izvedeli, kaj se je v Davči dogajalo okoli praznika Sv. treh kraljev leta 1946 in po katerih poteh so ju likvidatorji vodili v smrt. To pa niti ni bistveno. Najpomembnejše je moliti in romati v Duhu in Resnici, na sveto goro Sion! Terčelj je zapisal: "Mi romamo po težkih poteh, po skalnatih tleh na sveto Goro! Mi verujemo, da Bog Sabaoht pomagal bo najti nam sionsko pot!"

Bogdan Vidmar

Kratke

Vabilo na dve slovesni sv. maši na Sv. Gori

Franciškski samostan Sveta Gora vabi v svetogorsko baziliko v soboto, 16. junija 2012, ob 20. uri na slovesno sveto mašo in procesijo z lučkami ob obletnici Marijinega prikazanja. Bogoslužje bo vodil g. Karel Bolčina, štandreški dekan. Pri sveti maši bo sodeloval Cerkevni pevski zbor Stanko Premrl iz Podnanosa. V nedeljo, 17. junija 2012, ob 16. uri pa bo na Sveti Gori slovesna sveta maša ob Kronanci. Bogoslužje bo vodil p. dr. Mari Osredkar, frančiškan. Pri sveti maši bo sodeloval Mešani pevski zbor Lojze Bratuž iz Gorice.

Iz dnevnika goriškega nadškofa

Goriški nadškof msgr. Dino De Antoni bo v nedeljo, 10. junija, podelil zakrament sv. birme ob 9.30 v župniji sv. Marka ev. v Ribiškem naselju, ob 11. uri pa v župniji sv. Frančiška Asiškega v Sesljanu. V soboto, 16. junija, se bo ob 16.30 srečal v župnišču San Valeriano v Gradišču z udeleženci skorajšnjega romanja z Unitalsijem v Lurd.

Msgr. Moraglia novi predsednik CET

Beneški patriarh msgr. Francesco Moraglia je novi predsednik Škofovske konference Triveneta (CET). Izvoljen je bil 29. maja na rednem srečanju škofov italijanskega severovzhoda v kraju Zelarino (VE). Nasledil je goriškega nadškofa De Antonija, ki se mu je patriarh tudi zahvalil za opravljeno delo v zadnjem petletju. Škofje pripravljajo pismo za vernike po zborovanju Oglej 2, papežu so napisali telegram z izrazi sočutja in bližine v teh težkih časih, ljudi pozivajo, naj bodo velikodušni v pomoči potresencem.

MLPZ EMIL KOMEL Koncert in predstavitev zgoščenke

Šopek najlepših pesmi iz mladih src

Igrive in poskočne, pa tudi mile in nežne so pesmice, ljudske, priredbe, umetne in nabožne, ki jih vsebuje nova zgoščenka Mladinskega pevskega zbora Emil Komel z naslovom *Šopek najlepših za vas*. Sad projekta, katerega nosilec je ZCPZ Gorica, sofinanciral pa ga je Javni sklad RS za kulturne dejavnosti, so mladi pevci pod taktirko mentorice in zborovodje Damijane Čevdek Jug kronali na prazničnem koncertu Snovanj v petek, 1. junija, v veliki dvorani Tržaške univerze v ul. Alviano v Gorici.

„Šopek“ je bil res posebno pisan in bogat, saj je s široko paleto stilov in žanrov ob odlični spremljavi instrumentalistov - profesorjev in učencev višjih razredov - na najlepši način pokazal, kakšno vlogo ima na glasbeni šoli Emil Komel zbor, ki je repertoarno prerasel šolski okvir in združuje mlade pevce iz vse goriške pokrajine, deloma tudi iz tržaške in videmske, pa tudi iz različnih krajev slovenske Primorske.

Ta posebni večer - pa tudi sam CD - je bil posvečen spomenu in delu prof. Silvana Kerševana, nedavno preminulega ravnatelja, ki so mu bili najmlajši gojenci glasbene šole še posebno pri srcu, je

po prvem sklopu pesmi, ko je ob klavirski spremljavi dragocene Dalie Vodice poleg mladinskega zbora nastopil tudi otroški,

dediščine se na šoli čutijo dovolj močne in so prepričani, da bodo vedno nadaljevali njegovo delo. O pevskem in založniškem pod-

ki zbor gradi svojo pevsko in zborovsko identiteto“), dve pesmi sta sakralni, šest je skladb, ki so jih napisali razni slovenski skladatelji

prihodnje“.

Nekdanja pevka Lucija Tavčar in sedanja, Lucija Lorenzutti, sta v bežnih obrisih prehodili pot zbora, ki je zlasti v zadnjih letih posejana tudi z zlatimi rožicami; te so se porodile ob vztrajnem in resnem delu z zavzeto pevovodkinjo. V repertoar so skupno vložili veliko truda, pa tudi veselja in navdušenja, ki se je krepilo zlasti ob poletnih pevskih tednih. Uspehi niso izostali, saj si je zbor

hotnega ravnatelja Kerševana, ki je v članih zbora videl prihodnost glasbenega poustvarjanja v Gorici. Z izdajo CD-ja so končno uresničili njegove sanje. „Ostali nam bodo izredno lepi spomini na skupno druženje in ustvarjanje ob naši pevovodkinji Damijani Čevdek... Ljubezen do petja gotovo ne bo dogorela... V srcu nam bo ostal seveda tudi naš ravnatelj Silvan, ki je s svojevrstnim humorjem znal vselej razbremeniti resnejše zadeve“. Večer je sklenila pesem *Ko se smeješ*, ki so jo skupaj zapeli sedanji pevci z nekaj nekdanjimi. V imenu staršev, ki so poklonili zborovodji Damijani priložnostno darilo, se je vodstvu šole zahvalil Jurij Paljk; mlade pevce in vse, ki imajo opraviti z zborom, je pozval, naj ostanejo zvesti lepemu in dobremu.

Ob poslušanju zbora, ki mu na Goriškem v tem trenutku gotovo ni primere, se človek vprašuje, kaj je tisto, kar omogoča glasbi, da se lahko na tak način dotakne globin srca, ga ogreje in gane. Lahko je to dovršena tehnična priprava, lahko je posebno posrečen izbor skladb z odličnimi besedili, morda pa še kaj več. K temu gotovo pripomorejo čisti glasovi nedolžnih otroških duš, verjetno pa tudi velika ljubezen tistih, ki so s strogim delom in hkrati s srcem v roki znali spodbuditi ne le umetniško, temveč tudi človeško rast članov takega zbora. / DD

Dir. Damijana Čevdek Jug

Otroški in Mladinski pevski zbor Emil Komel

povedala predsednica SCGV Emil Komel Mara Černic. „Kerševan ni tu fizično prisoten“, je nadaljevala; „je pa zraven v duhu“. Zaradi njegove bogate in plemenite

vigu Mladinskega pevskega zbora je prof. Marja Feinig zapisala (njene predstavitvene besede je prebral Marko Tavčar), da je nastal prav na

Kerševanovo željo. Ta je namreč izrecno poudaril, da je nujno potrebno ohraniti očno bogastvo, ki so ga ustvarili člani zbora pod skrbnim in pedagoško premišljenim vodstvom Damijane Čevdek. Za sodelujoče je to dokument pevskega razvoja, potrdilo o prehojeni poti v štirih letih pevskega udejstvovanja. Za zborovodkinjo in samo šolo pa je obenem tudi spričevalo o didaktično pedagoškem delu, ki je bilo opravljeno, saj je bilo v vokalno izobraževanje te skupine vložena veliko truda. In zadoščenja so na dlani! Zgoščenka vsebuje osem priredb ljudskih pesmi („te so prav gotovo temeljni kamen, na katerem naj vsak naš otroški in tudi mladins-

na besedila različnih pesnikov. Zgoščenka torej ponuja pester izbor slovenske pevke - otroške in mladinske - literature, s posebno pozornostjo do Primorske in njenih besednih ter glasbenih ustvarjalcev. Med pesniki sta Ljubka Šorli in Igo Gruden, med skladatelji Lojze Bratuž, Zorko Harej, Stane Malič, Tomaž Simčič in Patrick Quaggiato; le-ta, ki je bil prisoten na večeru, je poskrbel za nekaj izvrstnih orkestracij. Ob slovenskih pesmih je zborovodkinja poskrbela tudi za obravnavo in izvajanje ustreznih skladb svetovne literature, ki so izzvenele zelo spontano in sproščujoče. Zbor izvaja enoglasne in dvoglasne pesmi, pri nekaterih se prepletata petje solistov in zbora. Za pevce je gotovo zelo dragocena izkušnja petje ob spremljavi instrumentov. Zgoščenka predstavlja tudi del osebnih zgodovine teh fantov in deklet, ki so skupaj prehodili del svojih osebnih poti. Vse objavljene pesmi „bodo gotovo za zmeraj odmevale v njihovih srcih in jih gnale v nove pevске izkušnje in podvige“. Upati smemo, se sklenila svoje misli prof. Feinigova, „da bo vsejano seme, ki je že dobro vzkliko, rojevalo bogat sad tudi v

V nedeljo, 20. maja 2012, je v Pevni devet srečnih otrok prvič prejele Jezusa v svoje srce: Eleonora, Federico, Gaia, Jurij, Luca, Majda, Petra, Tanja in Vanja. Na ta veliki dan sta jih pripravljala dve leti župnik Marijan in katehistinja Majda

Mačus. Bogoslužje je bilo zares zbrano. Sodelovali so vsi verniki v polni cerkvi, še posebej prvoobhajanci in pevci otroškega zbora KD Sabotin iz Štmavra pod vodstvom Nadje Kovic. Tudi cerkev je bila zelo lepo okrašena.

Lutkovni teden v Sovodnjah

Prosvetno društvo Vrh Sv. Mihaela bo tudi letos organiziralo poletni tečaj za osnovnošolske otroke. Lansko leto so se otroci naučili gledaliških veščin, letos pa bodo udeleženci odkrivali svet lutk pod mentorstvom študentk Karen Ulian in Ivane Milič. Otroci se bodo zbirali v sovodnjanskem župnišču vsak dan od ponedeljka, 18., do petka, 22. junija, in sicer od 7.45 do 13.00. Starši, sorodniki in prijatelji si bodo lahko ogledali sadove njihovega truda v ponedeljek, 25. junija, ob kresovanju na Largi na Vrh Sv. Mihaela. Za informacije in vpis lahko zainteresirani pokličete Karen Ulian (tel. št. 338/8229940) in Katjo Tomsič (tel. št. 3202129284). Pohitite, število razpoložljivih mest je omejeno!!! / Nika Cotič

Ob 30-letnici poimenovanja osnovne šole po Alojzu Gradniku

Končna šolska prireditve v Števerjanu

V šolski telovadnici OŠ A. Gradnik v Števerjanu so se 29. maja zbrali otroci iz vrtca in osnovnošolci na skupni prireditvi, ki je bila posvečena 30-letnici poimenovanja štever-

ki so se razporedili po odru med različnimi prevoznimi sredstvi. Na odru so kulise prikazovale razne avtomobile, motorna vozila, tovornjake, traktorje in druga prevozna sredstva. Otroci so se

obogatili z ugankami, izštevankami in recitacijami. Osnovnošolci prvih razredov so spremenili prizorišče in prikazali učilnico s strogo učiteljico, ki je nadzorovala njihovo učenje in

Foto DP

janske šole po pesniku Alojzu Gradniku, najzlahtnejšem glasniku briške skupnosti. Najprej so se predstavili najmlajši iz vrtca,

kar lepo znašli med temi vozili in s petjem, z besedo in mimiko prikazali značilnosti posameznih vozil. Nastop so

pisanje. Prizor je bil zelo izrazit, čeprav so otroci vse prikazali samo z mimiko. „Starejši“ učenci so prebirali zabeležene

Foto DP

spomine staršev in starih staršev, ko so oni hodili v šolo. Razmere so bile tedaj precej drugačne od današnjih. V šolo so hodili peš, tudi po tričetrt ure. V poletnih mesecih bosonogi, v zimskem času pa z lesenimi coklami. Ko je mraz posebno pritiskal, so noge obvezali s toplejšimi krpami. Imeli so le nekaj zvezkov in kako knjigo. Na klopek so imeli črnilnik, iz katerega se je večkrat izlilo črnilo. Razredi so bili zelo številni, in ker ni bilo v šolskih prostorih dovolj učilnic, so neka-

teri hodili v šolo v popoldanskih urah. Za domače vaje in učenje je bilo malo časa, saj so morali otroci pomagati doma na kmetiji. Nato so sledile projekcije fotografskih posnetkov, na katerih so bile prikazane dejavnosti, ki so jih učenci izpeljali med šolskim letom. Lepa prireditve se je končala s skupno pesmijo. Otroke in druge prisotne je nagovorila županja Franka Padovan, ki je povedala, da predstavlja šola najtrdnjšo podlago za vsako vaško skupnost in ji za-

to uprava namenja največjo pozornost. Prireditvi je prisostvovala tudi ravnateljica Elizabeta Kovic. Predstavnici staršev sta se zahvalili učnemu in drugemu osebju ter zunanjim sodelavcem, ki so spremljali delo v šoli in se trudili z otroki. Prireditve je pokazala, do so se med šolskim letom marsičesa naučili. Starši in drugi sorodniki, ki so se številno udeležili prireditve, so bili vidno zadovoljni s tem, kar šola nudi.

Števerjanska občina v prid občanov Vrsta zanimivih srečanj

Števerjanska občinska uprava želi obveščati občane, toliko bolj če gre za zelo pereče tematike, ki jih obravnavajo strokovni tehniki v zelo enostavni in preprosti obliki.

Prvo srečanje je uprava organizirala v sodelovanju z Ustanovo za zdravstvene storitve št. 2 "Isontina" o temi *Preventive proti raku*. Naše zdravje lahko obvarujemo najprej s t. i. primarno preventivo, to je s primernimi življenjskimi navadami, s športno dejavnostjo, zdravim prehrano in z izogibanjem kajenju. Enako pa nam je v pomoč tudi sekundarna preventiva, ki omogoča, z zgodnjo diagnozo, odkrivanje nekaterih rakastih obolenj, posebno tistih, ki so najbolj pogosta.

Srečanje je vodil Michele Luse, odgovorni pri oddelku za onkološki screening pri goriški zdravstveni ustanovi,

spregovorila sta tudi anatomopatolog Antonio Colonna in kirurg Joško Stacul. Govor je bil o pomembnosti udeležbe screeninga na dojkah, maternici in

danki prav vseh žensk, pa še toliko bolj v točno določenem življenjskem obdobju. Občinska uprava in Poveljstvo orožnikov iz Števerjana sta ob sodelovanju župnije sv. Florijana in Marije Pomočnice, Kulturnega društva Briški grič ter SKPD Frančišek B. Sedej pripravila informativni večer o temi *Kraje in goljufije? Kako se zaščitimo pred zlonamernimi*. To je bilo drugo srečanje po vrsti z občani.

Predavatelj, ki je dal številnim prisotnim veliko dobrih nasvetov, je bil poveljnik čete orožnikov iz Gorice, kapetan Lorenzo Pella, ob tehnični pomoči poveljnika števerjanskih

orožnikov Andrea Consoleja. Večer je bil v torek, 29. maja, v dvorani Kulturnega doma na Bukovju. Varnostne sile želijo z obveščanjem občanov drastično zmanjšati nevarne situacije, ki se lahko pripetijo prav vsakomur. Takim nezgodam se lahko izognemo na zelo preprost način. Izvedenci družbe Assomax srl so v petek, 1. junija, v telovadnici vaške osnovne šole Alojz Gradnik predstavili brezžično hitro internetno povezavo. Na tretjem srečanju je števerjanska občinska uprava želela predstaviti občanom širokopasovno tehnologijo WiMax: hitra internetna povezava za dom in urade. Družba Assomax srl, deželni izvajalec, kateremu je Ministrstvo za komunikacije dodelilo pravico do frekvenc, namenjenih WiMax-u, je predstavila števerjancem razne pripravljene promocijske ponudbe ter različne možnosti vzpostavljanja službe za zasebnike in podjetja, vključno z brezplačno dodelitvijo glasovne linije. V Brdih so zelo pozorni na različne tematike in obljublajo tudi za prihodnje še taka zanimiva predavanja na osnovi aktualnih tem.

Marjan Drufovka

Velika dvorana goriškega Kinemaxa Dokumentarec o atentatu v Petovljah

Velika dvorana goriškega Kinemaxa je bila v četrtek, 31. maja, zvečer pretesna za vse. Na večeru so premierno predstavili prvi dokumentarec o atentatu v Petovljah z naslovom *"Per mano ignota"*, ki ga je podpisal mladi goriški režiser Cristian Natoli; gre za sad dela skupine mladih, ki je izšla iz goriškega Damsa. Naj med drugim velja poudariti, da je dokumentarec stal 9.000 evrov. Marsikdo je moral večer spremljati stojaje, po predvajanju, ki je trajalo eno uro, pa

je glavnina prisotnih ostala tudi pri okrogli mizi. To so sooblikovali nekateri protagonisti, ki so bili tako ali drugače soudeleženi pri tragičnem dogodku, ki je pre-

tresel deželno in vsedrjavno javnost. Sam dokumentarec ponuja vpogled v življenjsko zgodbo šestih nedolžnih Goričanov, ki so jim, kljub dokazom in informacijam, da je treba krivce iskati v neofašistični formaciji Ordine nuovo, hoteli naprtiti atentat v Petovljah. V zaporu so presedeli več kot leto dni, le pogumno delo goriških odvetnikov je omogočilo, da se je iskanje krivcev premaknilo v pravo smer. Sicer je bila prava smer, kot rečeno, nakazana preiskovalcem že od prvega dne, vendar je prišlo do utaj dokazov in potvarjanja dejstev, v katere so bili vpleteni najvišji organi sil javnega reda in sam javni tožilec. Kasneje se je proces preselil v Benetke in je zanj odgovarjal sodnik Felice Casson. Da se je zgodba o atentatu začela razkrivati, pa je bilo bistveno priznanje enega od storilcev. Zgodba okoli Petovelj ponuja okno v splošno italijansko dogajanje tistega časa vse do današnjih dni, je povedal Casson, ki je danes parlamentarec. Na okrogli mizi so sodelovali še odvetnik Nereo Battello, ki je kljub pritiskom skupaj z Bernotom, Maniacom in De Luco branil skupino šestih Goričanov, časninar Gian Pietro Testa, ki je kot kronist

spremljal dogajanje v medijsko enosmerni obsodbi ter napisal tudi edino knjigo o atentatu, ter sam režiser. Le-ta je na premieri povedal, da je skušal podati predvsem človeško plat dogajanja s pripovedjo, ki se vije s pričevanji protagonistov, predvsem obtoženih, ki so se naenkrat znašli v vrtincu vsedrjavnega dogajanja. Zgodba okoli atentata nam veliko pove o takratnem napetem desetletju, preiskave pa so razkrile tudi druga povezana poglavja italijanske polpreteklosti, npr. Gladia, je še povedal. Felice Casson pa je bil mnenja, da je bil to bombni napad, ki je imel sicer krajevne specifikke, vendar se v celoti vključuje v takratno destabilizacijsko strategijo. Izvedla ga je neofašistična celica, ki je dotlej mirno delovala, nobeden je ni ustavil. Glede preiskav gre razlikovati med prvim goriškim obdobjem, ko so tisti, ki bi morali najti krivce, kriminalno pokrivali marsikaj. Veliko zaslug za nadaljevanje sodne poti ima skupina goriških odvetnikov, ki je branila prvih šest obtožencev, je mnenja Casson. Ob sami profesionalnosti so v tistih nelahkih letih zbrali veliko poguma, da so obrnili na glavo obtožbe in se dejansko uprli že napisani zgodbi, je še povedal.

Obvestila

Prispevke za Slovenski center za glasbeno vzgojo Emil Komel v spomin na ravnatelja prof. Silvana Kerševana lahko nakazete na bančni tekoči račun: Banca di Cividale (Via Kugy, 2, Gorica) IBAN IT 30 C 05484 12402 003 570 036 225; SWIFT CUVITZ2C
S pripisom: za SKLAD SILVANA KERSEVANA. Informacije na tajništvo SCGV Emil Komel, tel. št. 0481 532163 ali 0481 547569.

Društvo slovenskih upokojencev za Goriško sporoča, da bo v soboto, 9. junija, potekal od 8. ure dalje ženski meddržavni balinarski turnir v Sovodnjah ob Soči na balinišču blizu Kulturnega doma.

Društvo slovenskih upokojencev za Goriško sporoča, da bo v soboto, 9. junija, v Bukovici v Sloveniji v veliki dvorani Kulturnega doma Revija pevskih zborov društev upokojencev severne Primorske v sodelovanju s PZDU. Nastopilo bo od 17. ure dalje 11 zborov, med temi tudi društveni ŽePZ.

Junjski večeri ob sovedenjskem občinskem prazniku: 10. junija v centru Danica na Vrhu 4. igre brez meja (KD Danica), sobota, 16., in nedelja, 17. junija, program s razstavami kruha, vina, olja in gubance ter s kotalkarsko revijo Ronku na Peči (ASKD Vipava), 18. junija v Rupi razstava letal - modelčkov in predstavitev knjige Vilija Prinčiča V sinjo brezkončnost (PD Rupa-Peč), 24. junija praznovanje 40. obletnice delovanja društva športnih ribičev Vipava, 25. junija kresovanje na Largi na Vrhu in lutkovna predstava (PD Vrh Sv. Mihaela), od 4. do 22. junija nogometni turnir (ŠD Sovodnje), od 25. do 29. junija odbojgarski turnir (SZ Soča).

Slovesnost ob občinskem prazniku s kulturnim programom in izročitvijo priznanj bo v nedeljo, 17. junija, ob 18.30 v Kulturnem domu v Sovodnjah. Vabljeni!

Slovenski center za glasbeno vzgojo Emil Komel sprejema vpise za novo šolsko leto 2012/2013: tel. 0481 532163, e-mail info@emilkomel.eu od 18.6 do 29.6. Brezplačne lekcije instrumentov za nove vpise s predhodno rezervacijo.

Novi datumi kuharskih tečajev v Gorici! Zdrava zelena kuhinja: 9. junija (od 9. do 14.00), 16., 23. junija 2012 (od 14.30 do 19.30) - prijave sprejemamo 6. junija 2012: Sladice, prave dobrote!: 16., 23., 30. junija 2012 (od 9.00 do 14.00) - prijave sprejemamo do 13. junija 2012. Na razpolago so prosta vpisna mesta. Za informacije: Ad formandum, tel. 0481.81826, e-pošta: go@adformandum.org, www.adformandum.org.

Amatersko športno združenje Olympia in Skupnost družin Sončnica vabita k vpisu v poletno središče "Srečanja 2012", ki bo potekalo od 11. junija do 3. avgusta v Zavodu Sv. Družine (ul. Don Bosco 66 - Gorica). Informacije nudi Damijana Češcut vsak dan med 9. in 11. uro, ter med 19. in 21. uro na tel. 335 5952551. (Za vpise do vključno 2. junija je predviden popust.)

Mladinski dom prireja v Sovodnjah poletno središče Mavrica od 2. do 20. julija za otroke od 3. do 10. leta, pripravo na začetek pouka Šolo za šalo od 27. avgusta do 7. septembra za osnovnošolce in prvošolčke z delavnicami slovenskega, italijanskega in angleškega jezika, matematike, kreativnega branja in pisanja in s pravljničnim koticom. Informacije in vpisi na tel. 334-1243766, 328-3155040,

0481-546549/ 536455 ali po elektronski pošti mladinskidom@libero.it.

Mladinski dom prireja Pripravo na malo maturo, od 4. do 8. junija (za tretješolce), Poletne izzive z videodelavnico, izleti, adrenalinskimi pustolovčinami, s skupinskimi dinamikami in športnimi igrami, od 11. do 22. junija (za petošolce in srednješolce), Zeleni teden v Žabnicah, od 25. do 29. junija (za srednješolce), pripravo na vstop v srednjo šolo, od 3. do 7. septembra (za petoprvošolce) in tečaje slovenskega, italijanskega in angleškega jezika, ponavljanje matematike in glavnih učnih snovi v novi ponudbi Srednja na štartu, od 27. avgusta do 7. septembra (za srednješolce). Informacije in vpisi na tel. 334-1243766, 328-3155040, 0481-546549/ 536455 ali po elektronski pošti mladinskidom@libero.it.

Iščem delo hišne pomočnice: čiščenje in likanje v dopoldanskem času. Sem poštna gospa z izkušnjami. Tel. 00386 70777512.

Nudim varstvo otrok na svojem domu, lokacija Miren. Starost: 0 mesecev - 5 let. Več informacij: 00386 40 700111.

Prodajam stanovanje v Gorici, 85 kvadratnih metrov (dve spalnici, kuhinja, dnevna soba in kopalnica), mirno okolje, garaža. Za informacije pokličite na številko 0039-335 65 25 946.

Darovi

Za sklad Silvana Kerševana so v njegov spomin darovali: Marko in Antonella Rojc 50, Pisarna Peric&Drufovka 200, Žarko in Iva 400, Paolo Lutman 100 evrov.

Na izrecno željo pokojnega duhovnika Viljema Žerjela prejmejo: zbor Rupa-Peč in Skala 250, DVS Bodeča neža 50, otroški zbor Rupa-Peč 50, Novi glas 100, škofijska Karitas Gorica 200, škofijska Karitas Koper 200 in otroško zdravilišče Stara Gora 250 evrov.

V spomin na pokojnega Silvana Kerševana darujejo letniki 1941 iz občine Sovodnje ob Soči 400 evrov za SCGV Emil Komel.

RADIO SPAZIO 103

Slovenske oddaje (od 8.6.2012 do 14.6.2012)
Radijska postaja iz Vidma oddaja na ultrakratkem valu s frekvencami za Goriško 97.5, 91.9 Mhz; za Furlanijo 103.7, 103.9 Mhz; za Kanalsko dolino 95.7, 99.5 Mhz; za spodnjo dolino Bele 98.2 Mhz; za Karnijo 97.4, 91, 103.6 Mhz; na internetu www.radiospazio103.it. Slovenske oddaje so na sporedu vsak dan, **razen ob sobotah**, od 21.30 do 22.30. Ob nedeljah od 14.30 do 15.30. Spored:
Petek, 8. junija (v studiu Niko Klanjšček): Zvočni zapis: posnetki z naših kulturnih prireditev - Glasba iz studija 2.)
Nedelja, 10. junija (vodi Ezio Gosgnach): Okno v Benečijo: oddaja v benečanskem in rezijanskem narečju.
Ponedeljek, 11. junija (v studiu Andrej Baucon): Narodnozabavna, zabavna in zborovska glasba - Novice iz naših krajev - Iz krščanskega sveta - Obvestila.
Torek, 12. junija (v studiu Matjaž Pintar): Utrinki v našem prostoru - Glasbena oddaja z Matjažem.
Sreda, 13. junija (v studiu Danilo Čotar): Pogled v dušo in svet: Leto brez sonca Marka Kremzarja III. del - Izbor melodij.
Četrtek, 14. junija (v studiu Andrej Baucon): Lahka glasba - Zanimivosti doma in po svetu - Obvestila.

PROSVETNO DRUŠTVO ŠTANDREŽ

Gledališče pod zvezdami

Iz komedije v komedijo
Poletno srečanje gledaliških skupin

ŠTANDREŽ, IGRIŠČE OB ŽUPNIJSKEM DOMU A. GREGORČIČ

■ **Petek, 8. junija 2012, ob 20.45**
Marina Cernetig - **MOŽ NAŠE ŽENE**
Režija gledališki kolektiv in Marjan Bevč
Beneško gledališče

■ **Sobota, 9. junija 2012, ob 20.45**
Ken Ludwig - **TI NORI TENORJI**
Režija Darko Zupanc
Društvo Smoteater - Majšperk

■ **Nedelja, 10. junija 2012, ob 20.45**
Markus Köbeli - **SOBE**
Režija Herman Mubi
KUD Valentin Kokalj - Visoko

■ **Petek, 15. junija 2012, ob 20.45**
Edita Frančeskin - **ALI ŽENSKÉ KDAJ ODNEHAJO**
Režija Edita Frančeskin
Kulturno društvo Domovina - Osp

■ **Sobota, 16. junija 2012, ob 20.45**
Ray Cooney - **ZBEŽI OD ŽENE**
Režija Jože Hrovat
Dramski odsek Prosvetnega društva Štandrež

V primeru slabega vremena bodo predstave v župnijski dvorani A. Gregorčič

POD POKROVITELJSTVOM ZVEZE SLOVENSKE KATOLIŠKE PROSVETE

ZVEZA SLOVENSKE KATOLIŠKE PROSVETE
ZDRUŽENJE CERKVENIH PEVSKIH ZBOROV
KULTURNI CENTER LOJZE BRATUŽ
v sodelovanju s SSO

vabijo na

SLOVESNOST OB 100-LETNICI ROJSTVA IN 50-LETNICI SMRTI Prof. MIRKA FILEJA (1912-1962)

- ob 18. uri krajša slovesnost ob doprsem kipu skladatelja
v parku KC Lojze Bratuž

- sv. maša s petjem združenih zborov
na notranjem dvorišču pod lipami

- priložnostni govor in nastop MoPZ Mirko Filej
združene zборе in MoPZ Mirko Filej vodi Zdravko Klanjšček
na orgle spremlja g. Mirko Butkovič

v primeru slabega vremena bo sveta maša v dvorani KC Lojze Bratuž

nedelja 10. junija 2012, ob 18. uri
Gorica, Kulturni center Lojze Bratuž

Umetnost / Fundacija CRTrieste

Monografija o slovenskem slikarju Jožefu Tomincu

Fundacija CRTrieste je 13. zvezek iz niza umetniških publikacij Collana D'Arte posvetila slovenskemu slikarju Jožefu Jakobu Tomincu. Slikar se je rodil 6. julija 1790 v Gorici, umrl pa 22. aprila leta 1866 v Gradišču pri Prvačini. Tominc je eden vidnejših slovenskih portretistov: njegova dela odlikuje t. i. psihološki realizem, ki temelji na prefinjenem ovkovečenju izrazitih potez upodobljenih subjektov. Slog poznega klasicizma se v njegovih delih prepleta s slogom dunajskih bidermajerskih portretistov. Ljudje na njegovih slikah imajo nam-

Avtoportret

reč ostre poteze in jasne obrise, kljub temu so upodobljeni realistično, včasih tudi na humoren način. Slikar je za ozadje uporabljal krajino ali mesto, iz katerega je izviral upodobljena oseba,

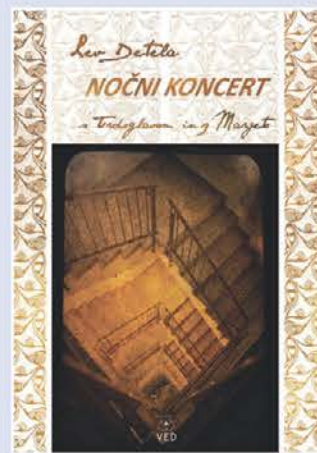
do dal pa je tudi predmete, ki so nakazovali njegov poklic ali življenje. Po zgledu Ingresa ali Camuccinija je uporabljal hladne barve ter plastičen prikaz oseb. Znan je tudi kot slikar religioznih motivov. Vsebinsko teh svojih del je osnoval na grafičnih predlogih starih italijanskih mojstrov in na nazaretskih slikarjih. Tominc 'sakralni opus' se razvršča med številne oltarne in druge slike, ki krasijo cerkve v Gorici, Prvačini, Ogleju, Kanalu ob Soči, na Gradišču in drugod. Tominc je osnovnošolsko izobrazbo prejel pri priaristih v Gorici, kjer se je od tretjega razreda naprej učil risanja. Prvi slikarski pouk je dobil pri goriškem slikarju Karlu Kebru in verjetno tudi pri Francu Kavčiču. Umetnostno izobrazbo je nadaljeval na likovnih akademijah na Dunaju in v Rimu, kjer je prišel v stik z najvidnejšimi umetniki tedanjega časa. Leta 1814 mu je bila podeljena srebrna medalja za risbo Študija apostola. Dve leti pozneje se je poročil z Marijo Ricci in leta 1818 se jima je rodil sin Avgust, ki je prav tako postal slikar. Leta 1826 se je nastanil v Trstu, kjer je zaradi svoje likovne dovršenosti postal izredno priljubljen pri novi tržaški buržoaziji in mestnem plemstvu. Tominc je obenem upodabljal tudi mnogo drugih oseb, zlasti angleškega porekla, ki so v zalivskem mestu preživljali daljša obdobja. Iz njegovih slik pretežno obenem duh tedanjega Trsta, ki je bil med najpomembnejšimi trgovskimi središči v

Sredozemlju. CRTrieste je izdelavo monografije poverila goriškemu likovnemu kritiku Saši Quinziju, ki je temeljito proučil Tomincovo življenjsko zgodbo in njegovo umetniško pot: velikega pomena je obenem tudi širši zgodovinski prikaz obdobja, v katerem je goriški umetnik živel in ustvarjal. Zajeten katalog temelji po večini na fotografskem katalogu njegovih del (zbrane so slike, risbe in tudi dela, ki so jih pomotoma prišteli v Tomincov opus, ter seznam njegovih dokumentiranih in izgubljenih del), ki bralcu najbolje prikažejo Tomincov umetniški razpon od začetkov, prek zrelega obdobja vse tja do zadnjih ustvarjalnih let. Saša Quinzi je v sklepi del monografije vstavil tudi izbor Tomincove korespondence in kritično antologijo. Zanimiv je stik z najvidnejšimi umetniki tedanjega časa. Leta 1814 mu je bila podeljena srebrna medalja za risbo Študija apostola. Dve leti pozneje se je poročil z Marijo Ricci in leta 1818 se jima je rodil sin Avgust, ki je prav tako postal slikar. Leta 1826 se je nastanil v Trstu, kjer je zaradi svoje likovne dovršenosti postal izredno priljubljen pri novi tržaški buržoaziji in mestnem plemstvu. Tominc je obenem upodabljal tudi mnogo drugih oseb, zlasti angleškega porekla, ki so v zalivskem mestu preživljali daljša obdobja. Iz njegovih slik pretežno obenem duh tedanjega Trsta, ki je bil med najpomembnejšimi trgovskimi središči v

Nova pesniška zbirka Leva Detela

Nočni koncert s Trdoglavom in z Marjeto, založba VED, Ljubljana 2012

Črno - bele groteskne risbe francosko - nemškega slikarja Maxa Ernsta, s katerimi se avtor Nočnega koncerta s Trdoglavom in z Marjeto sreča leta 2009 v pariškem muzeju Orsay, so povod za nastanek svojevrstne baladne izpovedi na Dunaju živečega dvojezičnega avtorja Leva Detela. V trinštiridesetih posameznih scenah te nove Detelove knjižne publikacije zaživi pred bralcem temna zgodba na milost in nemilost moškemu nasilju izpostavljene mlade ženske, kot jo poznamo iz arhaične srednjeveške slovenske balade o Trdoglavu in njegovi lepi ujetnici Marjetici v "gradu brez oken in brez vrat". Detela je ta stari motiv na novo predstavil pod vtisom sedanjih aktualnih psihopatoloških kriminalnih dogodkov, ki so znani tudi iz Avstrije, kjer sta vznemirila javnost "primer Fritzl" z dolgoletnim trpljenjem na milost in nemilost moškemu nasilju izpostavljene mlade ženske in njenih otrok v zatohli kleti in podoben primer ugrabljenega odraščajočega deklice Natasche Kampusch v temnem podzemlju nižjeavstrijske podeželske hiše. V širokem pripovednem loku stopnjuje pesnik dramatično napetost. Mednarodno znani pariški muzeji je nenadoma začarani grad, fantastična stavbna gmota s nevarnimi razpokami, v katerih se mešajo resničnost in fikcija, škandal in vsakdanost. Svobodni tok prostega verza se vedno bolj spaja s pojočimi rimami ljudske balade, s katero nastopa na grotesknem muzejskem koncertu kot v blodnih sanjah nori Paranoia Band. Vendar je Detela v zamolklji tok dogajanja vgradil rešitve, ki se približuje, kot v slovenski ljudski pesmi, v podobi sodobnega osvoboditelja žrtve iz stisk in prisil. Žgoči plamen težkega hrepenenja se preliva v pesem o vedno znova pričakovani ljubezni in sreči. Pisatelj Milan Vincentič je v spremni besedi k tej knjigi med drugim zapisal, da je Marje (ti) ca v Detelovi baladni pesnitvi "nedosegljiva alegorija dogrega, ki ne bo nikoli na doseg roke". Novo Detelovo knjigo, že petinštirideseto po vrsti, ki jo je izdala ljubljanska založba VED, je ilustrirala pesnikova snaha Patricia Detela.

IG

Nove knjige pri Študentski založbi

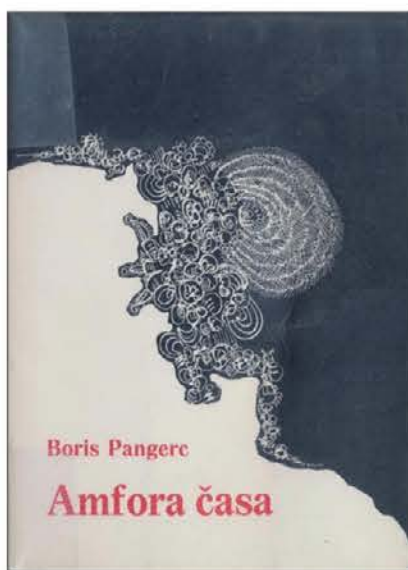
V zbirki Beletrina so pod naslovom Zakaj ljubimo ženske izšle zbrane zgodbe, eseji, spomini, dnevniški zapisi in publicistični članki vileniškega nagrajenca Mircea Cartarescuja. Prevajalec je Aleš Mustar, Cartarescujevo pisavo pa odlikuje predvsem to, da ves čas prepleta sen in resničnost. Izšla je tudi antologija slovenske proze na avstrijskem Koroškem z naslovom Zgodbe iz maTjaževe dežele, ki jo je uredil Andrej Leben. Antologija je izjemno pomembna za to, da se slovenskim bralcem približa literarno ustvarjanje na avstrijskem Koroškem. V antologiji je skozi 40 besedil predstavljenih 25 avtorjev in avtoric, ki jih zaznamujejo žanrsko in tematsko raznovrstne pisave. Koroški Slovenci se v svojih delih dotikajo družbenega položaja, borbe za jezik in iskanja identitete, posegajo pa tudi po žanrih kriminalke in znanstvene fantastike. Knjiga Osnove javne uprave avtorja Mirka Pečariča ponuja pregled delovanja javne uprave, od njenih začetkov na Slovenskem do danes. V zbirki Posebne izdaje je izšel tudi nabor kratke proze hrvaškega avtorja Miroslava Mičanovića z naslovom Divji pes. Mičanović je predvsem pesnik, kar se slika tudi skozi njegove kratke zgodbe, ki so zelo modernistične in poetične za današnji čas. Delo je poslovenil Andrej Jaklič. Nova pridobitev v nizu knjig iz zbirke Beletrina, ki jih podpisujejo avtorji iz manjših držav, pa je roman sodobne grške avtorice Ioanne Karystiani Mala Anglija. Prevajalka dela je Klarisa Jovanović, gre pa za slikovit, svež in dobro napisan roman, ki slika življenje prebivalcev otoka Andros.

Relecta-Ponovno branje

Boris Pangerc, Amfora časa

In že smo v rubriki Relecta-Ponovno branje, ki naše bralce spremlja že nekaj tednov, prišli do obravnave pesniške zbirke *Amfora časa* dolinskega verzega ustvarjalca Borisa Pangerc. Pangerc je v naši sredini znan predvsem kot šolnik (že vrsto let poučuje na Srednji šoli Simona Gregorčiča v domačem kraju), v svoji dolgi karieri pa je objavil cel kup pesniških zbirk in proznih del. Med vsemi naj omenimo roman z naslovom *Majenca*, ki pripoveduje o najlahtnejšem dolinskem ljudskem običaju in ki ga je Pangerc spisal ter objavil pred kakima dvema desetletjema. Ob svoji pedagoško-literarni dejavnosti pa se Pangerc ukvarja tudi s kmetijstvom oziroma oljkarstvom, poleg tega je bil dva mandata dolinski župan, enega pa predsednik tržaškega pokrajinskega sveta. V naši rubriki torej spet obravnavamo knjižni oziroma pesniški prvenec avtorja, ki je izšel leta 1972 pri tržaški založbi Mladika, ko je bil Boris Pangerc tik pred maturo na tržaškem liceju Franceta Prešerna. Tudi grafično oblikovanje je tedanji Mladikin založnik Jože Peterlin zaupal dijaškim rokam oziroma mladi ustvarjalnosti, saj je knjigo opremil Pangercov sošolec Walter Jerbica, doma iz slovenske Istre. Kar se tiče same založniške dejavnosti Mladike, pa prav gotovo

bode v oči dejstvo, da je založba od svojega nastanka leta 1961 do tedaj objavila in izdala le štiri pesniške zbirke in tri knjige razprav, med katerimi sta dva zbornika Študijskih dnevov Draga. Spremno besedo je k pesniški zbirki pripisala Zora Tavčar. V njej pisateljica pravi, da s Pangercem tržaški Breg stopa v slovenski kulturni zemljevid, saj je do

Boris Pangerc

Amfora časa

tedaj na tem področju zijala precejšnja praznina. "Boris Pangerc se v času, ko se je na slovenskem Parnasu utaborila objestna skandalistika, predstavlja s toplim čustovanjem, s pietetnim odnosom do usode in do zemlje ter z

obrzdano in kultivirano pesniško govorico", piše Tavčarjeva. Pa si natančneje oglejmo vsebinsko pesniške zbirke, s katero Boris Pangerc letos praznuje štiri desetletja svojega pesniškega udejstvovanja. Razdeljena je na štiri homogene sklope, ki niso poimenovali, ampak jih je avtor oziroma založnik označil kar z rimskimi številkami. Svoj pesniški prvenec je avtor posvetil spominu svoje mame Francke, listanje po njenem izvodu, ki ga hrani Kosovelova knjižnica v Sežani, pa je težavno predvsem zaradi strani, ki se že rade odlamljajo iz vezave. Pesnikov začetek je tanatski, saj pravi, da mrejo Kras, bresti, macesni in vonj po senu. Iz prvega razdelka bomo omenili le nekaj pesmi, in sicer *Češmin v mraku*, ki utegne biti reminiscenca ali hommage pesniku Vinku Beličiču in njegovemu pesniškemu prvcu. Nadalje pesnik piše o oktobru, ki neusmiljeno mineva, mesec pa označi za žrtev jeseni. K tanatosu se Pangerc vrača v pesmi *Nekoč na Krasu*, v kateri pravi, da bo legel tja, kraj meje, kjer brstijo kraške ograde. Zaspal bo odet v rastline. Podobno so

uglašene tudi druge pesmi iz tega razdelka, in sicer *V tišini domačega kraja*, *Ihtenje topolov*, *Tiho drema v vetru cvet*. Drugi pesniški cikel je posvečen erosu, in sicer ljubezni do pisave in verzov, ki jo pesnik ubeseduje v pesmi z naslovom *Izpoved*. Pangercova ljubezen je lahko tudi tragična, kakor sam piše v *Tragiki ljubezni*. O uvelosti, trnju in kitah pesnik govori v *Vrtnicah*. Nekoliko bolj duhovno je uglašena *Molitev*, v kateri pa se kljub vsemu še vedno pojavlja (neizpolnjena) ljubezen. Ljubljeno pesnik nagovarja v skupku verzov z naslovom *Še vedno ti*, h krajinski in domovinski motiviki pa se vrača, ko piše o oktobru tisoč devetsto neskončnem. Uvodna pesem tretjega razdelka daje naslov celotni pesniški zbirki. V njej pesnik pravi, da se amfora časa sesipa v večnost, vanjo pa je položil svoj poslednji up. Potok spominov jo tiho odplavlja v blatni strugi obupa, z njo pa plove srce k bregom daljne reke upanja. Pangerc nato pesmi posveča še resnici, dragemu spominu, upanju, očetu, otroški baladi in Vietnamu. Najkrajši je zadnji pesniški razdelek, v katerem pesnik piše o grobovih, o dnevu vernih duš, potoku spominov, pajčevini tišine, materi pa posveča izredno občuteno pesem z naslovom *17. marca 1956*. K njej se idealno vrača v zadnjih verzih *Takrat ne boš več sama*, v katerih pravi, da bo stonj večnosti kmalu dogorel med njima.

Primož Šturman

Poslušajmo ... z branjem

Norah Jones - Little broken hearts (Blue note, 2012)

"Pozor, pozor, nova poslušalnica Novega glasa, nova poslušalnica Novega glasa"! Jaz sem še premlad, da bi doživel razdražene kričalice, ki so prodajali tiskovine na ulicah velikih mest. Poznam jih samo iz italijanskih filmov, ko so klicali: "Edizione straordinaria"! Bizarne figure v sorodu s palčki, ki so me vedno fascinirale in prav tolikokrat vznemirile zaradi prodorne vztrajnosti. A ljudje so se ob njih še vedno ustavljali in... kupovali. Mislim, da se slavljence tokratne rubrike "Poslušajmo... z branjem" marsikdo spomni. Morda z grenkim priokusom zadnjih let, ko je nismo več prepoznali, toda pevka in kantavtorica iz Brooklyna Norah Jones je v začetku novega tisočletja obkrožila svet s svojim žametnim, mehkim, salonskim glasom. Vsak ženski glas podobne sladkosti je naenkrat postal njen glas: popoln in (resnici na ljubo) zaslužen monopol. Vse se je začelo pri njenih trinajsetih, leta 2002 s ploščo "Come away with me", ki je širokim množicam približala minimalistični, občutljivi in zadržani svet soul jazza. Množico nagrad in 20 milijonov prodanih kopij najboljšo predstavlja slavna skladba "Sunrise" - ali ni ta melodični pop pravi balzam najtoplejših človeških čustev? Dovolj zgornjo je sodelovanje Jonesove z glasbeno hišo Blue note, ki jo od vsega začetka podpira z varnim umetniškim zavetjem. Izdajati pod njenim okriljem je čast redkih (in najboljših) izbrancev. Potem se njena slava razvname, predvsem po zaslugi uspelega albuma "Feels like home" iz leta 2004. Norah se v skladbi "Here we go again" izkaže v duetu z genijem sodobne glasbe: Ray Charles bo preminul junija, kmalu zatem. Ob tretji plošči "Not too late" čez tri leta nismo še pričakovali velikega ustvarjalnega in življenjskega obrata, ki nastopi januarja 2008. Dolgoletna zveza z Leem Alexanderjem razpade, z njo pa tudi sodelovanje z uigranimi instrumentalisti, skupino Handsome band. Plošča "The fall" ni omembe vredna in v tem triletnem obdobju jo stežka prepoznamo. In že smo v današnjih dneh, natančneje 2. maja, ob izidu novega, spodbudnega poglavja Nore Jones. Novopečene stvaritve je napovedala prijetna "singleca" "Happy pills", končni izdelek "Little broken hearts" pa je sad zanimivega sodelovanja s producentom in poliinstrumentalistom Brianom Burtonom, ki ga poznamo z nadimkom Danger Mouse. Tale mož 21. stoletja je vselej vir originalnih idej, ki so hkrati sintetično napredne, a tudi prefinjene, akustične, človeške. Stvaritev projektov Gnarls Barkley in The black keys je temu dokaz, s prenovljeno Noro pa ni nič drugače. Na platnici preoblečena v sramežljivo, a izbrano in šarmantno femme fatale, se odpove klavirju in ga zamenja s skakljanjem dveh preprostih kitar. Z ritmičnega in tematskega vidika ne bo težav s prebavo, pozorno uho pa se lahko posladka z bogatimi aranžmaji. Norah Jones z novo ploščo "Little broken hearts" morda ne ponavlja čustvene globine prvih let, a se vsekakor vrača na pravo pot.

Jernej Šček

Kratke

V Muzeju novejšje zgodovine na ogled tudi legendarni Stenar

V Muzeju novejšje zgodovine Slovenije so v sodelovanju z Računalniškimi muzejem, Tehničkim muzejem Slovenije, muzejem Peek&Poke, Arnesom in nekaterimi posamezniki odprli razstavo o razvoju računalnikov GOTO 1982. Med razstavljenimi napravami je tudi Stenar, računalnik, ki je pomagal pri osamosvojitvi Slovenije in ga je uporabljala tudi STA.

Raziskovalci, univerzitetni profesorji in študenti so namreč preko elektronske pošte obveščali svoje sodelavce in kolege po svetu o dogodkih v Sloveniji in vzrokih za nastale razmere. Obenem so preko tega računalnika v času agresije začela po elektronski poti odhajati v svet tudi sporočila Slovenske tiskovne agencije. Stenar je šest let opravljal vlogo glavnega komunikacijskega vozlišča izobraževalno raziskovalne sfere Slovenije. Preko njega je šla vsa elektronska pošta za izobraževanje, raziskovanje, kulturo in državno upravo, na njem pa je gostovalo do 11.000 uporabnikov ter javno dostopni datotečni strežniki, pojasnjujejo v javnem zavodu Akademska in raziskovalna mreža Slovenije (Arnes).

Razstava, na kateri so na ogled različni računalniki in drugi stroji, ki so zaznamovali razvoj računalništva vse od druge svetovne vojne naprej, bo po nedavnem uradnem odprtju na ogled do februarja prihodnje leto. Kot je za STA povedal avtor razstave Peter Bezek iz Muzeja novejšje zgodovine Slovenije, je razstavljenih okrog 110 naprav, ki se časovno razprostirajo od leta 1963 do leta 2008.

Goriška kulturna prepletanja

V nedeljo, 27. maja 2012, je potekal prvi del goriškega festivala ljubiteljske kulture "Doma narejeno / Doma izvedeno" (Goriška kulturna prepletanja), ki je letos že tretji zapored. Obiskovalci, nastopajoči in organizatorja, ZKD Nova Gorica in novogoriški Javni sklad RS za kulturne dejavnosti, so z dogajanjem več kot

zadovoljni. V idilični okolici gradu Kromberk je ustvarjalo kar 40 slikarjev in slikark na likovnem ekstemporu, ki je postal stalnica festivala. Ob koncu tega likovnega srečanja je komisija razglasila nagrajence: med otroki je prvo nagrado dobil Luka Seražin, drugo nagrado je "naslikala" Julija Černe, tretjo pa je dobila najmlajša udeleženka Evelin Bajc. Med odraslimi likovniki je s prvo nagrado slavila Ida Kocjančič, drugo mesto je pripadlo Heleni Stanič, tretje pa Mihaeli Tihelj.

Po razglasitvi nagrajencev likovnega ekstempora je sledil Plesni kalejdoskop, velik plesni projekt in obenem velik plesni dogodek na Goriškem; predstavilo se je več kot 200 plesalcev, začeniši z najmlajšimi. Plesne točke so v dveh plesnih sklopih oblikovali: Baletni oddelek Glasbene šole Nova Gorica in Ajdovščina, GOTOango, Orientalna plesna skupina Nefes Kulturo prosvetnega društva Franc Zgonik Branik, M&N Dance Company, Plesni center Terpsihora Šempeter Vrtojba in Športni klub Pro Dance Nova Gorica.

Celodnevno Kulturno - umetniško vrvenje je bilo v znamenju barvnih in gibalnih likov ter figur, dogajanje sproščeno navdihujoče in navdušujoče, kar so dokazali številni obiskovalci, ki so povsem zapolnili amfiteater kromberškega gradu.

Amfiteater gradu Kromberk je z dvema kulturnima dogodkoma konec tedna (v soboto zvečer so na gradu svojo sezono, z letnim koncertom v Vodopivčevem letu in organizaciji Kromberških Vodopivcev, končali pevci PAZ Vinko Vodopivec), ponovno dokazal, da je imenitno, a vse premalo izkoriščeno poletno prizorišče.

V petek, 8. junija, organizatorji vabijo na drugi del festivala, ko bo Mladinska filharmonija Nova predstavila svoj novi koncertni program The Queen Symphony.

V petek, 15. junija, bo na gradu Kromberk ob 20.15 koncert V Juniju se zopet srečamo, ki ga bosta imela Goriški mešani mladinski zbor Primož Trubar pod vodstvom Davida Bandlerja in Mešani pevski zbor Sontius pod vodstvom Aleksandra Sluge.

V primeru dežja bo koncert v dvorani Gradu Kromberk! V soboto, 16. junija, bo v amfiteatru gradu Kromberk ob 17.00 Krajevni praznik KS Kromberk - Loke; koncert bodo oblikovali Vipavski tamburaši z dirigentko Nežo Žgur, Moški pevski zbor Kromberški vodopivci z zborovodjem Vojkom Pavlinom in Ženski pevski zbor Ivan Rijavec Črni Vrh nad Idrijo, ki ga vodi zborovodkinja Katja Bajec Felc.

Razstavišče Stolp na vratih Štanjel / Odprtje razstave Stičišča poti 47

V petek, 8. junija, ob 12. uri, bo na razstavišču Stolp na vratih v Štanjelu odprtje razstave Stičišča poti 47. Predstavila se bo Generacija 1960-1965 učiteljišča Tolmin: Marija Heberle Perat - fotografije, Miroslav Kačar - oljne sliminke, Sonja Lipušček - akvareli, Vera Sever - keramika in kamen. Navzoče bo pozdravil župan občine Komen, gospod Danijel Božič. Nekdanji dijaki in dijakinje se bodo s pesmijo spomnili pokojnih razrednikov, profesorja in skladatelja Maksa Pirnika ob njegovi 110 - letnici rojstva, in profesorja glasbe Mitje Žnidaršiča. Zapeli bodo Smrt v Brdih in Vsi so venci vejlji ob spremeljavi harmonike. Igral bo Miloš Mozetič. Avtorje razstave bosta predstavila Marija Heberle Perat in Jožef Švagelj. Razstava bo na ogled do 31. julija 2012.

Avtor je muzikolog in teolog dr. Edo Škulj
Zanimiva knjiga o goriških
orglarskih delavnicah

Slovenska kultura na Goriškem je v letih po prvi svetovni vojni doživela poseben razcvet, saj je bilo mesto ob Soči živo središče umetniških prizadevanj in trenj v glasbi, slikarstvu in leposlovju. V prvih desetletjih prejšnjega stoletja so se tu razvile tudi odlične orglarske delavnice. Prav o njih govori knjižica znanega teologa in muzikologa dr. Edo Škulja *Goriške orglarske delavnice*, ki jo je pred kratkim izdala in založila župnija Škocjan pri Turjaku v zbirki *Musica sacra slovena praeludium vitae aeternae*.

Kot pravi Tomaž Simčič v uvodni besedi, se mora današnji proučevalec in ljubitelj 'kraljice glasbil' čuditi, zlasti če pomisli, v kako nenaklonjenih okoliščinah so se te delavnice razvijale. Vojna je namreč prinesla strahotne nesreče in pustila za sabo porušene cerkve in domove, naši kraji so po skoraj tisoč letih prešli od Avstro-ogrske monarhije pod Italijansko kraljestvo, črni škvadrizem je kmalu začel s poskusi zatiranja slovenske besede. In vendar so ljudje v tem tragičnem obdobju le našli energije, da so začeli s povojno obnovo. Mojstri Kacin, Valiček, Bencz, Kucler, Zitzman in Ježek so oskrbovali goriške cerkve (pa tudi številne v bližnji in daljni okolici) z orglami, jih restavrirali in vzdrževali.

Prvi, ki se je zavedel dejstva, da je Goriška po vojni ostala brez orglarjev in brez možnosti uvoza in da je bila zato edina rešitev posta-

viti na tem področju orglarsko delavnico, je bil Ivan Kacin. V ul. Favetti v Gorici jo je odprl leta 1923, dve leti kasneje se je preselil na Placuto. V njegovi tovarni, kjer so izdelovali tudi harmonije, popravljali pa tudi klavirje in celo gosli, kitare in mandoline, je delal mojster za pnevmatiko Josip

Valiček (1879-1950), sodeloval pa mojster za piščali Jurij Bencz (1909-1945). Kacin se je leta 1929 žal odselil v Domžale. Valiček in Rudolf Jurman sta ustanovila družbo Cecilia, ki je nadaljevala delo samo štiri leta in postavila dober ducat orgel. Potem ko sta se razšla, je Valiček nadaljeval svoje delo (tudi s sinovoma) kar nekaj časa. Jurij Bencz je izdeloval piščali in popravljaval orgle, v letih 1935-40 je naredil sedem novih glasbil. Albin Kucler, ki je nekaj časa vodil Cecilio, je orgle v glavnem popravljaval; kar je znano, je nove izdelal v Fari in na Proseku. Dr. Škulj v knjižici govori o vsakem izmed omenjenih mojstrov. Največ pozornosti (skoraj tretjino dela) posveča Kacinu, ki je morda najzanimivejši, v zadnjih mesecih pa sta bili njemu

in sinu Paulu J. Siflerju (skladatelj, zborovodji in organistu, ki je živel pretežno v ZDA) na Goriškem posvečeni dve razstavi, v Mirnu in Gorici. Ivan Kacin se je rodil leta 1884 v Otaležu, umrl pa v Gorici 1953. Z glasbili se je srečal že zgodaj; v Ljubljani je obiskoval Orglarsko šolo, ki jo je vo-

glam oz. baročnemu izročilu, "vendar Kacinovim orglam ne moremo odrekati kakovosti, saj so to bili za tisti čas zelo solidni izdelki, kljub pnevmatski trakturi zanesljivi in uporabni tudi za sedanjí čas". Škulj je potrdil, kar je leta 1999 zapisal drug odlični poznavalec kraljice glasbil, Marko

Vuk, in sicer, da Kacinove orgle "nedvomno že sodijo med kulturne dobrine, ki jih je vredno ohranjati in negovati". V knjigi sledi opis orgel, ki jih je Kacin izdelal v posameznih krajih pokrajini Gorica (7), Videm (4), Benetke (1), Vittorio Veneto (1) in v koprski škofiji (15). Kot znano, je največje izdelal v stolnici kraja Piazzola sul Brenta (VE) leta

Največje Kacinove orgle

dil Anton Foerster. Poleg orgljanja se je že takrat zanimal za izdelavo harmonijev in orgel. V svoji goriški tovarni hramonijev, orgel in pianinov se je v 20. letih naslonil na izkušnje Franca Jenka iz Šentvida, ki je izšel iz znane Milavčeve delavnice, pa tudi na beneško tradicijo. Mojstri v njegovi tovarni pa so prinašali znanje in izkušnje iz nemškega orglarskega izročila. Z mehaničnih orgel je Kacin prešel na pnevmatske, romantično zasnovane, ki so bile (in so še) zanesljive, ugotavlja avtor. Registri so "izredno kakovostni in raznoliko izraziti". Odlični so principali in bogate so miksture, godalni registri "pa ne preveč režeči, ampak intonirani na pravo mero". Izdelava orgel se je danes povrnila k mehaničnim or-

2012 (na sliki desno).

V Kacinovi delavnici je med drugimi delal Josip Valiček; ta je po Kacinovem odhodu iz Gorice skupaj z Jurmanom ustanovil družbo Cecilia. Tudi njegova sinova Jožef in Bogomil sta bila orglarja. Iz Valičekove delavnice je do prvih 70. let izšlo vsaj 40 instrumentov (celoten opus žal ni popisano). V goriški nadškofiji so jih naredili v Števerjanu, Devinu, Gradišču, Mavhinjah, Sovodnjah, Merniku, Doberdobu, Šempolaju in v kapucinski cerkvi v Gorici, v koprski škofiji skoraj 30, v tržaški škofiji dve, v videmski dve.

Knjiga skratka pomeni dragoceno dopolnilo slovenske goriške kulturne zgodovine prve polovice prejšnjega stoletja, za kar iskreno čestitamo avtorju. / DD

Vila Manin pri Codroipu / Razstava
Socialistični realizem
na Češkoslovaškem

V prostorih morda najbolj znane furlanske vile Manin pri Codroipu, ki jo je v času bivanja v Italiji za svojo rezidenco izbral sam Napoleon Bonaparte, je razstava z naslovom Realismo socialista in Cecoslovačchia (Socialistični realizem na Češkoslovaškem), na kateri so razstavljeni slike iz obdobja med letoma 1948 in 1989. Obe letni-

ci sta z češko, pa tudi splošno evropsko zgodovino zelo pomembni, saj je leta 1948 na

Češkoslovaškem s sovjetsko pomočjo in državnim udarom, ki ga je vodil Klement Gottwald, prišlo do komunističnega prevzema oblasti, leta 1989 pa je - kot znano - padel Berlinski zid in se začel rušiti vzhodni blok.

Na razstavi si je možno ogledati kako stotino razstavljenih eksponatov, med katerimi prevladujejo slike, nekaj pa je tudi kipov in fotografij. Razstava se deli na dva dela, v prvem so na ogled slike iz povojnih let, ko so tudi umetniki navdušeno pristopali h gradnji nove socialistične družbe, drugi del pa sestavlja predvsem propagandno gradivo, ki ga je režim naročal svojim umetnikom po letu 1968, ko je prišlo na Češkoslovaškem do zatrtja t. i. praške pomladi in do ponovne uvedbe stroge diktature pod taktirko Sovjetske zveze. Postavitev razstave je omogočilo sodelovanje ustanove Ville Ma-

nin s skladom Eleutheria, ki ga je ustanovil Augusto Razzetto in leta 2008 vanj zbral v vili Manin razstavljeni slike, svoje pokroviteljstvo so prispevali tudi praška mestna hiša in obe veleposlaništvi (češko v Italiji in italijansko na Češkem), finančno pa je projekt podprla deželna Furlanija Julijska krajina. Zanimivo je predvsem dejstvo, da je bil utemeljitelj t. i. socialističnega realizma na sredini tridesetih let (točneje leta 1934) pisatelj Maksim Gorki, za njegovo kapilarno širitev med umetnike pa je poskrbel Stalinov sodelavec Andrej Ždanov. Umetniški kanoni so se po sovjetski zmagi v drugi svetovni vojni nato razširili tudi v države vzhodne Evrope, ki so padle pod neposreden sovjetski vpliv. Kar se samega gradiva tiče, je najbolj zanimivo dejstvo, da je ve-

liko slik nepodpisanih. Kot smo že zapisali, se razstava deli na dva dela, in sicer na prvega z naslovom Delo, drugi pa je poimenovan Propaganda. V slikarskih delih se pozna vpliv zahodnoevropskih stilnih tokov, ki so se že v času pred drugo svetovno vojno razvili v Evropi, in sicer futurizma, ekspresionizma, pointilizma in kubizma. Med avtorji prednjačijo predvsem Vilém Wünsch, Oldřich Lasák, Josef Brož in

Adolf Zábřanský. Poseben razdelek je namenjen fotografskemu gradivu, ki ponazarja športne igre Spartahijade, ki jih je prva v spomin na Spartaha, ki se je v rimskem času uprl sistemu in vodil upor sužnjev, uvedla Sovjetska zveza leta 1928, se prej pa so jih leta 1921 pripravili prav na Češkoslovaškem. Po drugi svetovni vojni so v tej srednjeevropski državi nadomestile tradicionalne sokolske zlete, ukinil pa jih je šele predsednik Havel.

Razstava o socialističnem realizmu v vili Manin pri Codroipu bo na ogled od 8. julija. Podrobnejše informacije so na spletni strani <http://www.villamanin-eventi.it/>, poleg samega ogleda razstave pa je v okolici vile Manin moč ob lepem vremenu uživati tudi v sprehodu.

Primož Sturman

Kratke

Predstavitel del Bogomile Kravos
Slovenska dramatika in tržaški tekst

SK, SSG in SD-Trst bodo v petek, 8. junija 2012, ob 17.30 v dvoranci Narodnega doma v Trstu predstavili delo Bogomile Kravos Slovenska

dramatika in tržaški tekst. Nova knjiga obravnava slovensko dramatiko, ki je nastala v Trstu ali poglobljeno obravnava to mesto, in jo vzporeja z italijanskimi dramskimi deli z isto tematiko. Pri tem je razvidno, kolikšno vlogo ima institucionalizirano gledališče pri nastajanju dramskih tekstov in kako se je razvijal "tržaški diskurz". Avtorica se namreč sprašuje, zakaj "drugi" (tudi osrednji Slovenci) na nas "zameje" gledajo na določen način in nas radi uokvirjajo v kategorijo trpnih subjektov, sami Tržačani pa se označujejo precej bolj neobremenjeno. Do kod segajo torej stereotipi, kdo pravzaprav smo ali kdo želimo biti. Kravosova navaja dramska dela, jih razvršča v tri sklope in iz njih izvaja našo umeščenost v času in prostoru. V osrednjeslovenskem prostoru, kjer je bilo delo že predstavljeno, so o njem pisali (DeloKL 22.5. in Dialogi 1-2/12) in pokazali izjemno zanimanje za izpostavljene teze.

stereotipi, kdo pravzaprav smo ali kdo želimo biti. Kravosova navaja dramska dela, jih razvršča v tri sklope in iz njih izvaja našo umeščenost v času in prostoru. V osrednjeslovenskem prostoru, kjer je bilo delo že predstavljeno, so o njem pisali (DeloKL 22.5. in Dialogi 1-2/12) in pokazali izjemno zanimanje za izpostavljene teze.

Osvetljevanje primorskih tabujev

Prihodnji "ponedeljkov večer" Društva slovenskih izobražencev bo 11. junija posvečen razgovoru o manj obravnavanem vprašanju primorske polpreteklosti. Gre za vprašanje, koliko so bili med drugo svetovno vojno razdeljeni tudi Primorci, koliko je bilo ideološkega in fizičnega nasilja tudi med Slovenci na območju, kjer naj bi po prevladujoči predstavi - drugače kot "na Kranjskem" - vladala izjemna enotnost in kjer naj bi ne bilo ne revolucije ne bratomornega nasilja. Ne gre za oživiljanje starih sporov, temveč za spoznavanje naše polpreteklosti v njeni zapleteni in protislovni celovitosti. Gre za iskanje odgovora na vprašanje, zakaj so se razmerja med rojaki zlasti v času od septembra 1943 do junija 1945 marsikje tako spremenila, da se to vleče do današnjih dni.

O tem govorita tudi dve novi zgodovinski študiji.

Pri Slovenski matici v Ljubljani je lani jeseni izšla obsežna knjiga dr. Mire Cencič iz Šempetra Primorska sredina v primežu bratomorne vojne. Na podlagi arhivskih, spominskih in že objavljenih virov je segla v čas med obema vojnama, nato pa analizirala posebnosti primorskega odpora, ki so se pokazale tudi med vojno, vlogo Cerkev, napore "sredine", da bi se na Primorskem preprečila državljanska vojna, pritisk partizanov in antikomunistov ter breobzirno uresničevanje revolucionarnih načrtov Komunistične partije Slovenije.

Mag. Renato Podbersič iz Nove Gorice, ki je zaposlen v Študijskem centru za narodno spravo v Ljubljani, pa je pri tej ustanovi kot 2. zvezek njene zbirke Revolucionarno nasilje pred dnevi izdal študijo Revolucionarno nasilje na Primorskem, 1941-1945. Knjiga, ki prinaša tudi dragoceno slikovno gradivo in več dokumentov, se osredotoča na Goriško in Vipavsko v sedanjih mejah Republike Slovenije.

Na ponedeljkovem večeru DSI bosta avtorica in avtor predstavila omenjeni študiji, z njima pa se bosta pogovarjala časnikarja Jože Možina in Ivo Jevnikar. Začetek ob 20.30.

Sklad Libero in Zora Polojaz in vrtec pri Sv. Jakobu

Razvoj otroka v
večkulturnem okolju

Lani novembra je naš tednik poročal o srečanju, ki je bilo v Narodnem domu v Trstu, na katerem so predstavili dvojezično publikacijo z naslovom *Za dobro počutje naših malčkov*. Gre za sintezo jezikovno sociološke raziskave, ki jo je Sklad Libero in Zora Polojaz izdelal v sodelovanju s slovensko Večstopenjsko šolo pri Sv. Jakobu. Podnaslov publikacije, ki sta ga osrednja akterja načrta tudi založila, se glasi *Vloga otroškega vrtca s slovenskim učnim jezikom pri razvoju otroka v večkulturnem okolju*. Da boljše dojamemo srčiko te študije, moramo storiti korak nazaj, in sicer v čas, ko je Sklad Libero in Zora Polojaz v sodelovanju z didaktičnimi ravnateljstvi slovenskih šol pri Sv. Ivanu in Sv. Jakobu in nekaterimi šolami z italijanskim učnim jezikom ter raziskovalnim kadrom Slorija izdelal nekoliko bolj široko raziskavo, poimenovano *Projekt mozaik*: namenjena je bila ugotavljanju, kako starši doživljajo osnovno šolanje otrok v večetničnih razredih in katere so morebitne razlike v izkušnjah in pogledih na to problematiko glede na njihov jezikovni in etnični izvor ter učni jezik šol. Izsledki tedanjega načrta so pokazali, da je večkulturnost realen vsakdanji pojav v dana-

šnji družbi in da te dinamike družbo spreminjajo: vidik večkulturnosti pridobiva danes pozitiven predznak, jasno je postalo, da je sprejemanje drugačnosti bistven element.

Da pa bi imeli popolnejšo podobo večkulturnih gibanj v vzgojnih strukturah s slovenskim učnim jezikom, so se pri Skladu Libero in Zora Polojaz odločili poglobiti sodelovanje z Večstopenjsko šolo pri Sv. Jakobu in spekter raziskave prenesti na predšolsko obdobje otrok, se pravi v obdobje vrtca.

Lanskoletno srečanje v Narodnem domu je bilo namenjeno predstavitvi publikacije in njenim izsledkom, letošnje v dvorani Bobi Bazlen palače Gopcevih, v petek, 18. maja, pa je bilo posvečeno drugačnemu gledišču, saj je bila beseda prepuščena ravno staršem, ki so pri načrtu sodelovali.

Kot je uvodoma poudarila predsednica Sklada Libero in Zora Polojaz, psihoanalistka Vlasta Polojaz, je raziskovalno delo sodelovalo na srečanjih in pogovorih, ki so jih izvedenci imeli s starši otrok, vpisanih v omenjeno predšolsko strukturo pri Sv. Jakobu. V

knjigi so ob prispevkih strokovnjakov na področju sociologije, pedagogike in psihoanalize (to so Veronika Lokar, Suzana Pertot, Vera Oblak, Andrea Braun, Paolo Fonda, didaktični ravnatelj Marijan Kravos in sama Vlasta Polojaz) prav besede neposrednih akterjev večkulturnega dogajanja pomemben kazatelj o ključni družbeni dinamiki današnjega časa, to so pojav prisotnosti otrok drugih oziroma neslovenskih narodnosti na slovenski šoli, medsebojna integracija malčkov in njihovo prilaganje šolskemu okolju, kjer je

Foto IG

uradni pogovorni jezik različen od večinskega. Okrogla miza v palači Gopcevih je bila zanimiva zaradi več razlogov, med katerimi gre nedvomno poudariti globinsko intelektualno poštenost vseh nastopajočih, ki se niso spuščali v cenene analize pojma večkulturnosti z vidika splošnega človekoljubja, a so svoja stališča zasnovali na stvarnih temeljih vsakdanjega soočanja z "drugačnostjo": ta bo namreč stična točka naše prihodnosti (za

nekatero pa je že stvar sedanjosti), na katero se moramo čim prej pripraviti. Po besedah didaktičnega ravnatelja Marijana Kravosa se šola pri Sv. Jakobu že vrsto let sooča s tem vprašanjem. "Sv. Jakob je mestni predel, v katerem so prisotne družine različnih narodnosti: ta raznolikost je vstopila tudi v našo šolo. V zadnjih letih je pri nas vse več italijanskih družin", je dejal. Bolj kot o pojmu medkulturnosti pa raje razmišlja o principu večkulturnosti, ki pomeni sobivanje več kultur v zavesti učenec in malčkov. Gospod Alessandro Cuccagna (sicer pripadnik grške skupnosti v Trstu) je

bil mnenja, da je slovenska šola velika priložnost, da otrok spozna nov jezik; ob tem pa je poudaril podkovanost učnega osebja in učinkovitost didaktičnih metod. Maja Curic je večkulturnost od nekdaj poznala, saj je njena izvorina družina odraz nekdanje jugoslovske stvarnosti. Poročila se je z Nikijem Filipovičem, pripadnikom slovenske manjšine. Njuna otroka obiskujeta slovenske šole: "To je bila samo-umna izbira. Sprašujem pa se, v

kolikšni meri je za nas Slovence ta izbira pasivna", je dejal Filipovič in pojasnil: "Zavedam se, da je za italijanske družine vpis otrok v slovensko šolo jasna 'aktivna' izbira, ki je sicer povsem zavestna. To so po mojem mnenju starši, ki vsaj od danes sodijo v neko avantgardo..." In ravno to je srčika zadeve: vprašanje večkulturnosti je namreč temeljno vezano na izbiro družin, na njihovo razmišljanje o okolju, v katerem živijo in v katerem bodo odrasčali njihovi otroci. Bolj kot izbiro dvojezičnih mešanih družin je treba analizirati izbiro povsem neslovenskih oziroma italijanskih družin, ki vpisujejo svoje malčke v slovensko šolo. Kot je bilo razvidno na okrogli mizi, so bili udeleženci intelektualno podkovani, dobra polovica pa ne-tržaškega porekla.

Gospod Fulvio Fabris, Tržačan po rodu, se je poročil z dekletom iz doline Non. Izobraževalno izbiro za svoje otroke razlaga kot "korak k izpolnjevanju celostne državljanjske drže" v vidiku prihodnjega vse bolj prisotnega večkulturnega okolja. Zanimivo je bilo stališče gospoda Micheleja Clare, moža Nives Košuta: "Vprašati se moramo, v kakšnem svetu bodo naši otroci živeli čez 40 let. Prav je, da naši malčki razumejo kompleksnost takratnega sveta že danes. Verjamem, da večkulturnost ni preprosta stvar, te dinamike pa so danes na dosegu izkušnje na-

sih otrok v slovenskem vrtcu, ki je predhodnik jutrišnje družbe". Zakonca Sandra in Luca Petaccia pa sta poudarila svojo kulturno rast ob otrocih, ki domov prinašajo bogate izkušnje šentjakobske ustanove.

Da pa so tovrstni večkulturni premiki predmet dokaj novih didaktičnih in splošno recepcijskih nagnjenj in da zahtevajo dovršeno in oprezno usmerjanje, je prišlo do izraza med debato. Iz občinstva je bilo namreč slišati tudi nekatere predloge, ki so ob siceršnjih iskrenih tolerantnih vzbujih preprosto ciljali na ustanovitev popolnega dvojezičnega šolskega okolja. Ravnatelj Kravos pa je obrazložil, da nekatere tovrstne strukture že obstajajo, "kot pripadnik manjšine pa ne morem mimo dejstva, da je dvojezična šola neoporečni kazatelj asimilacijskih teženj". Prav zato je Kravos izrazil pozitivno mnenje o dvojezičnem izobraževanju šele v nekem 'postasimilacijskem' obdobju in okolju (kot na primer danes na Koroškem). Slovenščino naj bi zato raje poučevali v italijanskih šolah kot drug tuji jezik. Vsak ima navsezadnje pravico, da se izraža v svojem jeziku in da ga sogovorec razume. Še kako prikladno je bilo razmišljanje psihoanalitika in sodelavca načrta Pavla Fonde, ki je ob soglasju Vlaste Polojaz posvaril, da "večkulturnost ne moremo preprosto vsiljevati". Narodna pripadnost navsezadnje ni negativen pojem, udejanjati ga moramo zgolj na pozitiven način.

OBČINA DEVIN-NABREŽINA Umestitvena seja župana Kukanje

Potrebna bo soudeležnost občanov

V upravnih ekipi novega devinsko-nabrežinskega župana Vladimirja Kukanje bodo sedeli Massimo Veronese (Demokratska stranka), ki bo opravljal dvojno vlogo, vlogo podžupana in odbornika za urbanistiko in teritorialno načrtovanje, juse in jusarske služnosti, čezmejne odnose in evropske projekte, Lorenzo Corigliano (zunanji tehnik), ki bo skrbel za bilanco, davke in osebje, Tatjana Kobau (Zveza levice), ki bo odbornica za socialo, družino, mlade in za enake možnosti, Marija Breclj, ki bo kot tehnik in kot izraz Slovenske skupnosti odbornica za kulturo, šolstvo in kmetijstvo, in Andrej Cunja, prav tako tehnik in somišljenik Liste Kukanja: njemu je bil dodeljen resor javnih del, turizma, trgovine in športa. Župan Kukanja pa je zase obdržal resor za splošne zadeve, civilno zaščito, varnost in nadzor, anagrafsko službo, obrtništvo in industrijo. Nekaj novih upraviteljev je pravzaprav novincev, ki niso bili po ustaljenih kalupih deležni

strankarsko-političnega življenja, so pa izraz območja. Župan Kukanja je zato prepričan, da bodo kot strokovnjaki znali suvereno opravljati svojo nalogo. V

Foto IG

težji izbiri gre menda iskati težnje celotne koalicije in željo prvega moža občine po čim večji soudeležnosti ljudi pri usmerjanju občinske politike. Župan Kukanja je to željo poudaril v svojem prvem uradnem navo-

ru na umestitveni občinski seji v ponedeljek, 28. maja. Po njegovem mnenju je treba udeležnost občanov močno podpirati, saj je soočenje mnenj bogastvo. Preizkusni kamen tovrstne politike 'poslušanja' bo namreč revizija variante prostorskega načrta. Poleg tega bo treba smotno premisliti, kako najbolje izkoristiti domensko premoženje, aktivno soudeležbo občanov pa Kukanja pričakuje tudi v zvezi z ločenim zbiranjem odpadkov in s prometnimi vprašanji v Devinu, Sosljanu in Štivanu. Med volilno kampanjo kot kandidat stranke Slovenska skupnost je Kukanja večkrat poudarjal potrebo po večjem negovanju ozemlja: to je bilo dejansko tudi izhodišče njegovega županskega nagovora. Se pravi skrbi za vasi in naravno danost področja, ki jo je prejšnja Retova uprava zanemarjala. Ob že itak preveč prisotnih infrastrukturah, ki so do danes močno krojila usodo občine (avtocesta, naftovod, plinovod, elektrovod in železnica), je potrebno evidentirati gospodarske prednosti

občinskega ozemlja (to so turizem, trgovina, kmetijstvo, ribištvo in obrtništvo) in jih čim bolj podpirati. V tem vidiku je pričakovati nadgradnjo sodelovanja s sosednimi občinami tako na italijanski kot na slovenski strani meje. Posebno poglavje predstavlja Sosljanski zaliv. Zloglasni načrt se je dejansko izkazal za golo nepremičninsko investicijo. Kukanja je še enkrat poudaril, da je pri tem vprašanju treba preveriti njegovo turistično namembnost v sozvočju s pravnjo prenovo obstoječega portiča in s kopališči v zalivu. Najpomembnejše pa bo vendarle iskanje težavnega ravnotežja med danim in možnim: se pravi med tem, kar bodo finančni prilivi omogočili, in tem, kar bo dejansko mogoče izvesti. Prav zato je župan Kukanja prepričan, da se uprava velikih investicij ne bo lotila. Sklepni aplavz, s katerim je bodisi večina bodisi opozicija pozdravila županove besede, je potrdil splošno naklonjenost dokaj opreznim, a povsem stvarnim Kukanjevimi nameram.

IG

BARKOVLJE Cerkev sv. Jerneja

Prvič pri obhajilni mizi

V nedeljo, 20. maja, je bilo v Barkovljah v cerkvi sv. Jerneja prvo sveto obhajilo, ki ga je prejelo 7 otrok. To so bili: Ana, Claudia, Karol, Martina, Cristian, Jakob in Viktor. Prvoobhajanci so bili za to priložnost oblečeni v narodne noše: bele za deklice, svetlomodre, parterse za dečke. Narodna oblačila hrani barkovljansko društvo, saj so last vsih domačinov. Obhajilo v nošah so v Barkovljah ponovno uvedli leta 1978. Izdelavo noš so podprli vsi do-

mačini, ki pa so vedno zadovoljni za vsakršne morebitne prispevke, saj neprestano šivajo, 'štikajo' in popravljajo dragocena oblačila. Sveto mašo je daroval msgr. Franc Vončina, bogoslužje je spremljalo petje domačega zbora pod vodstvom Aleksandre Pertot: ob tej priložnosti je zapela tudi solopevka Mirjam. Prireditelji so bili veseli, da je vse potekalo po načrtih: vreme je bilo čudovito, otroci so bili dobro pripravljeni, petje je bilo ubrano, cerkev pa nabito polna.

Soudeleženci verskega slavlja so nato, po tradiciji, nadaljevali praznovanje z druženjem v društvenih prostorih.

IG

SV. JAKOB Posvetitev novega diakona Klemena Zalarja

“Komaj verjamem, da se je to res zgodilo!”

“Komaj verjamem, da se je to res zgodilo! Na ta zakrament sem čakal zelo dolgo časa in sem vesel, da sem ga mogel danes sprejeti ob tako lepi slovesnosti: veliko ljudi je prišlo iz raznih krajev, tudi iz moje domače župnije. Upam, da bo tudi ta dogodek povezal v Trstu živeče Slovence, ki jih sicer ni več veliko. Pri vas sem se ves čas dobro počutil. Zelo sem zadovoljen in hvaležen, da sta me sprejeli bodisi cerkvena bodisi civilna skupnost v tržaški škofiji”.

S temi besedami nas je komaj posvečeni diakon Klemen Zalar nagovoril ob izhodu iz zakristije cerkve sv. Jakoba v soboto, 2. junija. Le nekaj minut prej ga je tržaški škof, nadškof Giampaolo Crepaldi, s polaganjem rok ter posvetitveno molitvijo in po opravljenem posvetitvenem obredu končno sprejel v diakonat in mu izročil evangeljske knjige, ki ga bodo vodile v njegovi prihodnji službi.

Diakonsko posvečenje Klemena Zalarja je bilo nad vse slovesno. Bogoslužno daritev je spremljalo

petje domačega cerkvenega pevskega zbora, ki ga je ob orgelski spremljavi Matjaža Zobca in instrumentalnih vložkih flavtistke Erike Slama in oboistke Irene Pahor vodila Dina Slama. Ob so-

Foto IG

maševanju slovenskih in italijanskih duhovnikov je nadškof Crepaldi diakonsko posvetitveno mašo vodil v slovenskem in italijanskem jeziku, in to zato, da bi poudaril dvojno formativno izhodišče Zalarjevega diakonatskega pripravništva, ki se je začelo na Slovenskem, nadaljevalo v Avstriji, končalo pa v Trstu pod izkušeno roko šentjakobskega

župnika msgr. Roberta Rose - kot se je v svoji homiliji spomnil nadškof Crepaldi. Vodja tržaške Cerkev je v svojem razmišljanju poudaril tudi temeljna načela, ki izpolnjevanju katerih je poklican di-

akon. Le-ta mora izpolnjevati diakonijo Besede (se pravi Kristusovega nauka), diakonijo Eucharistije (v kateri se nam v polnosti daje Kristusovo duhovno bogastvo, “ko je navzoče s svojo Besedo, posebno pa še dejansko v lomljenju Kruha in v Krvi, ki se prelije”) in diakonijo ljubezni “do vseh in še posebej do ubogih”. V sklepnem delu homilije se

je in opisal vse migracijske tokove, ne glede na to, ali so bili notranji ali zunanji. Značilnost mest je Panjek opisal kot prihajanje in odhajanje. Vsebinska plat je ločena na besede in številke, tako da je na koncu zajeten del podatkov. Omenil je tudi dejstvo, da je skušal opisati proces razdruževanja cone A in B, ki se je zgodilo načrtno, zaradi različnih interesov.

Trst je bil od nekdaj eno izmed najpomembnejših stičišč v Evropi, zanimivo pa je, da je bil že od 18. stoletja dalje odvisen od politike “z vrha”. Ključne spremembe so bile povezane z odločitvami, ki niso prišle iz centra, ampak izven njega.

Po živahni debati ob koncu večera se je Panjek glede Trsta izrazil pesimistično in dejal, da “to mesto, po mojem mnenju, nima velike prihodnosti”, po razlagi številnih vprašanih publike pa je “hečno” pristavil, da “moramo mladi hoditi v arhive, da spoznamo stvari, ki ste jih vi doživeli”.

Obvestila

Slovensko stalno gledališče, Slovenski klub in Slavistično društvo Trst-Gorica-Videm vljudno vabijo na predstavitev knjige dr. Milice Kravos Verč z naslovom Slovenska dramatika in tržaški teksti. O delu bosta spregovorila dramatik Ivo Svetina in dr. Denis Poniž, pogovor bo vodila mag. Loredana Umek. Srečanje bo v petek, 8. junija 2012, ob 17.30, v Narodnem domu v Trstu (ul. Filzi 14). Vabljeni! **Društvo slovenskih izobražencev** prireja v ponedeljek, 11. junija, ob 20.30 v Peterlinovi dvorani v ul. Donizetti 3 v Trstu okroglo mizo Osvetljevanje primorskih tabujev. Dr. Mira Cencič bo predstavila svojo študijo Primorska sredina v primežu bratomorne vojne, mag. Renato Podbersič pa svojo študijo Revolucionarno nasilje na Primorskem, 1941-1945. Z njima se bosta pogovarjala časnikarja Jože Možina in Ivo Jevnikar. **Koncert MePZ Lojze Bratuž:** Župnija sv. Jerneja ap. in MeCPZ Sv. Jernej vabita na koncert Hvalite Gospodovo ime, ki ga bo oblikoval MePZ Lojze Bratuž pod vodstvom Bogdana Kralja v

soboto, 16. junija, ob 20.30 v cerkvi sv. Jerneja ap. na Opčinah. **Vincencijska konferenca in Klub prijateljstva** vabita na romanje na Brezje k Mariji Pomagaj v torek, 19. junija 2012. Program: sv. maša na Brezjah, kosilo, oddih ob Blejskem jezeru oz. nenaporen sprehod z ogledom zanimivosti; prijave na tel. št. 040 225468 (Vera) in 040 820986 (Alojzija). Pristrčno vabljeni posebno starejši!

Darovi

Misijonski krožek Rojan je prejel: za slovenske misijonarje: Lidija Kraševc 50, Adelka Vončina 20, nabirka ob koncu šmarnic 240,10 evrov; za misijonarja Ernesta Saksido, Brazilija: A. T. 350, E. G. 30, T. S. 180 evrov; v spomin na pokojno Anamarijo Candotti daruje Milena Šinigoj Franco 20 evrov.

Namesto cvetja preminulemu inž. Petru Merkuju darujeta Magdy in Grazia 25 evrov za Marijin dom pri Sv. Ivanu.

V spomin na Petra Merkuja darujeta Darko in Zinka Cerkvienik 50 evrov za Slovensko prosveto v Trstu in 50 evrov za Marijin dom pri Sv. Ivanu.

DUHOVSKA ZVEZA in ZVEZA CERKVENIH PEVSKIH ZBOROV - TRST

vabita na

SKLEPNO POBOŽNOST OB ZAKLJUČKU EVHARISTIČNEGA LETA

nastopili bodo: OPZ Kraški cvet, CPZ Repentabor, CPZ Rojan, CPZ Sv. Križ, MeCPZ Sv. Jernej, ŽePZ Prosek-Kontovel in Združeni zbor ZCPZ

petek, 8. junija 2012, ob 20. uri
župnijska cerkev sv. Jerneja ap. na Opčinah

Nastop 'studioartovcev' ob koncu sezone Končna produkcija gledališke šole v SSG

Gojenci in gojenke gledališke šole Studio art so v mali dvorani tržaškega Kulturnega doma minuli petek, 1. junija, prikazali sadove celoletnega odrskega udeleževanja. Maloštevilno publiko so popeljali skozi kratke prizore različnih gledaliških izraznosti, zato je večer potekal razgibano in pestro. Deležni smo bili nekaterih zelo prepričljivih likov. Kljub skromnejšemu vpisu v letošnji sezoni so mladi igralci dokazali zavzetost do sedme umetnosti in željo po drugačnem gledališču, čemur so 'studioartovci' dodali še kolektivno zavzetost, ki je že dolgo nismo videli, je ob koncu komentirala koordinatorka šole Maja Lapornik.

Večer so uvedli klovni. Pod mentorstvom Elene Husu, gledališke igralka domačega kova, ki se je izpopolnjevala tudi v Londonu, so trije obetavni gledališčniki sledili šestim lekcijam krajše delavnice o temi klovnov in t. i. fizičnega gledališča, v kateri so raziskovali govorico telesa na odru ter urili poslušanje sebe, soigralcev in publike. V tovrstnih nastopih je “odprto” igralca odločilnega pomena, kar smo lahko doživeli v nekaj duhovitih utrinkih.

Sergej Verč je bil mentor gojenec 1. letnika Nejca Laščaka in Damjana Gomisela. Prav moška specifika v dvoje je spodbudila k izbiri igre *Binomi* Luigija Gozzija. Na petkovi akademiji sta prikazala štiri prizore iz dela, ki že v naslovu označuje matematični izraz z dvema členoma. Pravi koncentrat ambivalentnih čustev sta

pogumna igralca predstavila zrelo in dovolj energično, saj minimalistična ambientacija Binomov zahteva res odraslo interpretacijo. Igralke in igralec 2. in 3. letnika so se v letošnji sezoni skupaj ukvarjali s tradicionalnim dramskim gledališčem pod mentorstvom Jaše Jamnika. Na končni produkciji Studia art so predstavili izbor vlog iz *Vaj* v slogu Raymonda Queneauja ter predstave *Vas lahko zapeljem?* Mateje Perpar. Skicirali so nam kratke in goste miniaturne prizore “z ulice”: kako lahko vsak izmed nas drugače doživlja na videz banalno sceno čakanja na avtobus, kako nestabilni so lahko terapevtski odnosi in labilne vloge analitika-pacientke, kako drobljiva in minljiva so vsakdanja srečevanja s “potencialnimi” ljubici. V tem sklopu je maratonsko formo in izpiljeno gledališko tehniko dokazal predvsem edini moški v skupini, Andraž iz Kanala ob Soči. Gledališka šola Studio art se bo v naslednjih letih osredotočila predvsem na piljenje slovenskega jezika, kakor tudi na obvladovanje neverbalne govorice in giba. Kot je poudarila Lapornikova, je želja organizatorjev ustvariti gledališki kader, ki se bo lahko postavil na zahtevni slovenski ravni ter se nato vrnil v mesto v zalivu ter s tem bogatil tržaško gledališče. Kakovostno triletno izpopolnjevanje so letos končale tri vztrajne diplomantke, ki so prejele priložnostne diplome. Čestitke gredu Caterini Ducci Novelli, Vanji Korenč in Tini Pohajč.

Jernej Šček

DSI V gosteh Aleksander Panjek

Nov pogled na obdobje STO

Čeprav so o Svobodnem tržaškem ozemlju že mnogi pisali, se do sedaj nihče ni osredotočil na gospodarstvo, saj to ne uživa velike pozornosti med zgodovinarji. V nasprotju s tem predhodkom se je zgodovinar Aleksander Panjek, izredni profesor in višji znanstveni sodelavec na Fakulteti za humanistične študije Univerze na Primorskem v Kopru, osredotočil prav na gospodarstvo, ki v STO-ju ni nikoli živelo na pravi način, in tej temi namenil monografijo z naslovom *Tržaška obnova - ekonomske in migracijske politike na Svobodnem tržaškem ozemlju*.

O knjigi, ki je izšla pred kratkim pri Univerzitetni založbi Anales v Kopru, je v Društvu slovenskih izobražencev v Trstu spregovoril zgodovinar Aleksej

Kalc. Podčrtal je dejstvo, da je bil ta prostor zaznamovan z ekonomskimi in političnimi temami, katere vzbujajo tudi največje zanimanje. Če hočemo zgodovino boljše in globlje razčleniti, moramo nanjo gledati z različnih zornih kotov. Tako prinaša nova Panjekova knjiga nov pogled na obdobje STO-ja, s tem da se avtor postavi nad nacionalno in politično zgodovino. Zaznaven je prav odmik njegovega gledišča, poleg tega je čutili željo po zasnovanju lastnega koncepta, ki bralca spremlja skozi to obdobje.

Kalc je v Peterlinovi dvorani poudaril tudi zanimivost monografije, in sicer, kako združuje avtor gospodarske teme z migracijami, ki so povezane z dvema pojavoma, in sicer z odselitvijo prebivalstva iz Istre in priseljevanjem v naš prostor, tako imenovani eksodus, in pa posledičen pojav, to je odhod tržaškega prebivalstva v Avstralijo. Avtor je ta dva simbola prostorskega premikanja prebivalstva presejal in predstavil vse migracije v svoji kompleksnosti in živahnosti tokov.

V drugi polovici večera je o svojem delu spregovoril tudi Aleksander Panjek. Najprej je opozoril na dragoceno slikovno gradivo iz Zgodovinskega odseka Narodne in študijske knjižnice, ki dodatno bogati besedilo, na posled pa je podčrtal pomembne elemente, ki si jih je sam zadal kot cilj pri pisanju knjige. Hotel je preseči gledanje na italijanski oziroma slovenski Trst, saj se na tak način izgubi temeljna značilnost, in sicer družbeno tkivo, celota. Cono A STO-ja je obravnaval kot celovito območ-

je in opisal vse migracijske tokove, ne glede na to, ali so bili notranji ali zunanji. Značilnost mest je Panjek opisal kot prihajanje in odhajanje. Vsebinska plat je ločena na besede in številke, tako da je na koncu zajeten del podatkov. Omenil je tudi dejstvo, da je skušal opisati proces razdruževanja cone A in B, ki se je zgodilo načrtno, zaradi različnih interesov.

Trst je bil od nekdaj eno izmed najpomembnejših stičišč v Evropi, zanimivo pa je, da je bil že od 18. stoletja dalje odvisen od politike “z vrha”. Ključne spremembe so bile povezane z odločitvami, ki niso prišle iz centra, ampak izven njega.

Po živahni debati ob koncu večera se je Panjek glede Trsta izrazil pesimistično in dejal, da “to mesto, po mojem mnenju, nima velike prihodnosti”, po razlagi številnih vprašanih publike pa je “hečno” pristavil, da “moramo mladi hoditi v arhive, da spoznamo stvari, ki ste jih vi doživeli”.

Štn

In memoriam

Umrli je inž. Peter Merku

Inž. Petra Merkuja se spominjam iz prvih šestdesetih let, ko smo skupaj letovali v Ukvah na počitnicah, ki jih je prirejal prof. Jože Peterlin za člane Slovenskega kulturnega kluba. Vračali smo se v večji skupini peš z Ukvoške planine. Spominjam se, kako se je Peter na tisti poti približal Mirelli Urlih. Ne vem, kdaj sta se odločila za skupno življenjsko pot. A kmalu za tem so se naše poti ločile. Peter je pristal pri Siemensu v Nemčiji, kjer je začel svojo bogato življenjsko in poklicno kariero. Z njim je šla tudi Mirella.

Za Petrom, mladim uspešnim inženirjem v Nemčiji, smo klubovci izgubili sled. Osebo sem ga občasnno še srečeval, ko je ob kratkih vrnitvah iz Nemčije obiskoval očeta in brata Pavleta, s katerim sva bila kolega na tržaškem radiu. Nič več. Približal se nam je po upokojitvi,

ko je celo razmišljal, da bi se vrnil dokončno v Trst, a se za to ni odločil, ker je v Erlangenu imel lepo urejeno pokojnino in zdravstveno oskrbo, ki se je ne da primerjati z italijansko. V Trst pa se je vračal vedno pogosteje, tudi zato, ker se je sin Igor dokončno ustalil v Trstu. Tu je dobil službo in si ustvaril družino.

Peter se po upokojitvi ni umiril. Sodeloval je z Mladiko, na katero je bil vedno naročen in tesno vezan. Poskrbel je za izdajo očetovih zapiskov *Okoličanski bataljon - "Fatti di luglio - 1868"* v zajetni knjigi (2003); prej so v nadaljevanjih izhajali v reviji *Zaliv*. Pri Mladiki je izdal tudi svojo knjigo *Mednarodna diplomacija sprave* (2005), ki je doživela velik uspeh in zanimanje v slovenskih političnih in diplomatskih krogih. Krajevna zgodovina, mednarod-

Mirella in Peter Merku' v Društvu slovenskih izobražencev 3. oktobra 2011 o “zamujenem italijanskem Nürnbergu”

na politika in človekove pravice so bile teme, ki so ga najbolj zaposloval. Ne nazadnje je prav v Društvu slovenskih izobražencev še lani v jeseni prikazal svojo raziskavo o tem, zakaj ni Italija doživela svojega nürnbergskega procesa proti vojnim zločincem.

V Mladiki je v letih 2000-2006 v nadaljevanjih objavljaj *Spomine na starše*, sedaj pa objavlja Mladika njegove spomine na

življenje v Nemčiji; objavila je že 33 nadaljevanj, nekaj pa jih je še na zalogi. Peter se je ob vsakem obisku Trsta z ženo prikazal na našem uredništvu. Prihajal je s svojo nepogrešljivo torbico, se zanimal za naše delo in nas spodbujal. Zaljubljen je bil v slovenstvo, ki mu ga je tujina samo še utrdila. Svojecem izrekamo iskreno sožalje.

OŠ J. ABRAM PEVMA Končna prireditev

Pravljično kraljestvo v globinah morja

Če si srčno želiš poleteti v neizmerni pravljici svet, kjer ni nič nemogoče, se moraš na lahkih krilih domišljije prepustiti mehkeemu valovanju fantazije, kjer odpadejo vsa tuzemska pravila in kjer te iznajdljivi čarovnik s svojimi nepredvidljivimi triki lahko spremeni v

dice, raki, ljubke vodne kapljice, ki naredijo ocean, če se objamejo, 'morski superman', sipe, zaspani morski konjiček ... imeli vse človeške značilnosti. Te so se še najbolj pokazale na morskem dvoru, kjer sta na rdečem prestolu gospodovala jezika, sitna kraljica in kralj, ki je težko prenašal ženi-

tekst v zborni sloveščini, ki jo je mestoma z iskriko hudomušnostjo in navihano stjo zabelila s kakim sočnim narečnim izrazom, da je vse izzvenelo bolj pristno, domače in seveda izzvalo smeh med gledalci. Kot vselej je v besedilo kanila tudi jasno poučno kapljico. Vse

pa je prepredla s pesmijo, plesnimi koraki, da je bil prikaz kar se da pester. Pri glasbenem spletu ji je bila v veliko pomoč učiteljica Marta Ferletič, ki je na znane melodije iz umetne zakladnice - glasbo je posnela učiteljica Andrejka Hlede - napisala vsebini igrice ustrežajoče besedilo. Isto je na-

pravila Jarčeva z znanimi ljudskimi pesmimi. Ferletičeva je, skrita za odrskimi zavesami, vodila tudi petje. Njima dvema so priskočili na pomoč ostali kolegi iz pevške šole. Izredno dragoceni sta bili gospe Linda in Katja, ki sta pomagali v zakulisju pri preoblačenju in maskiranju otrok. Pri tem "opravilu" je bila prisotna tudi učiteljica Lučka

Uršič. Lepi, barviti, z domišljijo sešiti kostumi so bili deloma iz "podstrešnega fundusa" pevške šole, deloma pa last OŠ P. B. Domen iz Sovodenj in OŠ Vrh Sv. Mihaela, katerima se učitelji in starši pristrčno zahvaljujejo za izposoj. Glasbeno-pevsko gledališko pravljico je bogatila tudi scenška podoba, ki je ob robu odra nakazovala morsk svet, v ozadju pa so se na velikem platnu vrstili posnetki iz čudežnih morskimi globin, tako da so se gledalci, ki so dobro zasedli veliko dvorano KCLB, takoj vživeli v dogajanje. Svoje je prispevala tudi vrteča se steklena krogla, ki je ob lomljenju luči ustvarjala čarobno ozračje.

Učno osebje OŠ J. Abram iz Pevme se pristrčno zahvaljuje Kulturnemu centru Lojze Bratuž in predsednici Franki Žgavec, ki sta dala na razpolago veliko dvorano.

Iskrene čestitke naj grede Lidiji Jarc in vsem postrtovalnim mentorjem in pridnim izvajalcem, ki so se z radoživo gledališko ustvarjalnostjo poslovali od letošnjega šolskega leta.

Iva Koršič

muco in te prepusti 'na milost in nemilost' čarobnostim morskoga dna. Prav to se je zgodilo učenkam in učencem OŠ Josip Abram iz Pevme, ko so se v domišljijem zanosu kot mehkodlake bele muce in črni mačkoni - brez repa! - na lepem znašli v morskimi globinah v odrskem prikazu *Pravljice se živijo* na šolski prireditvi, v torek, 29. maja 2012, v Kulturnem centru Lojze Bratuž v Gorici. Nekateri so se imeli za pogumne, drugi bi najraje od strahu zbežali, mala muca bi rada na vso moč poklicala mamico ..., toda čarovnja je bila premočna, ostali so v podvodnem kraljestvu. Tu so nazadnje daleč od domačih in šolskih nalog, ob lepotah modrega morja zapeli in zaplesali in zakorakali na melodijo, zelo uspešne "mače otroške pesmice" 44 muc. Nato jih je premamila radovednost, da so v zatiski opazovali čudežna bitja, ki imajo na morskem dnu svoje domovanje. Prav ta so jih povabila, naj poslušajo valove in se zatopijo v ta čarobni svet. Ker pa v pravljicah vse zadobi človeške lastnosti, so tudi pisane ribice z lesketajočimi se luskinicami, morske zvez-

pe. Leta 1953 je ustanovil orglarsko šolo z namenom, da bi iz nje izšli mladi organisti. Kot neutrujen kulturni delavec je bil član odbora SKPD in nekaj časa tudi njegov predsednik. Z društvenim mešanim zborom, ki si je leta 1957 nadel ime po Lojzetu Bratužu, je nastopal na Primorskem in Koroškem, z dijaškimi zbori pa na šolskih prireditvah ter na tržaškem in celovškem radiu. Na njegovo pobudo je prišlo do prvega božičnega koncerta združenih pevskih zborov v goriški stolnici. Tudi revija zborov "Cecilijanka" je bila njegova zamisel. Prof. Filej je tudi dal pobudo za ustanovitev Mandolinističnega orkestra, s katerim je prvič nastopil 15. januarja 1955, nato je vodstvo orkestra prevzel organist in pevovodja Maks Debenjak. Prof. Filej je bil tudi član odbora za gradnjo Katoliškega doma v Gorici in bil je med pobudniki za ustanovitev Zveze slovenske katoliške prosvete. Postal je njen predsednik in jo vodil do smrti. Prav tako je bil soustanovitelj športnega društva Olympia in njen prvi predsednik. Kot skladatelj je izdal štiri zbirke: "Kvišku srca" (leta 1950); "Obhajilne" (1952); "Pesmi za ženski in mladinski zbor" (1951); "Zamejski zvoki" (1955).

Ob 100-letnici rojstva in 50-letnici smrti Spomin na duhovnika in profesorja Mirka Fileja

Zveza slovenske katoliške prosvete, Združenje cerkvenih pevskih zborov Gorica in Kulturni center Lojze Bratuž prirejajo v nedeljo, 10. junija 2012, ob 18. uri na notranjem dvorišču KC Lojze Bratuž slovesnost ob 100-letnici rojstva in 50-letnici smrti duhovnika prof. Mirka Fileja (28. 10. 1912 - 10. 6. 1962). se je z glasbo in s komponiranjem začel ukvarjati že v Malem semenišču. Povsod, kjer je služboval, je poživljal pevsko dejavnost. Zbore je vodil že v rojstni vasi, kasneje v Mavhinjah in nato v Gorici. Njegov prihod v Gorico je pomenil okrepitev in razbijanje kulturnega življenja v mestu in na podeželju. Med drugim sta njegovi zamisli pevska revija Cecilijanka in Božični koncert v goriški stol-

nici. Skladateljjevanja se je lotil že v študentskih letih in izdal več zbirk. Kot pevovodja in organizator se je takoj lotil dela

pri Slovenskem katoliškem prosvetnem društvu in mu več let predsedoval. Po smrti prof. Fileja se je goriško društvo SKPD poimenovalo po njem, kmalu nato si je tudi moški pevski zbor nadel ime Mirko Filej. Iz hvaležnosti mu je Zveza slovenske katoliške prosvete leta 1967 postavila doprnski kip, ki danes stoji v spominskem parku pred Kulturnim centrom Lojze Bratuž. ZSKP je leta 1989 izdala tudi zbirko njegovih zborovskih skladb za moški, ženski in mešani zbor z naslovom *Nekje v gorah*. Leta 2002 je Združenje cerkvenih pevskih zborov Gorica izdalo spominsko publikacijo *Mirko Filej 1912-1962*.

VIDA VALENČIČ

KO SE DOTAKNEŠ OSEBE

Razpršene misli

Boštjan Videmšek je za Delo poročal iz malodane vseh kriznih žarišč v svetu: v Aziji, Afriki, z Lampeduse ali iz finančno kolapsiranih Grčije in Španije. Službeno sem ga kontaktirala, ker me je pritegnilo njegovo iskanje osebnih zgodb, pričevanj t. i. "malih ljudi", ki jim po navadi nihče ne daje besede. "Vem, da moram dati besedo utišanim. Namenoma jih iščem, stalno jih poslušam, neutrudno spoznavam njihova razmišljanja, njihova življenja, to pa zato, ker sem prepričan, da so ravno oni tisti, ki nam omogočijo, da razumemo svet, gotovo ne oblastniki".

Minute intervjuja tečejo, razmišljam ob stavku, ki je bil ravnokar izrečen: "Ne zanima me dnevno poročanje. Želim razumeti, kaj prihaja, kaj se bo, kakšen bo razvoj". Razmišljam, kako želim sama vedno "prehitovati čas", vedeti, kdaj bo, kako, kje, zakaj. Včasih seveda priznam, da je življenje brez pretiranih vprašajev veliko enostavnejše. In vendar postanejo ravno ti vprašaji gonilo k iskanju novih poti. Njegove misli drse dalje. Črnogledno razmišljanje ob potonu Evrope, kolapsu ne le njene gospodarske utopije, pač pa z njo povezane slike o neki splošni družbeni solidarnosti. Ali jo sploh poznamo? Geografsko je Španija daleč, zaradi sedanjega študija jezika pa se me je njena usoda dotaknila. Mlada profesorica iz Valladolida se vse predbro zaveda sreče, da poučuje v tujini, pa če-

prav honorarno. "Ob praznikih se vracam domov, prijatelji iz univerzitetnih let so na cesti, brez perspektive. Humanisti smo bili itak vajeni težke zaposljivosti, danes pa ostajajo brez perspektive inženirji, arhitekti, fiziki. Prej ali slej bodo odšli, s tem smo se itak vsi spriznili".

Trde besede in nežen izgled. Danes ponovno odprem poljudno psihološko revijo, na katero sem bila naročena. Med pisni uredništvu je pismo petdeset ali šestdesetletnega bralca, ki se sprašuje, katera je bila največja napaka, ki jo je njegova generacija storila. "Mlada generacija se je znašla brez ničesar, Evropa tone, gospodarstvo je na tleh, etika ni več pojmovana za vrednoto. Kaj smo zgrešili? Morda sta odnos do dela, morda težnja k določeni finančni uveljavitvi vse pohabila?"

Pravijo, da je kriza vsakršne narave izziv, priložnost v problemski preobleki. Sprašujem se, kako bi na ta stavek reagiral navadni tridesetletni Španec, ki je na cesti. Pa saj navsezadnje ni niti potrebno

tako daleč. Kako reagirati? Kje iskati moči, da se postaviš na noge? Kako se otresti samopamilovanja in verjeti vase? Vsakič se hudujem nad deljstvom, da imamo kot manjšina še vedno utopično predstavo neke utečene realnosti, v kateri starši delajo, otroci študirajo, se po nekaj letih zaposlijo, si priskrbijo kredit in veselo peljejo tradicionalno kolo dalje.

Je mar vse tako enostavno? Tako utečeno? Je sploh prav, da se šole "normalno" odločajo za finančno zahtevne šolske izlete?

CERKEV SV. IVANA IN NJEN ČAS (25)

Mariza Perat

Prof. Mirko Filej

Za g. Reščičem je dušnopastirstvo pri sv. Ivanu prevzel prof. Mirko Filej, znan kot odlični glasbenik in skladatelj. Rodil se je v Medani 28. 10. 1912. Tu je obiskoval osnovno šolo, gimnazijo in licej pa v malem semenišču v Gorici. V duhovnika je bil posvečen leta 1937. Eno leto je bil kaplan v Idriji, nato pa 13 let župni upravitelj v Mavhinjah. Leta 1951 je prišel v Gorico in je tu ostal do smrti. Prof. Filej se je že kot gojenec malega semenišča začel ukvarjati z glasbo. Njegov takratni mentor je bil prof. Emil Komel, bil pa je v stiku tudi z Vinkom Vodopivcem in Jožkom Bratužem. Ko je služboval v Mavhinjah, se je vpisal na tržaški konservatorij Tartini in tu leta 1943 opravil izpite iz teorije, harmonije in glasbene zgodovine, leta 1945 pa še iz klavirja. Od leta 1947 do 1950 je poučeval petje na slovenskem učiteljskem v Trstu. Pouk je nadaljeval tudi po prihodu v Gorico. Petje je poučeval na strokovni šoli, na nižji gimnaziji, od leta 1951 do 1962 pa petje, glasbeno teorijo in klavir na učiteljski.

Kot profesor je bil strog in je od dijakov mnogo zahteval. Predvsem pa je v njih želel vzbuditi in gojiti ljubezen do slovenske pesmi, saj mu je bilo zelo pri srcu, da bi tudi oni sami, kot prihodnji učitelji, med slovensko mladino nadaljevali to poslanstvo. Prof. Filej je vodil tudi italijanski cerkveni pevski zbor pri sv. Ignaciju. Decembra l. 1961 je bil imenovan za organista in pevovodja pri italijanskem bogoslužju v goriški stolnici. V Gorici je prof. Filej svoje sposobnosti kot pevovodja, profesor, komponist in organizator razvil v najvišji meri. Kot odlični pevovodja je svoje zборе privedel do zavidljive umetniške ravni. Njegovim takratnim pevcom so nastopi v njegovih zborih še danes v živem spomnu, kot tudi navdušenje ob občinstva in pevcev samih. To navdušenje je izžareval predvsem pokojni profesor sam, zato ni čudno, da je le-to prešlo tudi na njegove pevce. Kot pevovodja je bil prof. Filej strog in zelo zahteven, a tudi izredno potrpežljiv, zato tudi uspeh ni nikoli izostal. Neutrudno je nudil svojo pomoč tudi mnogim podeželskim zborom, posebno taktat, ko je bilo treba vsklajevati skupne nasto-

pe. Leta 1953 je ustanovil orglarsko šolo z namenom, da bi iz nje izšli mladi organisti. Kot neutrujen kulturni delavec je bil član odbora SKPD in nekaj časa tudi njegov predsednik. Z društvenim mešanim zborom, ki si je leta 1957 nadel ime po Lojzetu Bratužu, je nastopal na Primorskem in Koroškem, z dijaškimi zbori pa na šolskih prireditvah ter na tržaškem in celovškem radiu. Na njegovo pobudo je prišlo do prvega božičnega koncerta združenih pevskih zborov v goriški stolnici. Tudi revija zborov "Cecilijanka" je bila njegova zamisel. Prof. Filej je tudi dal pobudo za ustanovitev Mandolinističnega orkestra, s katerim je prvič nastopil 15. januarja 1955, nato je vodstvo orkestra prevzel organist in pevovodja

Prof. Mirko Filej

Maks Debenjak. Prof. Filej je bil tudi član odbora za gradnjo Katoliškega doma v Gorici in bil je med pobudniki za ustanovitev Zveze slovenske katoliške prosvete. Postal je njen predsednik in jo vodil do smrti. Prav tako je bil soustanovitelj športnega društva Olympia in njen prvi predsednik. Kot skladatelj je izdal štiri zbirke: "Kvišku srca" (leta 1950); "Obhajilne" (1952); "Pesmi za ženski in mladinski zbor" (1951); "Zamejski zvoki" (1955).

Ko se je prof. Filej preselil v Gorico, je takoj začel maševati pri sv. Ivanu, po smrti g. Reščiča pa je oskrbo cerkve prevzel v celoti. Kot dušni pastir je vestno skrbel, da bi bila cerkev sv. Ivana vedno lepša. Dal jo je temeljito obnoviti, kupil je nove klopi in uredil razsvetljavo. Posebno pozornost je namenil cerkvenemu zboru.

Prof. Filej je umrl v Gorici 10. junija 1962. Njegova smrt je zelo prizadela vso slovensko javnost, zlasti mladino in člane njegovih zborov. Ob peti obletnici smrti, junija 1967, mu je Zveza slovenske katoliške prosvete v atriju Katoliškega doma postavila doprnski kip, delo akademskega slikarja Franceta Goršeta. Leta 2002, ob 40-letnici Zveze, je kip, prelit v bron, bil prenesen v park obnovljenega Katoliškega doma oziroma Kulturnega centra Lojze Bratuž.

/ dalje

Igor Lukšič, radikalni levičar, novi predsednik Socialnih demokratov

Napori vlade za oživitev gospodarske rasti

Izvolitev novega predsednika stranke Socialnih demokratov, ki so jo izvedli na njenem kongresu v Kočevju, je sicer pomembna, vendar le zaradi vpliva, ki ga bo novi predsednik lahko imel v območju tako imenovane politične levice. Igor Lukšič, ki je bil eden od kandidatov za vodilni položaj v omenjeni stranki, javnosti pač ni prepričan s trditvijo, "da je od kongresa v Kočevju odvisna usoda Slovenije".

Pomembnejša je ugotovitev, da je s premostitvijo sporov med sindikatoma policistov in vlado bila odpravljena nevarnost referendumu o vladni varčevalni politiki. Ta je vsebovana v t. i. super zakonu o uravnoteženju javnih financ, ki posega v okoli 40 drugih zakonskih ureditev. Zdaj ti predpisi veljajo, v državi pa se je razširilo razumevanje za politiko splošnega varčevanja in odrekovanja. Prosvetljeni del javnosti je uvidel, da bi z referendumom, ki je grozil, vlado odstavili oz. ji onemogočili delovanje, država pa bi prišla, podobno kot Grčija, pod oblast evropskih funkcionarjev iz Bruslja.

Vlada je bila izvršten pogajalec v pogovorih za odpravo nevarnosti referendumu in tudi skupine v nasprotnih političnih okoljih ji priznavajo, da je utrdila svoj položaj na čelu izvršilne oblasti. Janez Janša je z mnogimi dejanji in potezami dokazal, da je sposoben in izkušen premier, čeprav se gonja in napadalnost zoper njega nista zmanjšali.

Vladne varčevalne ukrepe so Janševi politični nasprotniki označevali za državni udar ali pa jih razglasili za konec socialne države. Še zmeraj se objavljajo tudi teze, da je za Slovenijo in njeno prihodnost bolj nevarna vlada Janeza Janše, kot pa celotna kriza, ki jo preživljamo.

Navajamo, da so se s 1. junijem plače in ostali prejemki javnih uslužbencev, vseh je okoli 170.000, znižale za 8 odstotkov. V prihodnje bodo imeli javni uslužbenci lahko največ 35 dni letnega dopusta. To bo prizadelo zlasti zdravnike, ki so doslej imeli mnogo daljši dopust, trajal je celo do dveh mesecev. Najvišja državna pokojnina, ki jo prejema nekdanji visoki funkcionarji in politiki, bo odslej lahko znašala največ 1450 evrov mesečno. V Sloveniji je bil z novimi predpisi ukinjen 2. januar kot dela prosti dan, za zdaj pa ostaja 2. maj kot praznični dan. Povprečne plače javnih uslužbencev v Sloveniji so se z novimi varčevalnimi ukrepi znižale od prejšnjih 1.650 evrov bruto, na 1.519 evrov bruto na mesec.

V dnevni politični kroniki dogajanje v Sloveniji imajo pomembno mesto zapisi, ocene in komentarji o finančni in gospodarski krizi mariborske nadškofije, pri čemer, sodeč po izjavi apostolskega nuncijskega v Sloveniji dr. Juliusza Janusza, Vatikan ne bo

finančno pomagal. Javna občila pišejo tudi o domnevnem tajnem načrtu Svetega sedeža, da bi zaradi gospodarske in finančne krize v mariborski nadškofiji domnevno soodgovornega ljubljanskega nadškofa in metropolita Antona Stresa zamenjali z beograjskim nadškofom in metropolitom Stanislavom Hočevarjem. Zelo majhno zanimanje javnih občil levičarske usmeritve je vzbudilo imenovanje novega koprškega škofa. Dosedanji škof Metod Pirih, ki je kar 27 let zelo uspešno vodil škofijo, se bo upokojil, za njegovega naslednika pa je sveti

Igor Lukšič

oče imenoval dr. Jurija Bizjaka, dosedanega pomožnega koprškega škofa. Metod Pirih svojemu nasledniku zapušča škofijo, "ki je enotna, lepa in živa". O novem škofu je povedal, "da je bil že dvanaest let pomožni škof. Dobro pozna razmere in potrebe v škofiji. Je blag, doberhoten in plemenit človek, ki zna navdušiti. Midva sva se odlično razumela

in složno delala. Novi škof je dar Svetega Duha obnovljeni in povečani koprski škofiji". Metod Pirih se bo po upokojitvi umaknil v zasebno življenje. Po 23. juniju, ko bo koprsko škofijo uradno predal svojemu nasledniku dr. Juriju Bizjaku, bo odšel v Vipavo, kjer bo prebival v prostorih tamkajšnjega dijaškega doma. Povedal je, "da odgovornosti za škofijo sicer ne bo imel več, škofu Bizjaku pa bo, kolikor mu bo dopuščalo zdravje, rad pomagal pri njegovem pastoralnem delu". Vlada je začela uresničevati obljubo, da bo po ureditvi državnih financ največjo skrb začela namenjati spodbujanju gospodarske rasti. Za začetek je sprejela 75 ukrepov z raznih področij, spremenila 16 zakonov, za prve spodbude podjetjem in gospodarskim družbam pa namenila 378 milijonov evrov. S tem je vlada tudi pritrdila opozorilu ekonomista Frančka Drenovca, da se moramo težav odgovorno lotiti, saj nas obremenjuje to, "da v Sloveniji še ne vemo čisto nič o tem, kaj pomeni imeti državo".

Na že omenjenem kongresu stranke Socialnih demokratov v Kočevju je bil za novega predsednika stranke izvoljen Igor Lukšič, ki je z desetimi glasovi razlike premagal Boruta Pahorja. Njega je obtoževal, da je kriv za nazadovanje stranke Socialnih demokratov, on, Igor Lukšič, pa je na kongresu zatrjeval, da bo stranka pod njegovim vodstvom postala največja in najbolj vplivna v državi. Borut Pahor je sporočil, da bo na jesenskih volitvah kandidiral za predsednika države. Na levici bodo o tej izbiri zagotovo nastali trenja in morda tudi spori, saj bosta politično levico na predsedniških volitvah zastopala dva kandidata, dr. Danilo Türk in Borut Pahor.

Marijan Drobeč

Apostolski nuncij msgr. Janusz pozval k obnovi Slovenije

Pred kapelo ob grobišču pod Krenom v Kočevskem Rogu je potekala slovesnost s 23. obletno mašo za žrtve revolucionarnega nasilja. Somaševanje pred približno tri tisoč ljudmi je vodil apostolski nuncij v Sloveniji msgr. Juliusz Janusz, ki je v mašnem nagovoru pozval k obnovi Slovenije, a ne s terorjem in nasiljem, marveč z ljubeznijo.

Kot je v pastoralno obarvanem govoru povedal msgr. Janusz, so želeli s to slovesnostjo počastiti tiste Slovence, ki so bili, ker so odprto izpovedovali svojo vero v Boga, žrtve preganjanja med drugo svetovno vojno in v letih po njej.

V nadaljevanju je dr. Janusz opozoril, da sta ateistični ideologiji, nacizem in komunizem, ki sta hoteli zeti v roke oblast sveta, povzročali smrt, krivice in preganjanje vernikov.

Kot je odpuščal Jezus, pa tudi Cerkev odpušča tistim, ki so zagrešili take grozote, je dejal msgr. Janusz in dodal, da je dolžnost vseh, da se spominjajo in počastijo žrtve totalitarnih režimov, kajti sicer bo zgodovina še naprej ponarejena.

Narod brez spomina je narod brez prihodnosti, je nuncij citiral papeža Janeza Pavla II. ter povzel, da je še veliko ljudi, ki se borijo sprave z zgodovino.

Predstavnik Nove slovenske zveze Boštjan Zadnikar je menil, da je usodna razklanost slovenskega naroda rezultat "zločinške revolucije" in temeljno slovensko vprašanje.

"V to kisko jabolko bo enostavno treba ugrizniti in končno reči bobu bob oz. stvari postaviti na pravo mesto. Če tega ne bomo storili in se bomo temu izogibali ter zatiskali oči pred resnico, je postavljena pod vprašaj celo narodova eksistenca", je dejal in poudaril, da slovenski narod nujno potrebuje nov dan vstaje. Slovesnosti z mašo, ki sta jo pripravila župnija Kočevje in Nova slovenska zveza, so se udeležili tudi nekateri politiki, med njimi ministrica za Slovence po svetu in v zamejstvu Ljudmila Novak, minister za obrambo Aleš Hojs, vodja poslanske skupine SDS Jože Tanko, poslanec SDS Branko Grims in poslanka SDS Alenka Jeraj, poslanka NSI Iva Dimić, kočevski župan Vladimir Prebilič in še nekaj drugih.

Vpliv ljudske pesmi na zavedanje etničnosti v mejnem prostoru

Raziskave in objave ljudskih pesmi iz Goriških Brd

Marjeta Pisk r. Stres je 29. maja letos zagovarjala doktorsko disertacijo z naslovom Kontekst v raziskavah ljudske pesemske tradicije – območje Goriških Brd. Disertacija je rezultat njenega raziskovalnega usposabljanja na Glasbenonarodopisnem inštitutu Znanstvenoraziskovalnega centra Slovenske akademije znanosti in umetnosti v Ljubljani. Raziskava obsega 229 strani in nova doktorica znanosti, po rodu iz Goriških Brd, jo je zagovarjala na Univerzi v Novi Gorici oz. v njenih prostorih v Križni ulici v Gorici. V ocenjevalni komisiji so bili univerzitetni profesorji iz Ljubljane in Maribora, poleg njih pa tudi univerzitetni profesor iz Vidma dr. Roberto Dapit. Raziskovalka je natančno in z mednarodnimi primerjavami raziskala vse dosedanje raziskave in objave ljudskih pesmi iz Brd in značilnosti teh objav. Strokovno je obdelala vse kontekste, v katerih so potekale te aktivnosti, in kriterije raziskav in objav. Predstavila je vpliv ljudske pesmi in njene predstavitve na zavedanje etničnosti v mejnem prostoru. Ob tem so postala razvidna tudi stičišča in razhajanja slovenske in furlanske pesemske tradicije in folkloristike. Ljudska pesem in kulturna tradicija prostora sta vplivali tudi na delo pesnikov z briškega področja Alojza Gradnika, Ludvika Zorzuta in Karla Široka. Močno organizirana kulturna dejavnost in zborovstvo je pomembno vplivalo na upadanje ljudskega petja. Nekatere ljudske pesmi so bile zapisane še v bohoričici. Poleg mnogih drugih je tudi Alojz Gradnik zbral ljudske pesmi iz Brd. Predolgo bi bilo, če bi želeli v celoti predstaviti disertacijo. S to obravnavo je avtorica postala dobra poznavalka kulturne tradicije tega prostora.

Upamo, da bo dr. Marjeta Pisk svoje vedenje uporabila tudi za obširno, znanstveno izdajo ljudskih pesmi iz Brd. / MM

ni Markovičevi zakonodaji (npr. HIT), pa prek spornih odlivov kapitala v tujino (Elan, PRIMEX idr.), in na koncu prek pošastnih menedžerskih prevzemov, ob katerih je ljudem zastal dih. Kje so bili ob vsem tem ti tako socialno čuteči sindikalni funkcionarji? So mar tudi tokrat imeli navodila, da morajo molčati? In kdo jim jih je spet dajal? Kako lahko

danes grmijo zoper tajkune, če pa so s svojim sostorilskim molkom pomagali ustvarjati tajkunstvo? Ob vsem tem bi bilo higiensko, da bi se ob svoji sedanjosti vsaj kdaj pa kdaj le nekoliko zamislili in se ogledalo in se zamislili ob tej svoji klavni sindikalni preteklosti in podobi.

Milan Gregorič

Ne prav spodbuden podatek

Lani v Sloveniji za 40 odstotkov manj padavin

Lani je bilo v Sloveniji v povprečju skupnih letnih padavin 1084 milimetrov oz. za 40 odstotkov manj kot v letu prej. Povprečna letna temperatura zraka je bila 9,5 stopinje Celzija, kažejo podatki državnih statistikov. Največ sonca je bilo lani v Portorožu. V celem lanskem letu je največ padavin padlo v Bovcu, skoraj 2000 milimetrov. Več kot 1000 milimetrov je padlo še v Ljubljani, Kočevju, Postojni, Lescah, Ratecah, Planici in na Kredarici. Najmanj padavin v celem letu je padlo v

Portorožu, in sicer 614 milimetrov.

Količine padavin se močno razlikujejo tudi po posameznih mesecih. Januarja je padlo povprečno 45 milimetrov,

julija pa 152 milimetrov padavin. Na večini od 20 meteoroloških postaj je bilo lani največ padavin namerjenih oktobra, najmanj padavin pa je po Sloveniji padlo novembra. Tega meseca jih v Mariboru in Celju sploh ni bilo, zelo malo (le en milimeter padavin) so jih namerili v Murski Soboti in Šmartnem pri Slovenj Gradcu. Tudi v Bovcu,

kraju, znanem po večjih količinah padavin, je novembra padlo le 60 milimetrov padavin.

Največ ur sonca je bilo lani v Portorožu, in sicer 2730, naj-

manj ur pa na Kredarici, in sicer 1938. Snežna odeja se je lani obdržala najdlje na Kredarici (254 dni), medtem ko v Portorožu in Biljah ni bilo nič snega, to pomeni, da ni bilo nobenega dneva s snežno odejo. V Ljubljani se je snežna odeja obdržala 11 dni.

Največ oblačnih dni je bilo v Kočevju (131 dni oziroma 45 manj kot leta 2010), nato v Črnomlju (117 dni) ter v Novem mestu (116 dni); v Ljubljani je bilo lani 114 oblačnih dni. Na Kredarici se sonce ni prikazalo 99 dni v letu. Največ jasnih dni, 72 več kot leta 2010, je bilo v Portorožu (143 dni), potem v Biljah (115 dni), Ratecah, Planici (114 dni), Črnomlju (112 dni) in Postojni (107 dni). Najmanj jasnih dni je bilo v tem letu v Mariboru (43 dni).

Kritičen pogled nazaj

Sindikati, stavkovna gorečnost in tajkunstvo

Ob spoštovanju stavkovnega gibanja in njegovega boja za delavske pravice ne morem mimo nekaterih dejstev in opažanj, ki mi postavljajo v zelo problematično luč obnašanje tistih sindikatov, ki so izšli iz prejšnjega režima (Svobodni sindikati, SVIZ idr.). Recimo nenadna napoved splošne stavke, prve v njihovi polstoletni zgodovini, v času Demoslovanstva, ki je ob izgubi jugoslovanskega trga zajela državo velika gospodarska kriza. Ali pa, ko so sindikalni funkcionarji v času Janševe vlade (2004-2008) ob glem namigu o možnem po-

večanju DDV pripeljali na ulice na desettisoče delavcev, medtem ko je bil danes podoben Jankovičev predlog deležen njihovega tihega odobravanja. Ob navedenih priložnostih sem sindikalne funkcionarje javno spraševal, kje sta bili njihova nenadna stavkovna gorečnost in delavska solidarnost, ko so npr. v 80. letih poslovojskega vodstva, podprta tudi s strani sindikalnih funkcionarjev in politikov, zadušila in kruto sankcionirala veliki spontani delavski 'štrajk' v Luki Koper, zlomila odpor stavkajočih orodjarjev v Tomosu in razgnala stavkovni odbor v Litostroju. In kako to, da

so sindikalni funkcionarji ob pogumnem in pokončnem soočenju Kmetiča in njegovega stavkovnega odbora s predstavniki republiških oblasti sedeli ob Šinigoju, ne pa na drugi strani pogajalske mize, med "svojinimi" stavkajočimi železničarji. Pa, recimo, kje so bili sindikalni funkcionarji, ko so bili sosedni labinjski rudarji v skoraj že legendarnem enomeslačnem spopadu s takratno "delavsko" komunistično oblastjo brutalno izigrani, ponižani in prevarani? In kako to, da ni bilo nobene splošne stavke, da ni bilo nobene splošne stavke, da je v zadnjih letih razsula prejšnjega režima tudi po več deset odstotna inflacija požirala delavske plače, ko se že danes tako trdovratno borijo za vsak delavski evro, pa čeprav dobro vedo, da se lahko izmazemo iz sedanje krize samo s skupnimi žrtvami. So imeli morebiti sindikalni funkcionarji takrat drugačna na-

vodila? In kdo jim jih je dajal? Je bila morda splošna stavka v prejšnjem režimu le malce preveč tvegana stvar, da bi si mladi in ambiciozni sindikalni povzpelniki z njo lahko miselno umazali roke? Ali pa se s sedanjim razkazovanjem sindikalnih mišič poskušajo vsaj malo oprati pred delavci zaradi svoje klavne sindikalne preteklosti?

In ko so že ob zadnji stavki javnega sektorja opremili stavkajoče s transparenti, naj vlada jemlje denar tajkunom in ne delavcem, se sprašujem, kako to, da ni npr. sedanjí Semoličev in Štrukljev sindikat organiziral niti ene same stavke, ko so mnogi menedžerji, pretežno iz vrst rdečih baronov, po javno objavljenih podatkih SDK vseh dvasjet let tranzicije z ogromnimi oškodovanji družbene premoženja spodkopavali slovensko gospodarstvo, najprej prek obvodnih podjetij po spor-

PD Štandrež / Gledališče pod zvezdami

Komedijske sapice pod milim nebom

Medtem ko se iskriva pomlad polagoma preveša v lenobni poletni čas, bo v prvi polovici junija na igrišču ob župnijskem domu Anton Gregorčič v Štandrežu zapihal komedijski piš in prinesel kopico sproščujočih trenutkov v družbi ljubiteljskih skupin iz Slovenije in tistih, ki ustvarjajo pri nas. Prosvetno društvo Štandrež namreč ponuja pet gledaliških večerov v nizu Gledališče pod zvezdami, ki ga tokrat prireja petič – vsako drugo leto, ko ni na sporedu mavhinskega festivala zamejskih amaterskih dramskih skupin. Poletno srečanje gledaliških skupin s podnaslovom Iz komedije v komedijo bo v petek, 8. junija 2012, uvedlo Beneško gledališče, ki bo uprizorilo delo Marine Cernetig Mož naše žene v skupinski režiji ob dragoceni pomoči režiserja in mentorja Marjana Bevka. V soboto, 9. junija 2012, bodo v Štandrežu prvič nastopili člani Društva Smoteater - Majšperk, ki bodo v režiji Darka Zupanca predstavili delo Kena Ludwiga Ti nori tenorji. Smeh bo odmeval tudi v nedeljo, 10. junija

2012, ko bo v goste prišlo Kulturno umetniško društvo Valentin Kokalj z Visokega; v režiji Hermana Mubija bo odigralo komedijo Sobes, ki jo je napisal Markus Köbeli. Komedijski niz se bo nadaljeval v petek, 15. junija 2012, ko bo Štandrež spet obiskalo Kulturno društvo Domovina iz Ospa. Igralci bodo uprizorili komedijski splet Edite Frančeškin Ali ženske kdaj odnehajo? v avtoričini režiji. Gledališče pod zvezdami bo svoj najbolj blesteči obraz pokazalo v soboto, 16. junija, ko bo domači dramski odsek PD Štandrež ljubiteljem gledališke umetnosti spet ponudil lanskoletno uspešnico, vrtočavo komedijo Rayja Cooneyja Zbeži od žene pod nadvse razgibano, zelo posrečeno režijsko paličico Jožeta Hrovata, člana SNG Nova Gorica. Predstava je prejela priznanje na območnem regijskem srečanju ljubiteljskih gledaliških skupin severne Primorske, segmentu Linhartovega srečanja ljubiteljskih gledaliških skupin Slovenije in zamejstva, ter bila na devetem Festivalu zamejskih amaterskih dramskih skupin v

Mavhinhaj 1. 2011 – ex aequo s števerjansko predstavo Harvey – proglašena za najboljšo predstavo festivala, pa tudi strokovna žirija festivala TD Pekre (Maribor) je Jožetu Hrovatu prisodila nagrado za najboljšo režijo, publika pa jo je izbrala za najboljšo predstavo festivala. Večkrat nagrajena odlična uprizoritev je res vredna ogleda, saj se njena vsebina pretaka 'kot po olju', po katerem plavajo neštetih duhovite poslastice, ki jih je ob avtorjevi iznajdljivosti s svojimi režijskimi domislicami podkrepil Jože Hrovat. Za tiste, ki je še niso videli, je to enkratna priložnost za ogled, ki ponuja res kopico zdravega humornega užitka. Vse predstave niza Gledališče pod zvezdami bodo ob 20.45. Abonenti gledališkega abonmaja Štandrež 2011 si bodo eno predstavo - po želji - ogledali brezplačno. Če bo dež ponagajal, se bodo igralci in gledalci preselili v bližnjo župnijsko dvorano Anton Gregorčič. Sprejmite povabilo neutrudnih članov PD Štandrež, ne bo vam žal!

IK

Gospodarska kriza v EU

Vzroki in možni načini reševanja

Dejansko so bili prvi znaki gospodarske in finančne krize že pred letom 2008. Pravi izbruh finančne in gospodarske krize je nastopil po zlomu nekaterih največjih bank v ZDA. Sam sem ugotovil zapiranje delovnih mest v EU že v letu 2004, ko sem izvajal manjšo študijo za prodor v Italijo nove tehnologije in novih produktov za področje izdelave orodij in prototipov. To področje je tehnično in tehnološko razmeroma zelo zahtevno. Kljub temu so v Italiji že takrat na veliko zapirali tehnološko pomembne in zahtevne tovarne. Proizvodnja in strokovni kader so se selili na Daljni vzhod, zlasti na Kitajsko. Razumljivo, da je bila cena delovne sile v številnih azijskih deželah izredno nizka; s tem so bili izdelki ceneni in konkurenčni v svetovnem merilu, zlasti na področju tekstilne, čevlarske, pohištvene industrije in številnih drugih. Zaradi tega so v EU in drugod zapirali tovarne, s tem delovna mesta, kar je pospeševalo gospodarsko krizo in zmanjševalo kupno moč.

Selitev številnih tovarn na Daljni vzhod in oblikovanje mešanih firm s ceneno delovno silo je povzročilo EU in drugim državam težave in glavobole. Zanimiva je zlasti Kitajska, ki je pridobila od evropskih in drugih ustrezno tehnologijo, opremo in trg. Zelo pomembni so bili Nemci, ko so sklepali pomembne pogodbe za izvoz na Kitajsko najnovejšo tehnologijo in opre-

me. Tam so na veliko ustanjavljali mešane firme Evropejci, Američani in drugi.

Tudi slovenski podjetniki so na Kitajskem ustanjavljali mešane firme, ki so proizvajale enostavne in zahtevnejše izdelke za EU in širni svet. Posledica tega je bila zapiranje delovnih mest v Sloveniji in s tem padec plačilne sposobnosti domačega prebivalstva. Tako se je kriza poglabljala. Ekonomska menjava med Kitajsko in drugimi državami bi morala biti uravnotežena. Šele v zadnjem času so se številni državniki zavedeli posledic takega poslovanja s Kitajsko v dosežanju obsegu in načinu. Kitajsko gospodarstvo se je hitro razvijalo in v zadnjem obdobju tudi finančno opomoglo. S tem Kitajska nudi druge oblike sodelovanja, vključno finančnih aranžmajev z državami EU in drugje.

Reševanje finančne in gospodarske krize je bilo zlasti prisotno za Grčijo, ki so ji evropske banke odpisale obilico dolgov, istočasno pa so od EU prejeli nove kredite. Vidimo, da to ni rešilo njihove gospodarske in finančne krize; 'štrajki' so se nadaljevali, ljudje so bili nezadovoljni, zapirali so tovarne, s tem delovna mesta, in ljudje so ostali na cesti. Za Grčijo je zanimivo, da je kljub veliki gospodarski krizi v zadnjih petih letih uvažala velike količine orožja, zlasti od Francije in Nemčije, namesto da bi za isti denar odpirala nova podjetja.

Države z velikimi dolgovi so na poti strateškega pešanja in s tem tudi EU izgublja status unije.

Možne oblike praktičnega reševanja gospodarske krize v EU
Glede na taka razmišljanja je potrebno odpirati nova delovna mesta oziroma nova podjetja v EU. Potrebno je omogočiti tujemu kapitalu in tujim podjetnikom ustanavljanje mešanih firm, ki bi poleg kapitala prispevali tehnologijo, opremo, in kar je posebej pomembno, nove trge. Pred tem pa je pomembno na nivoju EU oblikovati novo strategijo za uravnoteženje uvoza z izvozom. Kako to doseči? Možno je oblikovanje ustreznih carin in drugih dajatev pri uvozu blaga v EU. Seveda bodo temu prvi nasprotovali tisti podjetniki in države, ki imajo veliko vložena kapitala v Kitajskem in drugih hitro rastočih državah. Rešitve so v uravnoteženju uvoza z izvozom na nivoju EU z vsemi sodelujočimi tujimi ponudniki blaga in storitev. Ne smemo drastično poseči po velikih uvoznih omejitvah. Za konec bi poudaril, da ni dovolj razpravljati o sedanjem stanju in številnih vzrokih ter posledicah gospodarske krize; potrebno je na nivoju EU oblikovati novo strategijo reševanja gospodarske in finančne krize. Zato sem v tem prispevku osvetlil nekaj dejstev za nastanek krize in konkretne načine hitrejšega reševanja tovrstnih težav.

Gabrijel Devetak

Izreden podvig

73-letna Japonka je dosegla vrh Mount Everesta

73-letna Japonka je najstarejša ženska, ki se je povzpela na najvišjo goro na svetu, Mount Everest. Z vzponom je podrla svoj lastni rekord, saj se je na Everest odpravila že pred desetimi leti, ko je bila stara 63 let, in takrat prvič postala najstarejša ženska, ki je kdajkoli do-

segla vrh gore. Tamae Watanabe se je na 8848 metrov visoki Mount Everest podala s severne strani. Spremljali so jo še štirje člani odprave, na pot pa so se odpravili v petek zvečer. Skupina alpinistov z

zvečer, nato pa so po celonočnem plezanju vrh dosegli v soboto zjutraj po lokalnem času.

Watanabejeva se je na Everest prvič podala že leta 2002 v starosti 63. let in že takrat postala najstarejša ženska, ki je dosegla njegov vrh. Naslov rekorderke je obdržala do sedaj, ko je sama podrla svoj rekord. Najstarejši človek, ki se je kdajkoli povzpela na Mount Everest, je sicer Nepalec Min Bahadur Sherchan, ki je vrh najvišje gore na svetu dosegel leta 2008, star pa je bil 76 let.

Od septembra tudi v Gorici

Triletni program za gostinske delavce

Novost v ponudbi na višješolski ravni v Gorici predstavljata dva tečaja poklicnega izobraževanja in usposabljanja, ki ju bo od septembra dalje izvajal Ad formandum. Ena izmed možnosti, ki jo namreč ponuja šolski sistem, je poklicno izobraževanje in usposabljanje. Po končani nižji srednji šoli dijaki lahko nadaljujejo študij na zavodih za poklicno izobraževanje, ki so akreditirani pri Deželi Furlaniji Julijski krajini za to dejavnost.

Pri Ad formandumu izvaja triletni program poklicnega izobraževanja in usposabljanja Gostinski delavec, ki izučijo za poklic kuharja ali natakara. Gostinska šola Ad formanduma deluje neprekinjeno od leta 1990 in predstavlja odlično odskočno desko za mlade in ambiciozne profesionalce na področju gostinstva. V dinamičnem okolju zavoda Ad formandum dobivajo dijaki ob strokovnem vodstvu visoko usposobljenih predavateljev kakovostno poklicno izobrazbo. Mladim, ki se odločijo za poklic kuharja ali natakara, se po samo treh letih šolanja odpirajo odlične možnosti zaposlitve v gostinskem, prehranbenem in turističnem sektorju. Program je namenjen mladim od 14. do 18. leta. Odločitev za poklicno izobraževanje je dobra odskočna deska za tiste, ki se želijo uveljaviti v poklicu in življenju. Tečaje lahko obiskujejo tudi mladi nad 14. letom starosti, ki niso opravili nižje srednje šole: s posebnim prilagojenim

programom lahko v prvem letniku poklicnega izobraževanja dopolnijo tudi nižjo srednjo šolo. S prihodnjim šolskim letom bodo program izvajali tudi v Gorici na sedežu Ad formanduma v KB-centru, kjer bodo potekala predavanja iz teoretičnih predmetov. Tečaj traja v celoti tri leta: vsako leto opravijo dijaki teoretični pouk v razredu in praktični pouk v kuhinjskem laboratoriju ter prakso v gostinskem podjetju za

dejavnosti, ki omogočajo še dodatno poglobljanje kompetenc. Ad formandum organizira specifične laboratorijske delavnice, ki dopolnjujejo poklicni kurikulum mladih, ki se odločijo za našo šolo.

Ob koncu triletnega programa prejmejo dijaki kvalifikacijo kuharja ali natakara, veljavno na deželni, državni in evropski ravni. Poklicna kvalifikacija potrjuje teoretično in praktično poznavanje poklica in odpira vrata v svet dela. Dijak se pa lahko tudi odloči za nadaljevanje šolanja na višješolskih zavodih in pridobi maturitetno diplomu.

"Ad formandum se ponaša z dolgoletno tradicijo izobraževanja mladih v poklicu kuharja in natakara. S prihodnjim šolskim le-

skupnih 1000 učnih ur. V prvem letu šolanja dijaki spoznavajo kuharstvo in strežbo, v nadaljevalnem bieniju pa se specializirajo v izbranem poklicu. V drugem in tretjem letniku je predvidena praksa v gostinskih obratih, med katero lahko dijaki preizkusijo vse, kar so se naučili v šoli in se tako še bolj približajo poklicu. Program sestavljajo predmeti s splošnega izobraževalnega področja in iz poklicne in strokovne kompetence. Vsako leto je predvidenih še 200 ur za izvenšolske

tom bomo začeli z izvajanjem programa tudi v Gorici. To je za nas velika pridobitev, sad odličnih izkušenj v preteklosti na tem področju. Računamo, da bomo do septembra privabili v naš program vsaj trideset mladih, ki so zainteresirani za poklic kuharja in natakara", pravi direktor zavoda Massimiliano Iacono. Za dodatne informacije in vpisovanja je na razpolago tajništvo Ad formanduma v Gorici (tel. 0481.81826, e pošta: go@adformandum.org)

NOVI
GLASODGOVORNI UREDNIK Jurij Paljk, e-mail paljk@noviglas.it
Izdajatelj Zadruga Goriška Mohorjeva - Predsednik dr. Damjan Paulin
Registriran na sodišču v Gorici 28.1.1949 pod zaporedno številko 5Uredništvo v Gorici: Piazza Vittoria-Travnik 25, 34170 Gorica, tel. 0481 550330, faks 0481 548808, e-mail gorica@noviglas.it
Uredništvo v Trstu: Ulica Donizetti 3, 34133 Trst, tel. 040 365473, faks 040 775419, e-mail trst@noviglas.it
Uprava: Piazza Vittoria-Travnik 25, 34170 Gorica, tel. 0481 533177, faks 0481 548276, e-mail uprava@noviglas.it
www.noviglas.itTISK: Centro Stampa delle Venezie Soc. Coop. a.r.l., Via Austria, 19/B - 35129 Padova PD,
tel. 049 8700713 - faks 049 8073868; e-mail cdascv@libero.it

LETNA NAROČNINA: Italija 45 evrov, Slovenija 48 evrov, inozemstvo 85 evrov - Poštni tekoči račun 10647493

PODPORNA LETNA NAROČNINA: 100 evrov

OGLAŠEVANJE: Oglaševalska agencija Tmedia, ul. Malta 6 - Gorica, ul. Montecchi 6 - Trst.
Brezplačna tel. št. 800 129452, iz Slovenije in tujine 0039 0481 32879. E-mail advertising@tmedia.it

Jamčenje zasebnih podatkov: v smislu zakonskega odloka št. 196/03 (varstvo osebnih podatkov) jamčimo največjo zasebnost in tajnost za osebne podatke, ki so jih bralci posredovali Novemu glasu. Bralci lahko brezplačno zaprosijo za spremembo ali izbris podatkov, ki jih zadevajo, kakor tudi izrazijo svoje nasprotovanje rabi le-teh.

Novi glas je član Združenja periodičnega tiska v Italiji USPI in Zveze katoliških tednikov v Italiji FISC

Izdajanje našega tednika Novi glas podpira tudi Urad Vlade Republike Slovenije za Slovencev v zamejstvu in po svetu
Tednik Novi glas prejema neposredni državni prispevek v skladu z zakonom 7.8.1990 št. 250

To številko smo poslali v tisk v torek, 5. junija, ob 14. uri.

Mrzlično vrenje ob koncu šolskega leta

“Doslednost, ena najtežjih stvari!”

V teh dneh si želim, da bi me Bog ne obdaril s talentom za glasbo, ampak na primer za vezenje (za kar imam – vsaj po dosežanih izkušnjah – dve levi roki). No, šalo na stran. Za življenje v družini, kjer se vsi družinski člani ukvarjajo s petjem, z igranjem instrumenta, s poučevanjem instrumenta, z vodenjem zborov ali s kombinacijo le-teh dejavnosti, pomenita meseca maj in junij enega logistično najbolj zahtevnih obdobij leta (poleg decembra). Tudi delo obeh je vezano na šolsko leto, tako da ... se v tem času sprememim v eno najbolj “zateženih” mam pod soncem. Od jutra do večera imam občutek, da ne prestando koga nekam priganjam (začenši s sabo). Če se z mojem bolj ali manj potrpežljivo in dobrohotno prenašava, otroci svoje nestrinjanje jasno pokažejo z izrazitim zavijanjem z očmi, glasnim protestiranjem, v skrajnem primeru tudi s solza-

mi. Hčerka, ki rada sodeluje pri različnih dogodkih, sprejema vse kot del svojega vsakdanjika. Sin pa je zelo jasno povedal svoje mnenje kar v šolski nalogi, ko je na vprašanje, kaj si želi, pristočno napisal, da si želi miru (in s tem ni imel v mislih tistega na svetu ...). Med čakanjem na otroke, ki svoje

nastope pilijo na zadnjih vajah, z drugimi starši nam celo uspe posedeti na kratki kavici. Dobro dene. Pravzaprav je skoraj terapevtsko, saj ugotoviš, da tudi druge družine preživljajo bolj ali manj enako obsedno stanje. V tistih nekaj minutah si nabereš 'korajžo' za nove vsakdanje

boje, v to se namreč velikokrat spremenijo pogajanja z otroki. V mesecu septembru, ko smo se pogajali o številu izbranih interesnih dejavnosti. Med letom smo se bojevali, da bi vztrajali v izbranih dejavnostih. Zdaj se bojujemo, da bi jih končali, kot od njih pričakujejo njihovi mentorji. Edino najini mali skoraj štiriletnici sta žalostni, ker se je njuna dodatna dejavnost v tem tednu končala. Mali dve sta imeli v vrtcu na razpolago telovadbo, ki so jo vzgojiteljice pristrčno poimenovali “Palček Gibalček”. In ta dejavnost je nepričakovano postala motivacija vsakega ponedeljkevega jutra od oktobra do danes. “Danes gresta obiskat Gibalčka”, je skoraj v trenutku dvignilo iz postelje naše še tako zaspno dekletce in brez dodatnih besed premagalo kakršenkoli odpor do odhoda v vrtec. Ko se zvečer utrujena s sedem pred televizor, da bi se malo “podučila” o dnevnem dogajanju, se zavem, da so naši družinski problemi v luči družbenega dogajanja zelo majhni. Skoraj bi lahko rekla, da so minimalni. Dokler je moja glavna skrb, da bomo vsi ob pravem času na pravem mestu, ne pa, kaj naj jim dam jesti oz. ali jim lahko ponudim plačljivo šolsko dejavnost, se res ne moreva pritoževati. V kakšnem popolnoma zmešanem dnevu nama take misli pomagajo postaviti stvari v pravo perspektivo. Ko se

po kakšnem soočanju z otroki sprašujem, ali je vredno ali ne bi popustila tistemu znanemu “se mi ne da”, se vedno znova zavedam, da stvar v resnici ni v tem, da bo otrok vadil svoj instrument, da bo naredil nalogo sam, in če je ne bo, bo šel v šolo brez nje. Gre za doslednost. Da dokončaš, kar si začel. Da ob prvi težavi vržeš note ali kaj drugega v kot. Da te to, da imaš dober spomin, spretno prste in odlično posluš, ne odvzame od redne in dosledne vadbe. Da

samo vaja dela mojstra. Da ti Bog ni dal talenta za glasbo, nogomet ali vezenje, če hoče, da bi se “važil”, ampak da bi ga uporabil v dobro sebe in drugih. Da si odgovoren za svoje stvari in svoje dolžnosti. Lekcije, pri katerih še odrasli velikokrat ‘pogrnamo’. Kar nam dajo otroci, seveda, takoj vedeti. “Mi skrbimo in oblikujemo svoje otroke, oni pa nas v zameno neprenehoma silijo, da se soočamo – s upam, da tudi presegamo – s svojimi slabostmi. Povele-

vanje v starševstvu poteka v obeh smereh”. Tako lepo je to ubesedila Holly Pierlot v svoji knjigi “Priročnik za mamice: kako doseči red v hiši in mir v duši” (Založba Emanuel, 2010), o kateri sem pred časom že pisala. Kot tudi to, da je doslednost ena najpomembnejših in najtežjih stvari. A doslednost v majhnih stvarih družinskega vsakdana pomeni boljši jutri družbe, katere nosilci bodo postali naši malčki.

Alenka Hvalica

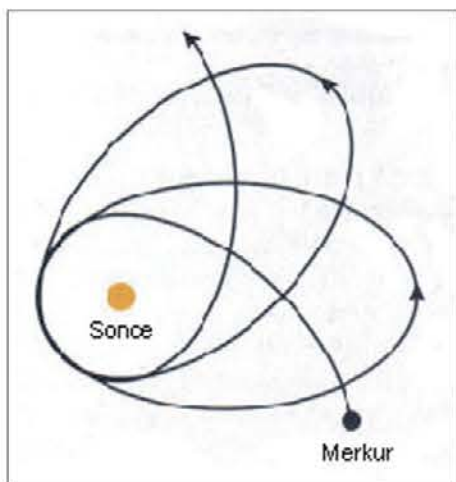
V telovadnici športnega združenja Olympia v Gorici je 31. maja potekala tradicionalna telovadna akademija z naslovom “W počitnice!” Na njej je skoraj vseh 100 pripadnikov društva pokazalo, kaj so se naučili v zadnjih mesecih. Po uvodnem pozdravu predsednika Mihaela Corsija, ki se je staršem zahvalil za zaupanje, so olimpijci v enurnem programu predstavili kar 13 točk. Nastopili so predšolski otroci skupine Gymplay pod vodstvom trenerjev in vaditeljev Damijane Češcut, Mihe Vogrinčiča in Marije Jussa; mlajša in starejša skupina otrodnih telovadcev sta vidno dokazali, kako se kakovost

njihovega znanja vsako leto viša; deklice športne ritmične gimnastike so nastopile v štirih sestavih, in sicer mlajša A skupina s trakovi, mlajša B skupina z žogami, starejša C skupina s kolesnicami, z obroči in s kiji. Vse deklice so pripravile trenerke oz. vaditeljice Damijane Češcut, Maja Devetak in Marija Jussa. Pred zelo številnim občinstvom so se izkazala dekleta mlajše, srednje in starejše skupine Show Dance AŠZ Olympia pod vodstvom trenerke oz. koreografa Damijane Češcut ob pomoči pomožne vaditeljice Gioie Innocenti. Večer se je končal z nagrajevanjem vseh nastopajočih.

Potovanje po Sončnem sistemu Merkur, Soncu najbližji planet

Soncu najbližji planet nosi ime po Merkurju, božjem slu iz rimske mitologije. Merkur ima od vseh planetov najbolj ekscentrično orbito; ko se nahaja v periheliju, je od Sonca oddaljen 46 milijonov kilometrov, ko pa je v afeliju, je med njima 70 milijonov kilometrov. Eno Merkurjevo leto traja 88 zemeljskih dni, dan na njem pa je enak 59 dnevom na Zemlji. To pomeni, da se v dveh Merkurjevih letih zvrstijo komaj trije njegovi dnevi. Os vrtenja je skoraj navpična glede na ravnino kroženja okrog Sonca, zato na tem planetu ni letnih časov. Merkurjeva orbita se zaradi vplivov ostalih planetov suče okrog Sonca. Temu rečemo precesija orbite in se dogaja nekoliko hitreje kot to napoveduje klasična Newtonova mehanika. Najprej so astronomi mislili, da nanj vpliva še neodkrit planet, ki naj bi se gibal znotraj njegove tirnice, potem pa je to prehitelo razložila Einsteinova splošna relativnost. Povzročča ga namreč ukrivljanje prostora in časa v bližini zelo masivnih teles, v tem primeru Sonca.

središču veliko železno jedro s premerom okrog 3600 km. Od vseh planetov ima Merkur največ železa, ki je pred 4 milijardami let poniknilo v središče. Merkur ima zelo tanko atmosfero. Njegova masa je namreč premajhna, da bi lahko gravitacija planeta obdržala atmosferske pline. Zaradi tega in zaradi bližine Sonca so na njem največje temperaturne razlike, ki jih lahko zabeležimo na katerem koli planetu v Osončju. Podnevi temperatura naraste do 430°C, ponoči pa se spusti do -180°C. Atmosfera je

sestavljena pretežno iz kisika in natrija, zaznali pa so tudi helij, kalij in vodik. Zaradi manjše gravitacijske privlačnosti in visokih temperatur na dnevni strani lažji plini hlapijo v vesolje, atmosfera pa se mora stalno obnavljati. Vodik in helij ujame planet iz sončevega vetra, ki stalno izhaja iz Sonca, ostali plini pa pronicajo iz površja. Opazili so, da se na površini občasno pojavljajo in izginjajo tanki oblaki plina, ki najbrž nastanejo po padcih meteoritov, ko Sonce posije v krater in se

zato sprostijo natrijeve pare. Druga možnost pa je, da ioni iz vesolja obstreljujejo kamnino regolit in se iz nje zato sprosti natrij. Zanimiv pojav nastane, ko tlak sončeve svetlobe razpiha atmosfero, tedaj nastane kometa podoben rep iz natrijevih par. Značilne Merkurjeve površinske tvorbe so, kot pri mnogih drugih nebesnih telesih, udarni kraterji in ravnice (planitiae), ki so nastale, ko se je lava razlila po površju. Večina kraterjev nosi ime po znanih umetnikih in glasbenikih, na primer Michelangelo, Degas, Bach, Beethoven... Ravnice pa so poimenovali z imenom Merkur v različnih jezikih. Najbolj znamenita tvorba na tem planetu je udarni krater Caloris, ki ima premer 1350 km. Silovit trk je sprožil močne potresne valove, ki so prepotovali cel planet, se združili na nasprotni strani, kar je povzročilo dvig površja, in nastali so do 1800 m visoki gorski grebeni. Potresni valovi so se nato odbili nazaj proti kraterju in ga še dodatno preoblikovali. Njegovo dno je zalila lava in danes je globok približno 2 km. Druga značilnost Merkurja so strmi grebeni, ki so posejani po celem planetu in so domnevno nastali iz dveh razlogov. Zaradi zmanjševanja hitrosti vrtenja planeta se je njegova oblika iz ovalne pretvorila v okroglo, kar naj bi povzročilo popokanje skorje. Drugi razlog pa je ohlajanje železnega jedra, ki se je zaradi tega skrčilo za 4 kilometre. Premer se je zmanjšal, kar je povzročilo, da so površinske plasti začele pritisniti druga ob drugo, se izpodrivale in gubale. Značilen primer je greben Discovery, ki je do danes najdaljši odkriti greben na Merkurju. Po dolžini meri okrog 500 km in je ponekod visok do 2 km. Podobnih grebenov je bilo odkritih še šestnajst.

Andrej Brešan

Osma številka mladinske revije Galeb Veliko lepega, poučnega in zabavnega branja

Mačo šolo pod velikim “na glavo obrnjenim” mačjim soncem, mačji avtomobil, mačjo hišico in še kaj sta žegnava narisala Thailanda Emanuel, tretješolca COŠ Fran Venturini - Boljunc, Boršt, Pesek, in zdaj ta njuna umetniška poživlja naslovno osmo, aprilske številke mladinske revije Galeb. Tudi tokrat so v njej bralcem že znane zgodbe v nadaljevanjih, nežno upodobitev stihov je kot vselej tankočutno s lahkotno roko prispevala Mojca Cerjak. Na sinje modrih straneh se v luninem svitu ziblje barčica, na kateri je speča deklica, ki pluje po morju sanj. Ilustracijo, ki rahločutno spremlja pesmico Barčica Bine Štampe Žmavc, je podpisala Alenka Sotter. Vsa pomladna je pesmica Delka se vreča, v kateri Martina Legiša pripoveduje, kako se lastovica vrača v prazen hlev, da bi le-ta gostil vsaj lastovičke, če že krav in telicov ni več v njem. V tople barve, ki so njemu lastne, je prizorček odel Stefan Turk. Čarovnica Česminka v zgodbi Tatjane Kokalj, je največji dežnik dala učitelju, ki jo je povabil k sebi in jo pospremljal domov ter jo povabil v šolo, sicer malce v strahu, kaj bo lahko ušpčila v razredu, če je res čarovnica. Pristrčno je pripovedovala ilustrirala Daša Simčič. Pingvin Pingi izpod peresa Štefke Kac Marn, ob simpatični ilustraciji Žive Pahor, plava in se zabava v bazenu živalskega vrta s prijateljem, psičkom Didijem, med-

tem ko ju opazujejo otroci. Fantiček Tinček in 3 zlate ribice Dima Zupana se spopadajo s krizo, ki vlada v sobi zaradi gospodujočega kanarčka Fika, in s svetovno krizo; ob tej temi se tale zgodba v nadaljevanjih končuje. Z lepimi ilustracijami je vsebino obogatila Katerina Kalc. Radovedna Mala osa v pripovedi Jožeta Sevljaka Osa Bosa se je skoraj za-

dušila, ko je s pajkovo nitjo in škrpцем pomagala hrošču rogaču se spet postaviti na noge po viteškem turnirju na jasi. Mala Eli v zgodbi Slaščičarna pri veseli Eli je pomagala teti Angeli mesti testo za sladke vanilijive žepke, pa jo je spanec premagal in sanje so ji prišepnile ime za njeno slaščičarno. Teto in Eli pri mesenju je v ilustrirano podobo ujel Zvonko Čoh. Darinka Kobal v zapisu Dedek, igraj se z nami je tokrat v središču pozabljenih besed postavila Pinjo, leseno posodo, narejeno iz ozkih, zgoraj ožjih, spodaj širših dog, vezano z obroči in s trdnim dnom, ki je

s tolikom služila za stepanje smetane v maslo. Kot vselej je izrez iz nekdanjega kmečkega življenja živo ilustrirala Magda Tavčar. Marjeta Zorec je tokrat pokukala, kako živi skrat Gospodarček, in navedla njegove navade. Besedilo dopolnjuje očarljiva ilustracija Katerine Kalc. Klarisa M. Jovanovič ob zelo povedni ilustraciji Vena Dolenca pojasnjuje, kolikokrat se ščurek, tudi z imeni švab, gril, zohar itd., pojavlja v besednih zvezah in rekljih, zmeraj seveda z negativnim prizvokom. Iz imena te žuželke so nastali priimki Grilec, Gril, Grilc, Grilič ... Medved in Miška v stripu Majde Koren in ilustracijah Bojana Jurca sta tokrat zaplesala v Beli kraini z zelenim Jurijem in koledniki v poklon pomladi. Speleofantazija v zapisu Federice Papi se ukvarja z netopirji in njihovimi značilnostmi ter zgodbami, povezanimi s tem le-tečim sesalcem. Berta Golob je za literarni kotiček izbrala pesnika Karla Destovnika Kajuha, ki je svoje mlado življenje dal za svobodo domovine. Poleg navedenega so v Galebovi aprilski številki še “kača” iz palačink domiselnega kuharja Škrobka, ki mu recepte prišepetuje Peter Ferluga, ilustrira pa jih Chiara Sepin, Galebov kviz, Galebova delavnica, v kateri Jasna Merku vabi k barvanju s pasto za čevlje, pa še dopolnjevanke za sprostitev, križanka o naših slikarjih in didaktične naloge. Veselo listanje, branje in dopolnjevanje!

IK